

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΛΕΣΒΟΥ

ΥΠΟ

Π. ΓΑΓΟΥ

Ἀδελφ. τοῦ Αὐτοκρ. Ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως
Ὑπ' ἀριθ. 272 καὶ χρογ. 2 Ἰουλίου 1886—1902.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1887.

Ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀντωνίου Μαρκοῦ

Κουρσοῦ-χὰρ ἀριθ. 3.

[2]

(194 x 128), 8. +

1. 0. 5. X. IV 306

SISMANOGLIO
MEGARON

ΤΩ: Σ. ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗ:

ΚΥΡΙΩ:

ΓΡΗΓΟΡΙΩΙ ΓΩΓΩΙ

ΙΕΡΑΤΙΚΩ: ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΩ:

ΤΗΣ ΕΝ ΠΕΣΤΗ: ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΤΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ

ΕΜΩ ΔΕ ΠΕΡΙΣΠΟΥΔΑΣΤΩ: ΑΔΕΛΦΩ: ΚΑΙ ΕΥΕΡΓΕΤΗ:

ΕΙΣ ΕΛΑΧΙΣΤΟΝ ΔΕΙΓΜΑ ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗΣ

ΤΟΔΕ ΤΟ ΠΟΝΗΜΑ

ΑΝΑΤΙΘΗΜΙ

Ὁ εὐγνώμων ἀδελφός

Π. ΓΩΓΟΣ

SISMANOGLIO
MEGARO

Τοῖς ἀναγνώσταις

Ἐκ διαφορῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων συγγραφέων ἐραρισθεὶς συντάξα Ἱστορίαν τῆς Λέσβου. Εἰς τὴν ἐκδοσιν δ' αὐτῆς ὠρμήθη, διότι σύνοιδα τὴν παρτελῆ ἑλλειψιν τοιούτου σχεδιάσματος, δυναμένου γὰρ γνωρίσῃ τοῖς πολλοῖς τὴν κατάστασιν εἰς ἣν διετέλει ἡ νῆσος κατὰ τε τοὺς ἀρχαίους καὶ τοὺς μετὰ ταῦτα χρόνους. Τὴν γνῶσιν ταύτην ὑπολαμβάνω ἀναγκαιοτάτην εἰς πάντα μὲν ἐν γένει Λέσβιον, ἰδίᾳ ὅμως εἰς τὴν μαθητιῶσαν νεότητα, ἥτις πρωτίστως τὴν ἱστορίαν τῆς πατρίδος αὐτῆς δεόν γὰρ ἐκμανθάνῃ καὶ μελετᾷ, ὥς ἄλλως πολλοὶ τῶν ἐν Λέσβῳ διδασκόντων ἀνωμολόγησαν. Τὸ πόνημα ἔχει βεβαίως πολλὰς ἑλλειψεις καὶ ἀτελείας, ἀλλ' ὥς ἀνωτέρω εἶπον, δὲν εἶχον τὴν ἀξίωσιν γὰρ διδάξω τοὺς λόγιους, ἀλλ' ἀπλῶς γὰρ γνωρίσω τὴν κατάστασιν τῆς πατρίδος των εἰς τοὺς πολλοὺς Λεσβίους, οἵτινες διὰ τοῦτο ἢ ἐκείνον τὸν λόγον δὲν εὐμολήσαν ἀνωτέρας παιδείσεως.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει κατ' Ἰανουάριον 1887.

SISMANOGLIO
MEGARO

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΛΕΣΒΟΥ

Α'.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΦΥΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΠΟΨΙΣ.

ἔσις καὶ κλίμα.—Ἡ Λέσβος εἶναι μία τῶν μεγαλειτέρων καὶ ὠραιότερων νήσων τοῦ Αἰγαίου Πελάγους· κεῖται δὲ μεταξύ 39° βορείου πλάτους καὶ 24° ἀνατολικοῦ μήκους. Τριγωνοειδὴς ὄσα τὸ σχῆμα, κειμένη δὲ κατέναντι καὶ κατ' ἑκτασιν τοῦ Λεκτοῦ ἀκρωτηρίου (Μαμπᾶ), τῆς Ἰδης (Καζδαγλῆ), τῆς Κάνης (Δικολῆ) καὶ τοῦ Ἀταρνέως (Τσανταρλῆ) εὐμοιροῖ ἀρίστης θέσεως πρὸς πάσας αὐτῆς τὰς ἀνάγκας. Περικλυζομένη ἀπ' ἄρκτου καὶ ἀνατολῶν ὑπὸ ζώνης θαλασσίας οὐχὶ πλατείας δύναται εὐχερῶς καὶ ἐν παντὶ νὰ συγκοινωνῇ πρὸς τὴν ἡπειρώτιδα ἀκτὴν. Ἡ τοιαύτη δὲ θέσις τῆς νήσου καθιστᾷ τὸ κλίμα αὐτῆς ὑγιεινότατον καὶ τερπινότατον. Τὸ θέρος διαπνέεται ὑπὸ ὁροσερῶν ζεφύρων καὶ βορείων ἀνέμων ἐξ ὑπαμιοιβῆς, ὁ δὲ χειμὼν εἶναι εὐκρατος, σπαχνῶς τοῦ θερμομέτρου συστελλομένου ὑπὸ τὸ μηδενικόν.

Οἱ ἀρχαῖοι ἔτασσαν τὴν Λέσβον ἐβδόμην μεταξύ τῶν μεγαλειτέρων γνωστῶν νήσων τῆς Μεσογείου. Ἦρχετο δηλονότι

μετὰ τὴν Σικελίαν, Σαρδῶ, Κορσικὴν, Κρήτην, Εὐβοίαν καὶ Κύπρον, καὶ τοῦτο ἔλαβεν ὡς ἐπιχείρημα ὁ Γαλάτης Bochart γνωματεύσας ὅτι ἡ καταγωγὴ τοῦ ὀνόματος Λέσβος ἔχει τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς φοινικικῆς λέξεως Ἑσβοῦ, σημαίνουσας ἑπτά.

Ὁ Σπράβων ἀποδίδωσι περίμετρον εἰς τὴν νῆσον 1100 στάδια, ὁ δὲ Πλίνιος, πρὸς ὃν συμφωνεῖ καὶ ὁ Εὐστάθιος, 1000. Ἐκ τῶν νεωτέρων ὁ μὲν Choseul Gouffler ἀποδίδωσι περίμετρον 1000 στάδια ἐκτὸς τῶν κατακολπισμῶν, ἦτοι περὶ τὰς 45 ὥρας, τὸ δὲ ἐμβαδὸν τῆς νήσου ὑπολογίζει εἰς 25 γεωγραφικὰ μίλια· ὁ δὲ Ἀγγλος Ποκκόκιος, πρὸς ὃν συμφωνεῖ καὶ εἰς τῶν νεωτάτων περιηγητῶν, ὁ Lαρίε, ἀναδιδάσκει τὴν περίμετρον τῆς νήσου εἰς 1270 στάδια.

Κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν, ἡ Λέσβος ἠνωμένη οὕτω τὸ πάλαι μετὰ τῆς ἀπέναντι μεγάλης ξηρᾶς, ἀπεχωρίσθη ἀκολούθως συνεπείᾳ ἡφαιστείου ἐκρήξεως τὴν αὐτὴν ἀκριδῶς ἐπαχὴν, καθ' ἣν ὁ Εὐξείνιος ἐκτινάξας τοὺς ἔμπροσθεν αὐτοῦ φραγμοὺς ἐσχημάτισε τὸν θρακικὸν Βόσπορον. Ἡ τοιαύτη δὲ παράδοσις δὲν φαίνεται ἀφισταμένη ἱστορικῆς ἀκριβείας. Ἀφ' ἐνὸς μὲν τὰ πολλὰ θερμὰ ὕδατα τῆς νήσου, ρέοντα καὶ ἀναβρύνοντα ἐκ διαφόρων στομιῶν καὶ ὀπῶν κρατηροειδῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἡφαιστιογενὴς κατάστασις πολλῶν λόφων, κοιλάδων καὶ ὀρέων ἀποδεικνύσιν ὅτι πράγματι ὑποχθόνιος δύναμις ἔσεισεν, ἐκλόνισε, διέρρηξε καὶ διεχώρισε ποτὲ τὸ ἔδαφος τῆς Λέσβου.

Διὰ τῆς Λέσβου διήκουσιν ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμᾶς καὶ ἐκ βορρᾶ πρὸς νότον δύο σειραὶ ὀρέων, ὧν σημαντικώτερα εἶναι τὸ Λεπίτυμνον πρὸς ἀνατολὰς, ὁ Ὀρδυμνος πρὸς δυσμᾶς, ὁ Κρέων ἐν πῶ μέσῳ καὶ ὁ Ὀλυμπος πρὸς νότον. Ἀναφέρονται προσέτι ὑπὸ τῶν ἀρχαίων τὰ ὄρη Μάκιστος, Τάνταλος,

Πολαῖον καὶ Πυρραῖον ἀλλ' ὑψηλότερον καὶ ὀνομαστότερον τῶν ὀρέων ἦτο τὸ Λεπίτυμνον ὄρος, διότι ἐνταῦθα, κατὰ τὸν Λέσβιον ἱστορικὸν Μαρσίλον ἡγείρετο ναὸς τοῦ Ἀπολλωνος καὶ βωμὸς τοῦ ἥρωος Λεπιτύμνου, ἐξ οὗ τὸ ὄρος ἔλαβε τὴν κλησιν καὶ ἐνταῦθα ἔστησε τὸ ἀστεροσκοπεῖον αὐτοῦ διάσημος τῆς ἀρχαιότητος ἀστρονόμος.

Αἱ σειραὶ αὗται τῶν ὀρέων, προεκτείνουσαι τὰς διακλαδύσεις αὐτῶν μέχρι τῆς θαλάσσης, σχηματίζουν εἰς τὰ τρία ἄκρα τῆς νήσου τρία ἀκρωτήρια. Πρὸς ἀνατολὰς σχηματίζεται τὸ ἀκρωτήριο Ἀργεον, κατέναντι ἀκριβῶς τοῦ Ἀδραμυτηνοῦ κόλπου, πρὸς δυσμὰς τὸ ἀκρωτήριο Σίγριον καὶ πρὸς νότον τὸ τῆς Μαλαίας.

Προϊόντα.—Τὸ ἔδαρος τῆς Λέσβου εἶναι μὲν ὀρεινὸν καὶ πετρώδες, εὐμειρεῖ ὅμως τόπων πεδινῶν καὶ κοιλάδων καὶ γηλόρων σπορίμων καὶ εὐκάρπων, διὸ ἡ Λέσβος ἔκπαλαι ἦτον ὀνομαστὴ διὰ τὸ πλούσιον καὶ ἐξαίρετον τῶν προϊόντων αὐτῆς. Ὁ σῖτος τῆς Λέσβου ἦτο περιώγυμος, ὁ σῖτος πρὸ πάντων τῆς Ἑρεσσοῦ, ἣτις ἐναβρυνομένη ἐπὶ τούτῳ ἐπὶ τῶν νομισμάτων αὐτῆς ἐχάραττε στάχυν. «Τὸ καλλίτερον ἄλευρον, λέγει ὁ διάσημος τῆς ἀρχαιότητος γαστρονόμος Ἀρχέστρατος (παρ' Ἀθηναίῳ Γ'. 3) τὸ κατασκευαζόμενον ἐκ καθαρωτάτου καὶ ὠραιοτάτου σίτου, παράγεται ἐν Ἑρεσσῷ τῆς Λέσβου. Εἶναι λευκότερον χιόνος. Ἐάν οἱ θεοὶ τρώγουσιν ἄρτον, εἰς τὴν Ἑρεσσὸν ἀναμριβόλως ἀποστέλλεται ὁ Ἑρμῆς ἵνα ἀγοράσῃ σῖτον». Τὰ ὑδνα ἐτρέφοντο ἄρθονα ἐπὶ τῶν γηλόρων, ἡ δὲ μύρτος, ἡ δάφνη καὶ διάφορα ἀρώματικά βοτάναι πλουσίαν διέχεον τὴν γλυκεῖαν αὐτῶν εὐωδίαν καὶ περπνήν καὶ εὐάρεστον ἐποίουν τὴν θέαν. Τὰ ὄρη κατάρτυτα ἐκ παντοῦ εἶδους δένδρων

ἄφθονον παρείχον ξυλείαν πρὸς κατασκευὴν πλοίων· ὁ φηγὸς, ἡ δρυς καὶ ἡ πίτυς ἐφύοντο ἀφθόνως, ὁ δὲ Πλίνιος ὡς ἀξιόσημειώτον χαρακτηριστικὸν τοῦ Πυρραίου ὄρους ἀναγράφει ὅτι καὶ πυρπολουμένων τῶν δένδρων ταχοῖα αὐθις γίνεται ἡ ἀναβλάστησις αὐτῶν. Ἐνέκλειον προσέτι τὰ ὄρη τῆς Λέσβου ἀνεξάντλητα λατομεῖα ἐξ ὧν ἄφθονον οἱ ἀρχαῖοι ἐπορίζοντο τὸ μάρμαρον, οὐκ ἔλαττον τοῦ Θασσίου μαρμάρου ὑπὸ τῶν ἀγαλματοποιῶν τιμώμενον. Ἐνταῦθα ἐπίσης εὐρίσκετο ἡ ἀγαθὴ, χρησιμώτατον τότε ὀρυκτὸν καὶ ἡ πέτρα Λεσβιάς, χρώματος μέλανος, ὀνομαστὴ διὰ τὸ μέγεθος καὶ τὴν στερεότητα αὐτῆς.

Ὡς παράδοξον φυτὸν τῆς Λέσβου ἀναγράφει ὁ Πλίνιος τὸ ἑκατοντακέφαλον χόρτον. Ἀπειρίδεται δὲ αὐτῷ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων θαυμαστὴ δυνάμις καὶ ἐνέργεια. Ἐπιστεύετο δὴλα δὴ ὅτι ὁ κατορθώσας νὰ ἀνακαλύψῃ τὸ χόρτον τοῦτο (ἦτο δὲ λίαν σπάνιον καὶ δυσεύρετον) ἀναπρεύκτως ἐνέπνεν ἔρωτα εἰς τὸ ἐρώμενον πρόσωπον καὶ τῷ χόρτῳ τούτῳ ἐχρήσατο, κατὰ τοὺς ἀρχαίους, ὁ Φάων ὅστις ἐμμανῆ καὶ ἑξαλλον εἰς τὴν Σαπφῶ ἐνέπνευσεν ἔρωτα. Ἀναγράφει προσέτι ὁ Ρωμαῖος φυσιοδίφης καὶ τὸ εὐώνυμον δένδρον, φυόμενον μόνον ἐπὶ τοῦ ὄρους Ὀρδύμνου. Τὰ φύλλα καὶ ὁ καρπὸς τοῦ δένδρου τούτου τραγόμενα ὑπὸ τῶν ζώων ἀκαριαῖον ἐπήνεγκον θάνατον.

Καὶ τὰ θαλάσσια τῆς Λέσβου προϊόντα ἦσαν περιώνυμα. Τὰ ὀστράκια τῶν δύο αὐτῆς κόλπων ἱστορικὴν ἐκέκτηντο φήμην. «Κτένες κράτιστοι· οἱ εὐμεγέθεις, κοῖλοι, τὴν χροᾶν μελάντεροι... Διάφοροι δὲ οἱ ἐν Μιτυλήνῃ πάντων μεγέθει, φύσει, εὐχυλίας» λέγει ὁ Ξενοκράτης. Καὶ ὁ Ἀρχέστρατος δὲν ἀπαξιοῖ τούτους ἐντίμου μνηίας.

Ἄρκτου· Πάριον, τοὺς δὲ κτένας ἢ Μιτυλήνη.

Καὶ ἕτερος δὲ ποιητὴς παρ' Ἀθηναίῳ λέγει·

Χίμας, λεπάδας, σωλήνας, μῦς, πίννας, κτένας ἐκ Μιτυλήνης.

ἢ κατ' ἄλλην γραφὴν ἐκ Μηθύμνης, τοῦθ' ὅπερ φαίνεται ὀρθότερον, διότι τὰ ἐν τῷ στίχῳ ἀπαριθμούμενα ὀστρακόδερμα ἐξήγοντο ἀφθονώτερον ἐν τῷ Πυρραίῳ κόλπῳ, ὅστις τὸ πάλαι ἀπετέλει μέρος τῆς Μηθύμνης.

Ἐπληθον ἐπίσης καὶ ἰχθύων παντοίων οἱ κόλποι. Καὶ ὁ μὲν τῆς Ἱερᾶς ἐπεδείκνυε τὴν πωγωνοφόρον τρίγλην ὡς τὸ ἄνωτον τῶν ἰχθύων, ὁ δὲ Πυρραῖος τὸν κέφαλον καὶ τὰς σάρδεις.

Ἀλλὰ τὸ πολυτιμότερον προῖόν τῆς Λέσβου ἐξ οὗ ἀφθονον ἐπορίζοντο τὸν πλοῦτον οἱ Λέσβιοι, ἦτον ὁ οἶνος, ὁ περιώνυμος ἐκεῖνος Λέσβιος οἶνος, ὃν ἐξύμνησαν οἱ ποιηταὶ καὶ ἔφαλλαν οἱ αἰδοί. Ὁ Ἀρχέστρατος θαυμαῶν παραβάλλει αὐτὸν πρὸς τὸ νέκταρ τῶν θεῶν, τὸν δὲ θαυμασμὸν τοῦ περιωνύμου γαστρονόμου συνεμερίζετο πᾶσα ἡ ἀρχαϊότης. Ἐφημιζέτο δὲ ἰδίᾳ ὁ τῆς Ἐρεσσοῦ καὶ Πύρρας οἶνος, οὗ τὸ ἄρωμα καὶ ἡ ἡδίστη γεῦσις ἐποίουν αὐτὸν πολυτίμητον καὶ περιζήτητον. Οἱ Λέσβιοι κομίζοντες διὰ τῶν πλοίων των εἰς τὰς ἀγοράς τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Αἰγύπτου ἐπώλουν εἰς ὑψηλὴν τιμὴν ἢ ἀντήλλασσον δι' ἄλλων προϊόντων. Καὶ ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα δὲ χρόνοις ὁ Λέσβιος οἶνος ἐτήρησε τὴν ἀρχαίαν ὑπόληψιν. Οἱ Ῥωμαῖοι ἐπροτίμων αὐτὸν ἐκ πάντων τῶν οἴνων, οἱ δὲ τῆς Ῥώμης ἰατροί, ὡς τονωτικὸν ποτὸν Λέσβιον οἶνον ἐπέταττον εἰς τοὺς ἀναρρωνύοντας ἀσθενεῖς. (Πλίν. ΙΔ', 47).

Ὀνόματα τῆς Λέσβου.—Τὸ πρῶτον ὄνομα ὅπερ ἔφερεν ἡ Λέσβος ἦτο Ἴσσα, ὄνομα μιᾶς τῶν ἀρχαιοτάτων αὐτῆς πόλεων

καὶ εἶτα Πελασγία. Ἀκολούθως ἐκλήθη Μακαρία ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τοῦ αἰκιστοῦ Μακαρέως καὶ εἶτα Λέσθος ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τοῦ ὁμωνύμου αὐτοῦ γαμβροῦ καὶ διαδόχου, τὸ τελευταῖον δὲ τοῦτο ὄνομα ἔφερεν ἡ νῆσος καθ' ἅπασαν τὴν ἀρχαιότητα μέχρι τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἀντήλλαξεν αὐτὸ πρὸς τὸ τῆς Μιτυλήνης, πρωτεύουσας τῆς νήσου. Ἐγένετο δὲ ἡ ἀνταλλαγὴ τελευτῶντος τοῦ IB' μ. X. αἰῶνος. Ἀλλὰ πλὴν τῶν ὀνομάτων τούτων καὶ ἕτερα μνημονεύονται ὡς Ἰμερτή, Λασσία, Αἰθιοπὶς κτλ., ταῦτα ὅμως εἶναι ἀποκινήματα τῆς φαντασίας τῶν ποιητῶν, οὐδαμοῦ ἀλλαγῆς ἀπαντῶντα, τὸ δὲ μόνον καὶ σπουδαῖον ὄνομα ὅπερ ἔφερε καὶ ἐκλείσεν ἡ νῆσος ἐπὶ χιλιετηρίδα ὅλην εἶναι τὸ ὄνομα Λέσθος.

Ἀρχαῖαι πόλεις τῆς Λέσθου. — Ὠραιαί, μεγαλοπρεπεῖς καὶ πολυάνθρωποι ἐκόσμου τὴν Λέσθον πόλεις. Πρὸς βορρᾶν τοῦ ἀκρωτηρίου Μαλαίας ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς ἀκτῆς τῆς νήσου, ἔκειτο ἡ Μιτυλήνη, πόλις μεγάλη, εὐδαίμων καὶ πολυάνθρωπος. Τὰ δημόσια αὐτῆς κτίρια καὶ ὁ διπλοῦς λιμὴν (βόρειος καὶ νότιος) ἦσαν περιάκουστα, ἡ δὲ φιλοσοφικὴ αὐτῆς σχολὴ ἐπὶ τοσοῦτον περιώνυμος, ὥστε οὐδὲ ὁ Ἀριστοτέλης ἀπηξίωσε νὰ διδάξῃ ἐν αὐτῇ. Τὸ πρυτανεῖον αὐτῆς καὶ τὸ θέατρον ἦσαν ἀριστουργήματα τέχνης, φιλοκαλίας καὶ πλούτου, εἰς δὲ τοὺς ὀημοσίους αὐτῆς ἀγῶνας καὶ εἰς τὰς πανηγύρεις μέγα πλῆθος πανταχόθεν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας συνέρρεεν. ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς Μιτυλήνης ὑπῆγετο τὸ πλεῖστον μέρος τῆς νήσου καὶ πᾶσα ἡ κατέναντι παραλία, ἥτις διὰ τοῦτο ἐκαλεῖτο «ὁ τῶν Μιτυληναίων αἰγιαλός».

Εἰς τὴν βορειοδυτικὴν ἄκρην, κατέναντι τῆς Ἄσσου, ἔκειτο ἡ Μήθυμνα, δευτέρα κατὰ τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν ἰσχύον πόλις

τῆς Λέσβου, περὶ ἧς ὁμοῦς οὐδεμία τοπογραφικὴ ἢ ἄλλη σχε-
τικὴ πληροφορία διεσώθη. Ἐντὸς τοῦ ἐδάφους τῶν Μηθυ-
μναίων ὑπῆρχεν ἡ πόλις Νάπη καὶ οὐχὶ πόρρω ταύτης ἡ Ἀ-
ρίσθη, μία τῶν ἐξ μεγάλων πόλεων ἃς ἔκτισαν οἱ Αἰολεῖς ἐν
Λέσβῳ, ὑποδουλωθεῖσα ἀκολούθως καὶ τέλεον καταστραφεῖσα
ὑπὸ τῶν Μηθυμναίων.

Εἰς τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου τῆς Ἱερᾶς ἠγείρετο πόλις ὁμώνυ-
μος μὴ σωζομένη ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Πλινίου. Δὲν ἐσώζετο
ἐπίσης ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Στράβωνος ἡ παρὰ τὸν Πυρραῖον
κόλπον Πύρρα.

Βορείως τοῦ ἀκρωτηρίου Σιγρίου ἔκειτο ἡ Ἀντισσα, πόλις
μεγάλῃ καταστραφεῖσα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων τῷ 167 π. Χρ.
Παρὰ τὴν πόλιν ταύτην ὑπῆρχε νησίδριον συκοινωνοῦν αὐτῇ,
ὅπερ ἀκολούθως κατεποντίσθη ὑπὸ σεισμοῦ.

Ἐπὶ γηλόρου χωροῦντος πρὸς τὴν θάλασσαν ἔκειτο ἡ Ἐ-
ρεσσός, πόλις ὀνομαστή διὰ τὸν λιμένα, τὰ δημόσια οἰκοδομή-
ματα καὶ τοὺς ἐπαρνεῖς ἀνδρας.

Καὶ αὗται μὲν ἦσαν αἱ μεγάλαι πόλεις τῆς Λέσβου. Ὑπῆρ-
χον δὲ καὶ ἄλλαι μικρότεραι καλούμεναι Πενθίλη, Ἀγαμήδη,
Αἰγειρος, Πόλιον, Ξάνθος, Ὑπερδέζαιον καὶ Κίλαιον, ὧν ὁμοῦς
ὁ προσδιορισμὸς τῆς θέσεως εἶναι πάντῃ ἀδύνατος. Ἀναφέρε-
ται προσέτι παρὰ τισι καὶ πόλις Λέσθος. Ἀλλ' αὕτη ἡ οὐ-
δέποτε ὑπῆρχεν ἡ ταχέως ἐξηφανίσθη οὐδὲν ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἔχνος
καταλιποῦσα.

B.

Η ΛΕΣΒΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΑΡΧΑΙΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ.

Προϊστορικαὶ παραδόσεις.—Ἡ ἱστορία τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων πῆς Λέσβου πηγὰς ἔχει ἀδεσπότους παραδόσεις καὶ μυθολογικὰς ἀφηγήσεις.

Κατὰ ταύτας, τὴν Λέσβον κατώκησε πρῶτος Ξάνθος υἱὸς τοῦ Τριόπου. Μεγάλῃς οὗτος ἡγούμενος μοίρας Πελασγῶν ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ Ἄργους καὶ μετὰ πολύμηνον περιπλάνησιν ἀπέβη τέλος εἰς τὴν Λέσβον, ἔρημον οὖσαν τότε καὶ ἀκατοίκητον (Διοδ. Ε', 84). Ἡ Πελασγικὴ αὕτη ἀποικία ταχέως προήχθη εἰς εὐημερίαν, πλοῦτον καὶ πληθυσμόν· ἀλλὰ ἐπτά γενεάς μετὰ ταῦτα, συμβάντος τοῦ ἐπὶ Δευκαλίωνος κατακλυσμοῦ, ἐξηφανίσθη.

Δεύτερος οἰκιστὴς τῆς Λέσβου ἀναφέρεται ὁ Μακκαρεὺς, υἱὸς μὲν τοῦ βασιλέως Κρινάκου, Ἰων δὲ τὴν φυλὴν. Δολοφονήσας οὗτος τὸν ἀδελφόν του ἐξηναγκάσθη νὰ ἐκλίπη τὸ πάτριον ἔδαφος, ὅτε δὲ ἀνεχώρει συνήγαγε μέγαν ἀριθμὸν ἀποίκων, Ἰώνων τε καὶ ἐξ ἄλλων φυλῶν καὶ μετ' αὐτῶν πάντων ἀπέβη εἰς τὴν Λέσβον, ἧς ἡ θέσις καὶ τὸ κάλλος, πόρωθεν ἐπιφανείσης, κατέθελξαν τοὺς ἀποίκους. Ἡ ἀποικία ἦτον ἤδη ἰσχυρά καὶ πολυάνθρωπος· ἀλλὰ μετὰ πινας ἐναυτοὺς ἐγένετο ἰσχυροτέρα καὶ πολυάνθρωποτέρα. Λέσβος ὁ υἱὸς τοῦ Λαπίθου, ὑπὸ χρησμοῦ ὁδηγηθεὶς ἀπέβη μετὰ πολλῶν ἀποίκων εἰς τὴν νῆσον ἐνθα ὁ Μακκαρεὺς φιλικῶς αὐτὸν ἐδεξιώσατο καὶ οὐ μετὰ πολὺ γαμβρόν ἐπὶ τῇ θυγατρὶ Μηθύμνῃ κατέστησεν. Εἶχε δὲ ὁ Μακκαρεὺς δύο θυγατέρας, τὴν Μιτυλήνην καὶ τὴν

Μήθυμναν πρὸς τιμὴν τῶν ὁποίων ἔκτισε τὰς δύο ὁμωνύμους πόλεις. Ἐπειδὴ δὲ ἡ νῆσος περιεῖχε νῦν πολὺν πληθυσμόν, ὁ Μακαρεὺς ἀπεράσισε νὰ ἐκτείνῃ τὰ ὅρια τῆς κυριαρχίας του. Καὶ δὴ ἓνα μὲν τῶν υἱῶν ἐξέπεμψεν εἰς κατάκτησιν τῆς Χίου, ἕτερον εἰς κατάκτησιν τῆς Κῷ, τὸν Κεδρόλαον, τρίτον αὐτοῦ υἱὸν εἰς κατάκτησιν τῆς Σάμου καὶ τὸν Λεύκιππον εἰς κατάκτησιν τῆς Ρόδου. Πᾶσαι αὗται αἱ ἐκστρατεῖαι ὑπὸ πλήρους ἐστέφθησαν ἐπιτυχίας. Ἡ κυριαρχία τοῦ Μακαρέως ἀνεγνωρίσθη εἰς πάσας τὰς νήσους ἄνευ ἀντιστάσεως καὶ τόσῳ μᾶλλον προθύμως, ὅσῳ ἡ δικαιοσύνη τοῦ βασιλέως τούτου καὶ αἱ ἄλλαι ἀρεταὶ καὶ πέραν τῶν ὁρίων τῆς Λέσβου διεφημίζοντο.

Ἡ ἡπειρώτις χώρα κατ' ἐκεῖνο τοῦ καιροῦ ὑπὸ πολλῶν καὶ ποικίλων ἐμαστιζέτο κακῶν· λοιμὸς δεινὸς εἶχε κατερμηώσῃ αὐτήν. Ἐκ τοῦ ἐναντίου αἱ νῆσοι, καὶ πρὸ πάντων αἱ νῆσοι αἱ ἀποτελοῦσαι τὸ βασίλειον τοῦ Μακαρέως, εὐημέρουν ὑπὸ πᾶσαν ἐποφὴν διὸ καὶ ὠνομάζοντο νῆσοι τῶν Μακάρων, χώρα δὴλα δὴ τῆς εὐδαιμονίας. Ἐπιθυμῶν δὲ ὁ Μακαρεὺς ἵνα διαρκῆ καταστήσῃ τὴν τῶν νήσων εὐδαιμονίαν, ἐξέδοτο νόμους διακανονίζοντας τὸν τρόπον τοῦ πολιτεύεσθαι καὶ διοικεῖσθαι αὐτάς, ἀλλὰ τοῦ Μακαρέως ἐκλιπόντος ἐξέλιπον καὶ οἱ νόμοι του. Ὁ Μακαρεὺς ἀπεβίωσεν εἰς βαθύτατον γῆρας, διάδοχος δ' αὐτοῦ ἐγένετο ὁ γαμβρὸς του Λέσβος.

Ἡ παράδοσις ἀναφέρει ἐπίσης, ὅτι Ἀμαζὼν τις Μύρινα τῶνομα, ἐκ τῆς Αἰθιοπίας ὠρμηθεῖσα κατέκτησε τὴν Λέσβον καὶ ἔκτισε τὴν Μιτυλήνην πρὸς τιμὴν ὁμωνύμου ἀδελφῆς. Ἀλλ' ἡ παράδοσις αὕτη ἐξελέγχεται πλάσμα ποιητικῆς φαντασίας οὐδὲν τὸ πιθανὸν ἐνέχουσα.

Ἐπέρχεται μετὰ ταῦτα ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος. Ἡ Λέσβος ἦτο τότε πλουσιωτάτη καὶ ἀκμαιοτάτη χώρα τοῦ Αἰγαίου. Ὁ Ὀδυσσεὺς προσορμίζεται εἰς αὐτήν. Ἀγανακτῆσας ἐπὶ τῇ ἀφιλοξενίᾳ καὶ τῷ σκαιῷ τρόπῳ τοῦ βασιλέως τῆς Μιτυλήνης Φιλομηλείδου ἀποκτείνει αὐτὸν, ἐπευφημούντων τῶν παρακολουθούντων τὸν πολύτροπον ἄνδρα Ἀχαιῶν. Ὁ Ἀχιλλεὺς δὲν λησμονεῖ ἐπίσης τὴν Λέσβον ἐν ταῖς ῥιφοκινδύνοις αὐτοῦ ἐπιχειρήσει δι' ὧν ἐπροσιμίασε τὴν ἄλωσιν τοῦ Τλίου. Ὅτε δὲ ὁ ἥρως ἀπέβη εἰς τὴν Μιτυλήνην, αὕτη ἐτέλει, ἄγνωστον πῶς, ὑπὸ τὸν Πρίαμον καὶ ἐξ ὀνόματος τούτου διωκεῖτο ὑπὸ τοῦ Φόρβαντος. Ὁ Ἀχιλλεὺς ἀποκτείνει αὐτὸν καὶ ἀπάγει αἰχμάλωτον τὴν θυγατέρα του Διομήδην. Ἐπιχειρεῖ μετὰ ταῦτα τὴν κατάκτησιν τῆς Μηθύμνης, ἀλλ' ἡ πόλις αὕτη νικηφόρως ἀπέκρουσε πᾶσας τὰς ἐφόδους τοῦ Ἀχιλλέως, ὅτε ἐπικουρία ἀπροσδόκητος διηυκόλυνεν αὐτῷ τὴν κατάκτησιν. Ἡ θυγάτηρ τοῦ βασιλέως τῆς Μηθύμνης Πισσιδίχη ἰδοῦσα τὸν Ἀχιλλεῖα ἀπὸ τῶν τειχῶν ἠρώσθη αὐτοῦ ἐμμηνῶς. Ἀποστέλλει λοιπὸν πρὸς αὐτὸν τὴν τροφὸν τῆς καὶ ὑπισχνεῖται νὰ τῷ παραδώσῃ τὴν πόλιν, ἐπὶ τῷ ὄρω ἑμῶς νὰ ὑποσχεθῇ καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς ἐνόρκως ὅτι θὰ καταστήσῃ αὐτὴν σύνευνον. Καὶ ἔδωκε μὲν ὁ θεοείκελος Ἀχιλλεὺς τὴν ὑπόσχεσιν, ἀλλὰ κύριος τῆς πόλεως γενόμενος ἀπέκτεινε τὴν Πισσιδίχην τιμωρῶν τὴν προδοσίαν. Μετὰ τὸ πέρας δὲ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου ὁ Μενέλαος καὶ ὁ Διομήδης διεπέρασαν εἰς Λέσβον καὶ ἐφ' ἱκανὸν αὐτόθι παρέμειναν (Ὅσος. Γ'. 478).

Αἰολικὴ ἀποικία. Πενθιλιδαί.—Ἀποτέλεσμα τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου ὑπῆρξεν ἡ καθ' ἅπασσαν τὴν Ἑλλάδα πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ ἀναστάσις, φυσικὴ συνέπεια πάλης ἥτις

τοσαῦτα πάθη καὶ τοσούτους λαοὺς ἐξήγαγε. Τὴν κυρίως Ἑλλάδα ἐπιδραμόντες Θεσσαλοὶ καὶ Βοιωτοὶ μεγάλας βιαιουργίας διέπραττον, ὧν ἕνεκα αἱ ἑλληνικαὶ φυλαὶ ἄλλαι μὲν περιήλθον εἰς αἰχμαλωσίαν καὶ ἐξηφανίσθησαν καὶ ἄλλαι, τῶν οἰκείων πόλεων ἐκδιωχθεῖσαι, νέαν πατρίδα ἐπεζήτησαν. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἐποχὴ τῶν μεγάλων ἀποικιῶν καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τὰς ἀκτὰς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τὴν Λέσβον σμήνη ἀποίκων κατεκάλυψαν. Μία τῶν τοιούτων ἀποικιῶν ἐκβάλλει ἐκ τοῦ Ἀργεῖος ἡγήτην ἔχουσα τὸν Ὀρέστην καὶ τοῦτον, θανόντα καθ' ὁδόν, διαδέχεται ὁ υἱὸς αὐτοῦ Πενθίλος, ὅστις ὁδηγεῖ τὴν ἀποικίαν εἰς τὴν Αὐλίδαν καὶ ἐντεῦθεν εἰς τὴν Βοιωτίαν, ὅπου συντάσσονται αὐτῷ νέοι ἄποικοι καὶ πρὸ πάντων Αἰολεῖς. Ὁ μέγας δ' ἀριθμὸς τῶν Αἰολέων καὶ ἡ δεσπόζουσα αὐτῶν ὑπεροχὴ ἠλλοίωσε τὴν σύστασιν τῆς ἀποικίας, ἥτις ἰωνικὴ τὸ πρῶτον κατὰ τὸ πλεῖστον οὔσα, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἐγένετο καὶ διετέλεσεν αἰολικὴ. Ἀλλ' ὁ Πενθίλος μέχρι τῆς Θράκης ἀγαγὼν τὴν ἀποικίαν θνήσκει. Ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἐχέλαιος διέρχεται τὸν Ἑλλησποντον καὶ προχωρεῖ μέχρι τῆς Κυζίκου (ἐκατὸν δεκαπέντε ἔτη μετὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον). Τέλος ὁ υἱὸς τοῦ Ἐχελάου Γρᾶς ἀπέρχεται εἰς Πελοπόννησον ἵνα νέους συναγάγῃ ἀποίκους καὶ τοιούτους συναγαγὼν ἐπανάγεται εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, προχωρεῖ μέχρι τοῦ Γρανικοῦ, καὶ ἐντεῦθεν διαπερᾶ εἰς τὴν Λέσβον καὶ καταλαμβάνει αὐτήν (ἐκατὸν τριάκοντα ἔτη μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ἰλίου).

Ἐξοσι ἐναυτοὺς μετὰ ταῦτα, ἑτέρα ἀποικία Αἰολέων ἀποιδίδάζεται εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ κτίζει τὴν Κύμην καὶ οὕτως οἱ Αἰολεῖς δεσπόζουσι τῆς τε Λέσβου καὶ τῶν

παρακειμένων παρακτίων χωρῶν. Αἱ τῶν Αἰολέων ἀρχαιοτάται πόλεις ἐν τῇ μικρασιάτιδι χώρα ἦσαν αἱ δώδεκα αὗται: Κύμη, Τῆμος, Λήρισσαι, Νέον τεῖχος, Αἰγαῖαι, Μύρινα, Γρύνεια, Κίλλα, Νότιον, Αἰγιρόεσσα, Πιτάνη καὶ Σμύρνη· ἐξ αὐτῶν δὲ αἱ ἑνδεκα πρῶται ἔκειντο πλησιέστατα πρὸς ἀλλήλας καὶ ἦσαν πᾶσαι συμπεπυκνωμέναι περὶ τὸν Ἑλεατικὸν κόλπον, τὴν σήμερον λεγόμενον Τσανταρλῆ, ἐνῷ ἡ δωδεκάτη, ἡ Σμύρνη, ἔκειτο πρὸς νότον τοῦ ὅρους Σιπύλου, εἰς πολλὴν ἀπὸ τῶν λοιπῶν ἀπόστασιν, διὸ καὶ πρωϊμώτατα ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῶν καὶ συνετάχθη μετὰ τῶν ἰωνικῶν. Αἱ ἑνδεκα δὲ αὗται πόλεις μετὰ πάντε πόλεων τῆς Λέσβου καὶ μιᾶς πόλεως τῶν Ἑκατοννήρων συνδεθεῖσαι ἐσχημάτισαν τὴν Αἰολικὴν Ἀμφικτυονίαν, ἐξ ἧς ἀπεκλείσθησαν αἱ παρὰ τὸ ὄρος Ἰδῆς αἰολικαὶ πόλεις. Αἱ τῆς Αἰολικῆς Ἀμφικτυονίας μετέχουσαι πόλεις τῆς Λέσβου ἦσαν ἡ Μιτυλήνη, ἡ Μήθυμνα, ἡ Ἐρεσσός, ἡ Ἀντισσα καὶ ἡ Πύρρα. Ἡ Ἀρίσθη διετέλει ἤδη ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Μυθημναίων (Ἡροδ. Α', 149), αἱ δὲ ἄλλαι πόλεις τῆς νήσου ἐθεωροῦντο μικροῦ λόγου ἄξια.

Ἡ Αἰολικὴ Ἀμφικτυονία καλῶς κυβερνωμένη ταχέως ἐπέδωκεν εἰς εὐημερίαν καὶ πλοῦτον. Ὁ πληθυσμὸς ἠϋξήσεν, ἐφ' ᾧ ἰδέσθην ἵνα ἀποικίαι ἐκπεμφθῶσιν ἐκ τῶν ἀποτελουσῶν αὐτὴν πόλεων καὶ ἰδίᾳ ἐκ τῆς Λέσβου καὶ τῆς Κύμης, τῶν δύο τούτων μητροπόλεων τῶν ἐν Ἀσίᾳ Αἰολέων. Καὶ δὴ κατὰ μικρὸν ἅπαντα ἡ μεταξὺ Κυζίκου καὶ Καίχου, μέχρις αὐτοῦ τοῦ Ἑρμου χώρα, ἐπληρώθη αἰολικῶν ἀποικιῶν, πᾶσα ἡ Τρωϊκὴ χώρα κατωκίσθη ὑπὸ τῶν Λεσβίων καὶ Λεσβίων ἰδρύματα καὶ πόλεις κατεκαλύψαν τὰς ἀκτὰς τοῦ Ἀδριαμυττηνοῦ κόλπου. Ἐκ τῶν πόλεων δὲ τοῦ κόλπου τούτου, ὅσαι ὑπὸ Λεσβίων

ἐκτίσθησαν, αἱ ἐπισημοτέραι ἦσαν ἡ Ἡράκλεια, ἡ Κορύραν-
τις, ἡ Ἄσπος καὶ τὸ Ἀδραμύττιον. Ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ
Θρακικῇ Χερσονήσῳ οἱ κατόικοι τῆς Σηστοῦ καὶ τῆς Μαδύ-
του προπάτορας αὐτῶν ἀνεκλήρυτον τοὺς Λεσβίους.

Πρῶτον εἶδος πολιτεύματος ὑπῆρξεν ἐν Λέσβῳ ἡ βασιλεία. Καὶ περὶ μὲν τῶν βασιλείων τῶν ἄλλων πόλεων οὐδεμία πε-
ρισσώθη εἰδήσις, περὶ δὲ τῶν τῆς Μιτυλήνης, οὗτοι ἐξελέγον-
το ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Πενθιλιδῶν, ἀπογόνων τοῦ Πενθίλου, ὅς,
κατὰ τὴν παράδοσιν ἀπέβωσεν ἐν Μιτυλήνῃ καὶ εἰς ὃν τιμαὶ
ἡμιθέου ἀπενέμοντο. Ἡ ἐξουσία ὅμως τῶν Πενθιλιδῶν εἶχε
τελευταῖον καταστῆ ἀπόρητος καὶ ἐπικχθής. Ὁ λαὸς ἀπήτη-
σε μεταβολὴν καὶ ταιαύτην διενήργησεν ὁ Μεγακλῆς ἐκπο-
δῶν παιησάμενος τὸν Πενθιλιδὴν βασιλέα. (Ἀριστ. Πολιτ. Ε' 9, 12). Τὸ παράδειγμα τῆς Μιτυλήνης ταχέως ἐπηκολού-
θησαν καὶ αἱ ἄλλαι πόλεις τῆς Λέσβου.

Διενέξεις τῶν Λεσβίων.—Δισυμνήτεία.— Ἡ κατάλυσις
τῆς βασιλείας παρώξυνε τὰ πάθη καὶ ἐξήγειρεν ἄλλων μὲν τοὺς
φιλοδόξους σκοποὺς καὶ ἄλλων τὰς ἐνόχους ἐλπίδας. Ἐν πάσῃ
μεγάλῃ πόλει τῆς Λέσβου ἐσχηματίσθησαν δύο μερίδες δεινὸν
πρὸς ἀλλήλας διεξάγουσαι πόλεμον ἡ ὀλιγαρχικὴ καὶ ἡ δη-
μοκρατικὴ μερίς. Εἰς ἐπίμετρον τοῦ κακοῦ, πᾶς μὲν πολίτης
ἐθεώρει ἑαυτὸν ἱκανὸν νὰ προϊσταται τῆς οἰκείας πόλεως, πᾶσα
δὲ πόλις νὰ ἀρχῇ τῆς ὅλης νήσου. Ὁ περὶ πρωτείων ἀγὼν
συνήρθη κυρίως μεταξὺ Μιτυλήνης καὶ Μήθυμνης, τῶν δύο
πόλεων ἐπισημοτάτων πόλεων τῆς Λέσβου. Καὶ ἀπέληξε μὲν
ἐπὶ τέλους ὁ ἀγὼν εἰς τὸν θρίαμβον τῆς Μιτυλήνης, ἀλλὰ φρε-
νῶς αὕτη ἐχρήσατο τῇ νίκῃ. Ἡ Μήθυμνα καὶ αἱ ἄλλαι πόλεις
ἀπεκλείσθησαν πάσης εἰς τὰ κοινὰ μετοχής, πᾶσα ἀπέπειρα

ἀπαλλαγῆς, ἡ ἐλαχίστη μεμφιμοιρία κατὰ τῆς καταθλιπτικῆς κυριαρχίας τῶν Μιτυληναίων φρικτὴν συνεπήγετο τιμωρίαν. Ἡ ἔνοχος πόλις κατεδικάζετο εἰς τὴν ἀμάθειαν· ἀπηγορεύετο εἰς τοὺς παῖδας αὐτῆς νὰ μανθάνωσι γράμματα. (Αἰλ. Ζ' 25).

Ἄλλ' ἡ ὑπερφίαλος Μιτυλήνη ταχέως ἐξαντληθεῖσα ὑπὸ τοῦ δεσποτικοῦ αὐτῆς πνεύματος ἐγένετο ἔρμαιον τυράννων, μέχρις οὗ ὁ Πιττακὸς ἀπήλλαξεν αὐτὴν τῆς τυραννίδος ἐκποδῶν ποιησάμενος τὸν τύραννον Μέλαγχρον (642 πρ. Χρ.). Ἀναφέρεται μετὰ ταῦτα περίοδος ἐσωτερικῶν διενέξεων καὶ κομματικῶν ἀλληλομαχιῶν φοβερά ἀναρχία καταμαστίζει τὴν Μιτυλήνην. Μετὰ νίκας καὶ ἥττας τῶν δημοκρατικῶν, μετὰ κυβέρνησιν τυράννων ἀλλεπαλλήλως ἀναβάντων καὶ καταβάντων τῆς ἀρχῆς, ἀναφαίνεται ὁ Ἀλκαῖος, ἀρχηγὸς τῶν ὀλιγαρχικῶν, ὅστις ἐξόριστος διατελὼν τίθεται ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἄλλων ὀλιγαρχικῶν ἐξορίστων καὶ δι' αὐτῶν ἀποπειρᾶται ἵνα βιαίως καταλάβῃ τὴν Μιτυλήνην καὶ καταστήσῃ τὴν ὀλιγαρχίαν. Ἄλλ' αἱ βιαιουργίαι τῶν ὀλιγαρχικῶν ἐξορίστων ἐπήνεγκον τὴν συνδιαλλαγὴν τῶν δύο ἀντιπάλων μερίδων, τῶν δημοκρατικῶν καὶ τῶν τυραννοφρόνων, διὸ πρὸς ματαίωσιν τοῦ τολμήματος τοῦ Ἀλκαίου καὶ τῶν τούτου ὁπαδῶν ἐκάλεσαν αὐτὰς ἐπὶ τὴν ἀνωτάτην ἀρχὴν τὸν Πιττακόν. Ἀνώτατος δ' ἀρχων γενόμενος ὁ Πιττακὸς ἐκλήθη αἰσυμνήτης καὶ οὐχὶ τύραννος, τῆς διαφορᾶς οὗσης ὅτι οἱ μὲν τύραννοι ἦσαν ἰσόβιοι καὶ ἐκ διαδοχῆς κατελάμβανον τὴν ἀρχὴν, ἐκτὸς βιαιᾶς αὐτῆς ἀναισθησίας, οἱ δὲ αἰσυμνήται ἐξελέγοντο ὑπὸ τῶν πολιτῶν δι' ὠρισμένον χρόνον καὶ δι' ὠρισμένας ἐπιχειρήσεις. (Ἀριστ. Πολιτ. Γ' 9). Ἐτίμησε δὲ τὸ ἀξίωμα τοῦτο ὁ ἐνδοξος ἀνὴρ,

διότι καὶ τὴν Μιτυλήνην ἀπήλλαξε τοῦ ἀπὸ τῶν ἐξορίστων κινδύνου καὶ τὴν δμόνοιαν ἐν μέσῳ τῶν πολιτῶν κατέστησε γενικὴν προκηρύξας ἀμνηστείαν. Ὁ Πιπτακὸς εὐθὺς μετὰ ταῦτα ἀπέθετο τὴν ἀρχὴν (694 π. Χρ.)· ἀλλ' οὐ μετὰ πολὺ οἱ Μιτυληναῖοι καὶ πάλιν ἐκάλεσαν αὐτόν. Οἱ Ἀθηναῖοι ἰσχυριζόμενοι ὅτι ἢ περὶ τὸ Ἴλιον χώρα ἀνῆκεν οὐχὶ μόνον εἰς τοὺς Αἰολεῖς, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους Ἑλληνας τοὺς μετὰ τοῦ Μενελάου κατὰ τῆς Τροίας ἐκστρατεύσαντας κατέλαβον τὸ Σίγειον, πόλιν περὶ τὸ ὄρος Ἰδης, κτίσμα τῶν Λεσβίων, ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Μιτυληναίων διατελοῦν. Οἱ Μιτυληναῖοι ἀντεπιξήλθον κατὰ τῆς ἐπιδρομῆς, ἀλλ' οὐδὲν κατώρθουν, ὅτε ὁ Πιπτακὸς, τὸ ὑπατον καὶ πάλιν περιβληθεὶς ἀξίωμα καὶ ἐκστρατεύσας, προκαλεῖ εἰς μονομαχίαν τὸν στρατηγὸν τῶν Ἀθηναίων Φρύωννα καὶ ἀποκτείνει αὐτόν. Ὁ θάνατος τοῦ στρατηγοῦ τούτου ἐπήνεγκεν ἀναστολὴν τοῦ πολέμου, ὁ δὲ Πιπτακὸς ἐπανακάμψας εἰς Μιτυλήνην ἀπέθετο καὶ πάλιν τὴν ἀρχήν. Εὐγνωμονοῦντες δὲ οἱ Μιτυληναῖοι ἐπὶ ταῖς μεγάλας τοῦ μεγάλου ἀνδρὸς πρὸς τὴν πόλιν ὑπηρεσίαις ἐψήφισαντο νὰ δωρηθῶσιν αὐτῷ χίλια πλῆθρα γῆς καὶ πέντε τάλαντα ἀργυρίου· ἀλλ' ὁ Πιπτακὸς τὸ μὲν ἀργύριον ἀπέκρουσεν, ἐδέξατο δὲ μόνον ἑκατὸν πλῆθρα γῆς, ἐνθα ἀποχωρήσας διήνησε τὸ λοιπὸν τοῦ βίου. Ἀπεβίωσεν εἰς ἔσχατον γῆρας, ἢ δὲ Μιτυλήνη τιμῶσα τὸν ἐνδοξον ἄνδρα ἤγειρεν αὐτῷ μεγαλοπρεπέστατον μνημεῖον.

Ἀπώλεια τοῦ Σιγείου.—Πλὴν ἀλλ' ὁμοίως ὁ περὶ τοῦ Σιγείου μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Λεσβίων πόλεμος δὲν εἶχε περατωθῇ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Φρύωννος. Εἶχον μὲν ἀνασταλῇ αἱ ἐχθροπραξίαι, ἐπανελήρθησαν δὲ ἀκολούθως βιαίτερον· ἀλλὰ

μεθ' ὅλας τὰς συντόνους τῶν πολεμούντων προσπαθείας οὐδέ-
 περος αὐτῶν κατώρθου· νὰ καταγάγῃ τὴν ὀριστικὴν νίκην. Ἡ
 πάλῃ ἐξηκολούθει ἐπὶ μακρὸν ἀμφιρρεπὴς, ὅτε ὁ Περίανδρος,
 τύραννος τῆς Κορίνθου καὶ εἰς πῶν ἑπτὰ σοφῶν τῆς Ἑλλάδος,
 προσήνεγκεν ἑαυτὸν διαιτητὴν τῆς διαφορᾶς. Καὶ ἐγένετο μὲν
 ἡ διαιτησία ἀποδεκτὴ ὑπὸ τῶν πολεμούντων, ἀλλ' εἰς τὴν ἀ-
 πόρασιν τοῦ τῆς Κορίνθου τυράννου δὲν ἐπρυτάνευσε πνεῦμα ἀμε-
 ροληψίας. Τὸ Σίγειον ἦτον ἀναντιρρήτως κτίσμα τῶν Λεσβίων
 ἑκπαλαὶ ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Μιτυληναίων διατελοῦν, ἀνυ-
 πόστατοι δὲ καὶ πάντοτε παράλογοι. ἦσαν αἱ τῶν Ἀθηναίων
 ἀξιώσεις. Κατεῖχον μὲν νῦν οὗτοι τὸ Σίγειον, ἀλλ' αὐθαιρέτως
 καὶ παρὰ πάντα τὰ νόμιμα κατέλαβον αὐτὸ, πᾶν ἄλλο δὲ
 ἡλιπζον οἱ Λέσβιοι ἢ ὅτι, ὁ Περίανδρος διὰ τῆς ἐτυμηγορίας
 αὐτοῦ θὰ ἐδικαίωσεν τοὺς Ἀθηναίους καὶ θὰ ἐνομοποιεῖ τὴν αὐ-
 θαίρετον κατοχὴν. Καὶ ὁμοως, παρὰ πᾶσιν προσδοκίαν, τριαύ-
 την ὁ κορίνθιος τύραννος ἐξήνεγκεν ἐτυμηγορίαν. Ἠγανάκτη-
 σαν μὲν οἱ Λέσβιοι ἐπὶ τῇ τριαύτῃ ἐτυμηγορίᾳ, ἐδέησεν ὁμοως
 νὰ ὑποκύψωσιν, ὅσπερ εἶχε προσυμφωνηθῇ ὑπὸ τῶν διαμαχο-
 μένων νὰ σεβασθῶσι τὴν ἀπόρασιν τοῦ διαιτητοῦ. Μετὰ τὸν
 θάνατον τοῦ Περίανδρου, οἱ Λέσβιοι ἔδραμον αὐθις ἐπὶ τὴν κα-
 τάληψιν τοῦ Σιγείου καὶ κατέλαβον αὐτὸ κατισχύσαντες τῶν
 Ἀθηναίων φρουρῶν, ἀλλ' ὁ τότε τύραννος τῶν Ἀθηναίων Πει-
 σίστρατος ἰσχυρὰν ἐξέπεμψε δύναμιν πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἐπὶ
 τοῦ Σιγείου ἀθηναϊκῆς κυριαρχίας. Νέαι μάχαι ἐντεῦθεν με-
 ταξὺ Ἀθηναίων καὶ Λεσβίων ἐπηκολούθησαν, ὧν ὁμοως τελι-
 κὸν ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἡ διὰ παντὸς ἀπώλεια ὑπὸ τῶν Λε-
 σβίων τῆς περιμαχήτου πόλεως (580 π. Χ.).

Δέκα ἐνιαυτοὺς μετὰ ταῦτα (570 π. Χ.) ἡ Μιλήτος ἀπει-

λουμένη ὑπὸ τοῦ τυράννου τῆς Σάμου Πολυκράτους ἡτήσατο τὴν συνδρομὴν τῶν Λεσβίων. Καὶ ἐχορήγησαν μὲν τοιαύτην οἱ Λέσβιοι, ἀλλὰ τὴν νίκην καταγαγὼν ὁ Πολυκράτης κατέδικασε τοὺς ζωγρηθέντας Λεσβίους νὰ δοῦξωσι περὶ τὴν Σάμον τάρρους. (Ἡροδ. Γ' 34).

Ἡ Λέσβος ὑπὸ τὴν Περσικὴν Κυριαρχίαν.—Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην εἰς ἣν ἤδη ἀφικόμεθα, ἦτοι κατὰ τὸν ἕκτον πρ. Χρ. αἰῶνα, ἡ Λέσβος διετέλει ἐν ἀκμῇ πλούτου καὶ δυνάμεως. Κειμένη ἐν μέσῳ Εὐρώπης καὶ Ἀσίας, ἐπὶ τῆς μεγάλης θαλασσίας οδοῦ τῆς ἐμπορίας τῶν ἀρχαίων, ἐκάλει φυσικῶς τοὺς κατοίκους αὐτῆς εἰς τὴν ἐμπορίαν· ἐξ ἄλλου δὲ ὁ πλοῦτος αὐτῆς εἰς ποικίλα προϊόντα ἐξηνάγκαζεν, ὥς εἰπεῖν, αὐτοὺς εἰς τὴν ναυτιλίαν. Οὕτω πρωῒμώτατα οἱ Λέσβιοι ἐτράπησαν ἐπὶ τὴν ἐμπορίαν καὶ πρωῒμώτατα ἀξιόλογον κατήρτισαν ναυτιλίαν. Τὰ πλοῖα αὐτῶν προσωρμίζοντο εἰς τὰς Κυκλάδας, τὰς Σποράδας, τὸν Εὐξείνιον, εἰς τὰ παράλια τῆς Φοινίκης, εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Μεσογείου καὶ ἐπεξέτεινον τοὺς πλόας μέχρι τῆς Καρχηδόνης καὶ τῆς Κυρηναϊκῆς, μέχρι τῶν ἀκτῶν τῆς Ἰβηρίας. Εἰς τὴν Αἴγυπτον πρὸ πάντων οἱ Μιτυληναῖοι διηύθυναν τοὺς πλόας αὐτῶν, ὅτε ἡ χώρα αὕτη ἀνεωγείσα ἤδη εἰς τοὺς Ἑλληνας ὑπὸ τοῦ Ψαμμητίχου (656 πρ. Χρ.) ἐκηρύχθη ἐντελῶς ἐλευθέρᾳ ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἀμάσιος (570 πρ. Χρ.), ὅστις ἐπὶ τοσοῦτον εἶχε περιτρονήσει τὰς ἐθνικὰς προλήψεις, ὥστε δὲν ἐδίστασεν ἵνα σύνευνον αὐτοῦ καταστήσῃ ἑλληνίδα Κυρηναίαν. Ὁ Ἀμασις παρεχώρησεν εἰς τοὺς Ἑλληνας τὴν ἐπὶ τοῦ Νείλου πόλιν Ναύκρατιν ἵνα χρησιμεύσῃ αὐτοῖς κέντρον τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ἐπέτρεψε νὰ ἰδρύσωσι ναοὺς τῶν οἰκείων θεῶν, εἰς δὲ τῶν ναῶν

τούτων, ὁ πάντων μεγαλοπρεπέστατος, ὠκοδομήθη τῇ χορηγίᾳ ἐννέα ἑλληνίδων πόλεων μεταξύ τῶν ὁποίων ἡ χορηγία τῆς Μιτυλήνης δὲν ἦτον ἢ ἦττον ἀξιόλογος.

Οὐ μόνον δὲ ἐμπορικὴν ναυτιλίαν ἀξιόλογον εἶχον οἱ Λέσβιοι, ἀλλὰ καὶ κατὰ θάλασσαν ἀξιόμαχον ἐκέκτηντο δύναμιν. Εἶδομεν ἤδη ὅτι ἡ Μίλητος πολεμοῦσα πρὸς τὸν ὦμον τῆς Σάμου τύραννον Πολυκράτην τὴν ἐπικουρίαν τῆς Λέσβου ἠτήσατο, θέλομεν δὲ ἶδει ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα ὅτι κατὰ τὴν γενικὴν τῶν ἑλληνίδων πόλεων ἐξέγερσιν κατὰ τοῦ μεγάλου βασιλέως, ἡ Λέσβος οὐχὶ ἀκλεῆς διεδραμάτισε πρόσωπον. Ἀξιόλογον κατὰ θάλασσαν δύναμιν εἶχον ἐπίσης κατὰ τοὺς χρόνους τούτους αἱ νῆσοι Ῥόδος καὶ Σάμος, μεγάλην δὲ ἐμπορικὴν ναυτιλίαν ἡ Χίος, ἥτις ἱδρύσεν ἐν Αἰγύπτῳ πολυπληθεῖ καταστήματα καὶ ἀποικίαν μεγάλην ἐξέπεμψεν. Ἄν μάλιστα πιστεύσωμεν Στέφανόν τὸν Βυζάντιον, ἐν Αἰγύπτῳ ὑπῆρχε πόλις Χίος καλουμένη, ἥτις πολὺ μετὰ ταῦτα μετωνομάσθη Βερενίκη.

Ἄλλ' ἡ ἀκμὴ καὶ ἡ εὐημερία τῶν κατὰ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν ἑλληνικῶν ἀποικιῶν καὶ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου φθονερά ἐπέσυραν τὰ βλέμματα τῶν Λυδῶν βασιλέων. Ἦδη ἐπὶ τοῦ Γύγου τοῦ πρώτου βασιλέως ὅστις ἐπεχείρησε νὰ καθυποτάξῃ τὰς ἑλληνικὰς ἀποικίας, ἡ Μίλητος πολλάκις προσεβλήθη, ἐπίσης δὲ καὶ ὑπὸ τῶν τούτου διαδόχων Σαδούαττου καὶ Ἀλυάττου, ἀλλ' αἱ προσβολαὶ αὐτῶν ἐμαρτυροῦντο ἕνεκα τῆς ἰσχυρᾶς ἐπικουρίας ἣν πρὸς τὴν κινδυνεύουσαν πόλιν ἐξέπεμπον ἡ Λέσβος καὶ ἡ Χίος. Ἀκολούθως ὁμοῦς ὁ Κροῖσος, βασιλεὺς πλουσιώτατος καὶ ἰσχυρότατος, οὐ μόνον τὴν Μίλητον καθυπέταξεν, ἀλλὰ καὶ πάσας τὰς ἄλλας ἑλληνικὰς ἀποικίας καὶ μὴ ἀρκε-

σθεις εις την κατ'ακτησιν των ηπειρωτιδων αποικιων απεφασισε να καθυποταξη και τας εν τω Αιγαίω νήσους. Εξώπλισε λοιπόν στόλον και παρεσκευάζετο να εκπλεύσῃ ἐπὶ τὰς νήσους, ὅτε εις την αὐλήν τοῦ βασιλέως, εις τὰς Σάρδεις, ἀφίκετο Βίας ὁ Πριηνεύς.

Ὁ Κροῖσος ἠρώτησεν αὐτὸν εἴ τι νέον ἐκόμιζεν ἐξ Ἑλλάδος, ὃ δὲ ἀνήγγειλεν ὅτι οἱ Ἕλληνες μεγάλην ἡθροίζον ἱππικὴν δύναμιν ἵνα δι' αὐτῆς προβάλλωσι τὰς Σάρδεις καὶ πολεμήσωσι τὸν βασιλέα. Πιστεύσας ὁ Κροῖσος εἰς τὸ ἄγγελμα μεγάλῃν ἐξεδήλωσε χαρὰν, διότι οἱ Λυδοὶ ἦσαν ἀπαράμιλλοι ἱππεῖς καὶ ἐν ἀγῶνι τοιούτῳ εὐχερὴς θὰ ἦτο ἡ τῶν Ἑλλήνων ἦττις. Ἀλλ' ὁ σοφὸς Πριηνεύς ὑπολαβὼν «Νοῶ, εἶπεν, ὅτι σφόδρα ἐπιθυμοῦς νὰ συναντήσῃς τοὺς Ἕλληνας κατὰ ξηράν γνῶθι ὅμως, βασιλεῦ, ὅτι ἐξ οὗ χρόνου ἔμαθον οὗτοι τὰς κατὰ θάλασσαν παρασκευάς σου καὶ τὸν σκοπὸν σου νὰ εκπλεύσῃς ἐπὶ τὰς νήσους, οὐδὲν ἕτερον εὐχονται ἢ πότε νὰ συναντήσωσι τοὺς Λυδοὺς κατὰ θάλασσαν ἵνα ἐκδικήσωσι τοὺς κατὰ τὴν στερεὰν ἀδελφοὺς αὐτῶν οὓς καθυπέταξας». Ὁ Κροῖσος νοήσας τὸ εὐστοχον τῆς παρατηρήσεως οὐ μόνον παρητήσατο τὸν σκοπὸν ἀλλὰ καὶ συμμαχίαν συνῆψε μετὰ τῶν νήσων. Ὁ διάλογος οὗτος, ὃν διέτωσεν ἡμῖν ὁ πατὴρ τῆς ἱστορίας, ἀποδείκνυσιν ἀποχρῶντως ὅτι αἱ ἐν τῷ Αἰγαίῳ νῆσοι ἀκμαῖαι ἦσαν τότε κατὰ θάλασσαν καὶ ἱκαναὶ νὰ προστατεύωσι τὴν οἰκίαν ἀνεξαρτησίαν κατὰ τοῦ ἰσχυροτάτου τῶν τότε βασιλέων τῆς Ἀσίας.

Πλὴν ἀλλ' ὅμως εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀσίας ἤρχιζε σχηματιζόμενον κράτος ἕτερον, τὸ ὁποῖον προέκειτο οὐ μόνον τὰ βασιλεῖον τῆς Λυδίας νὰ καταβάλλῃ ἀλλὰ καὶ πάσης τῆς μέ-

σης καὶ δυτικῆς Ἀσίας νὰ κυριαρχήσῃ. Ὁ Κροῖσος κινδυνεύων ἀπὸ τοῦ Κύρου ἐζήτησε τὴν ἐπικουρίαν τῶν Λακεδαιμονίων, ὅτε ἔμαθον αἴφνης οὗτοι ὅτι ὁ Κύρος προλαβὼν κατέβαλε τὸν ἀντίπαλον (548 π. Χρ.). Τότε αἱ ἐλληνικαὶ ἀποικίαι ἐζήτησαν ἀμέσως τὴν προστασίαν τῆς Σπάρτης κατὰ τοῦ νέου τούτου καὶ φοβερωτέρου πολεμίου· ἀλλ' ἡ ὀλιγαρχία τῆς Σπάρτης ὠδηγεῖτο συνήθως εἰς τὰς πράξεις αὐτῆς ὑπὸ λόγων πολιτικοῦ συμφέροντος μᾶλλον ἢ ὑπὸ λόγων ἐθνικῆς φιλοτιμίας· ὅθεν ἐνῶν ἐδείχθη πρόθυμος νὰ δράμῃ εἰς βοήθειαν τοῦ Κροίσου παρὰ τοῦ ὁποίου ἤλπιζε μεγάλας ἀμοιβάς, ἀπεποιήθη νὰ δώσῃ ἐπικουρίαν εἰς τοὺς κινδυνεύοντας ἑμογενεῖς· ὥστε ἐγκαταλειφθεῖσαι αἱ ἀποικίαι εἰς τὰς ἰδίας δυνάμεις ἀντέστησαν μὲν γενναίως ἠναγκάσθησαν δὲ ἐπὶ τέλους νὰ ὑποκύψωσιν. Ὑπετάχθησαν δὲ εἰς τὸν Κύρον οὐ μόνον αἱ ἐπὶ τῆς στερεᾶς Ἑλληνες ἀλλὰ καὶ αἱ νῆται. Καὶ ἡ Λέσβος λοιπὸν ἐγένετο τότε ὑποτέλης τοῖς Πέρσiais (540 π. Χρ.) καὶ ὡς ταύτῃ συνεστρατεύετο αὐτοῖς κατὰ τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν.

Ὅτε ὁ Καμβύσης ἐστράτευσε κατὰ τῆς Αἰγύπτου ὁ τῶν Λετβίων στόλος ἀπετέλει ἰσχυρὰν μοῖραν τῆς κατὰ θάλασσαν δυνάμεως αὐτοῦ. Ὁχυρωθέντων δὲ τῶν Αἰγυπτίων ἐν τῇ Μέμφιδι καὶ γενναίως αὐτόθι ἀμυνομένων, ὁ Καμβύσης ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς Πέρσιν κήρυκα, προτάσεις παραδόσεως κομίζοντα, μιτυληναϊκοῦ δὲ πλοίου ἐπιβαίνοντα. Ἀλλ' αἱ Αἰγύπτιαι οὐ μόνον τὰς προτάσεις ἀπέρριψαν ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ πλοίου ἐξωρμήσαντες κατέσφαξαν τὸν τε κήρυκα καὶ τοὺς Μιτυληναίους ναύτας. Ὅτε ὁμοῦς ἐπὶ τέλους ὁ Καμβύσης ἐκυρίευσεν τὴν πόλιν σκληρῶς ἐξεδικήθη τὴν σφαγὴν τῶν συμμάχων του, διότι ἀντὶ ἐνὸς Μιτυληναίου ναύτου ἀπηγχόνησε δέ-

κα ἐπισήμους Αἰγυπτίους. Ὅτε δὲ Δαρεῖος ὁ Ὑστάσπου ἐξεστράτευσε κατὰ τῶν Σκυθῶν (513 π. Χρ.), οἱ Μιτυληναῖοι συνεστρατεύσαντο αὐτῷ, ἡγουμένου Κώου υἱοῦ τοῦ Ἐρξάνδρου. Οὗτος εἶναι ὁ εἰσηγησάμενος τῷ Δαρείῳ νὰ μὴ διαλύσῃ τὴν ἐπὶ τοῦ Ἰστροῦ γέφυραν, ἀλλὰ νὰ ἀναθῇ τὴν φρουράν αὐτῆς εἰς τοὺς Ἴωνας (Ἡροδ. Δ' 36—37). Ὁ Δαρεῖος ἐπανεληθὼν εἰς τὰς Σάρδεις ἐμνήσθη εὐγνωμόνως τῆς συμβουλῆς τοῦ Κώου καὶ ἀμείβων ἀπέδειξεν αὐτὸν τύραννον τῆς Μιτυλήνης. Ἀλλ' ὀλίγον χρόνον ἐκαρπώθη οὗτος τῶν ἀγαθῶν τῆς τυραννίδος· διότι ἀποτυχούσης τῆς κατὰ τῆς Νάξου περσικῆς ἐκστρατείας καὶ τοῦ ἐκ τῶν Περσῶν φόβου ἐκλιπόντος, αἱ ἑλληνίδες πόλεις ἐπεχείρησαν νὰ ἀποτινάξωσι τὴν περσικὴν κυριαρχίαν καὶ νὰ καθιερῶσι τοὺς ὑπὸ τῶν Περσῶν ἐπιβεβλημένους τυράννους. Εἰς τούτων, ὁ τύραννος τῆς Μιτυλήνης Κώης, οὐ μόνον καθιέρηται ἀλλὰ καὶ σκληρῶς ἐθίνατο ὑπὸ τοῦ ὄχλου.

Ἀρξάμενος οὕτω τοῦ κατὰ τῶν Περσῶν πολέμου, οἱ Λέσβιοι δραστηρίως συνέπραττον εἰς τὴν εὐδόκιμον αὐτοῦ διεξαγωγὴν· ἦτο δὲ ἡ τῶν Λεσβίων σύμπραξις ἐπωρελεστάτη εἰς τὸν κοινὸν ἀγῶνα διότι ἡ κατὰ θάλασσαν δύναμις αὐτῶν ἦτο τότε ἀπαράμιλλος. Ὅτε εἰσηγήσει τοῦ Ἀρισταγρόου, οἱ Παῖοι, οὓς ὁ Πέρσης στρατηγὸς Μεγάβιαζος εἶχεν ἐξορίσει εἰς τὴν Φρυγίαν, ἐπεχείρησαν νὰ ἐπανακάμψωσιν εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν, οἱ Λέσβιοι παρέσχον εἰς αὐτοὺς τὰ πλοῖα τὰ μεταγαγόντα αὐτοὺς εἰς τὸν Δορίσκον, ὅθεν διεπεραιώθησαν εἰς τὴν Παιονίαν (Ἡροδ. Ε' 98). Ὅτε δὲ ὁ Ἰστιαῖος ἐξωσθεὶς ἐκ τῆς Μιλήτου καὶ ἀποκρουσθεὶς ὑπὸ τῶν Χίων κατέφυγεν εἰς Μιτυλήνην, οἱ Λέσβιοι παρέσχον αὐτῷ ὀκτὼ τριήρεις μεθ' ὧν πλεύσας εἰς Βυζάντιον ἐληφίζετο τὰ ἐχθρικά πλοῖα (Ἡροδ.

ΣΤ' 5—13). Τέλος, ὅτε τὸ Πανιώνιον ἀπεφάσισε νὰ ἀθροίσῃ πάσας τὰς ἑλληνικὰς δυνάμεις εἰς Λάδην (τότε μὲν μικρὰν νῆσον παρὰ τῇ πόλει τῶν Μιλησίων, σήμερον δὲ, διὰ τῶν περὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ Μαιάνδρου προσχώσεων ἐνωθεῖσαν μετὰ τῆς στερεᾶς) ἵνα συνάψῃ ὀριστικὴν μάχην κατὰ τῶν Περσῶν, μόνῃ ἢ Λέσβος ἐκ τῶν αἰολικῶν πολιτειῶν ἐξέπεμψεν ἐβδομήκοντα πλοῖα. Ἀλλὰ τὴν νίκην κατήγαγον οἱ Πέρσαι καὶ κυριεύσαντες τὴν Μίλητον ἐλεηλάτισαν αὐτὴν (490 π. Χρ.). Ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τούτῳ ὁ Ἰστιαῖος, ὅστις διετέλει ἤδη ἐν Βυζαντίῳ, τὴν μὲν φρούρησιν τοῦ Ἑλλησπόντου ἀνέθετο εἰς τὸν ἐξ Ἀθύδου Βύσσαλτον, αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν ὀκτὼ μυτιληναϊκῶν πλοίων ἔπλευσεν ἐπὶ Χίον καὶ ἐπειδὴ αὐτὴ καὶ πάλιν ἀπέκρουσεν αὐτόν, ὁ Ἰστιαῖος κυριεύει τὴν πόλιν ἐξ ἐπύδου καὶ καταλαμβάνει ἅπασαν τὴν νῆσον (Ἡρόδ. ΣΤ' 20—31).

Ἡ εἰς τοὺς Πέρσας ὑποταγὴ τῆς Λέσβου ἦτο πλήρης, ὅτε ὁ Ξέρξης ἐκήρυξε τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ ὡς πᾶσαι αἱ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἑλληνικαὶ πολιτεῖαι ἠναγκάσθη καὶ ἡ Λέσβος νὰ παρακολουθήσῃ τὸν μέγαν βασιλέα πέμψασα αὐτῷ ἐπικουρίαν ἐξήκοντα πλοίων κατὰ τὸν Ἡρόδοτον ἢ τεσσαράκοντα κατὰ τὸν Διόδωρον (Ἡρόδ. Ζ', 195. Διοδ. Θ', 106).

Ἡ Λέσβος ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Ἀθηναίων.—Μετὰ τὰς ἐν Μυκᾷῃ καὶ Πλαταιαῖς μάχας, ἡ Λέσβος ἀπέβαλε τὴν περσικὴν κυριαρχίαν (449 πρ. Χρ.) καὶ συνετάχθη τῇ ἑλληνικῇ δημοσπονδίᾳ ἧς πρῶτον μὲν ἡγοῦντο οἱ Σπαρτιᾶται καὶ εἴτα οἱ Ἀθηναῖοι. Οἱ Λέσβιοι συνεστρατεύσαντο τοῖς Ἀθηναῖοις κατὰ τῆς Σηστοῦ καὶ τῆς πόλεως ἀλόουσης ἐπ' ἀνῆλ-

θον εἰς τὰ ἴδια. Ὅτε δὲ ἡ Σάμος περιῆλθεν εἰς διενέξεις πρὸς τοὺς Μιλησίους (440 πρ. Χρ.), ἕνεκα τῆς Πριήνης, οὗτοι ἐζήτησαν τὴν προστασίαν τῶν Ἀθηναίων. Οἱ Ἀθηναῖοι διέταξαν τοὺς Σαμίους νὰ παύσωσι παρενοχλοῦντες τοὺς Μιλησίους καὶ ἐπειδὴ δὲν ὑπήκουσαν ἀπεστάλησαν ἀμέσως ἐκ Πειραιῶς πεσσαράκοντα πλοῖα, τὰ ὅποια κατέστησαν αὐτόθι δημοκρατίαν, κατέλιπον φρουρὰν καὶ ἔλαβον ὁμήρους πεντήκοντα μὲν παῖδας, ἴσους δὲ ἄνδρας ἐκ τῶν ἐπιφανεστάτων ὀλιγαρχικῶν οἰκογενειῶν τοὺς ὁποίους κατέθεντο εἰς Ἀθήμον. Ἀλλὰ τινὲς τῶν ὀλιγαρχικῶν τούτων ἔφυγον τότε εἰς τὴν Ἀσιανὴν ἡπειρον καὶ συνεννοηθέντες πρὸς τὸν σατράπην τῶν Σάρδεων Πισσούθην καὶ λαβόντες παρ' αὐτοῦ 700 ἐπικούρους, ἀπέρασαν διὰ νυκτὸς εἰς Σάμον, κατίσχυσαν τῶν Ἀθηναίων φρουρῶν οὕς ἐπεμψαν εἰς τὸν σατράπην ὡς αἰχμαλώτους, καθήρεσαν τὴν δημοκρατίαν, ἐπέτυχον νὰ ἐκκλέψωσιν ἐκ τῆς Ἀθήμου τοὺς ὁμήρους αὐτῶν καὶ ἀπέστησαν ἤδη ἀναρχιδὸν κατὰ τῶν Ἀθηναίων. Ἐπὶ τῷ ἀγγέλματι τούτῳ οἱ Ἀθηναῖοι ἔπλευσαν ἀμέσως ἐπὶ Σάμον μετὰ πλοίων ἐξήκοντα ὑπὸ τοὺς δέκα τοῦ ἔτους στρατηγούς, ἐν οἷς ἦσαν ὁ Περικλῆς καὶ ὁ ποιητὴς Σοφοκλῆς, ὅστις ἦτο τότε ἐν ἀκμῇ τῆς πρὸς αὐτὸν εὐνοίας τοῦ δήμου, διὰ τὴν κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος λαμπρὰν ἐπιτυχίαν τῆς Ἀντιγόνης, μιᾶς τῶν ἐπτὰ τραγωδιῶν τῶν καθ' ὁλοκληρίαν περισωθεισῶν εἰς ἡμᾶς ἐκ τῶν χιλίων καὶ ἐπέκεινα, ἔσαι, ὡς βεβαιοῦται, ἐποιήθησαν ὑπ' αὐτοῦ. Ἐκ τῶν ἐξήκοντα πλοίων ἐπτακαίδεκα ἐχωρίσθησαν ἀπὸ τοῦ στόλου καὶ ἐξεπέμφθησαν εἰς Χίον καὶ Λέσβον, ἵνα παραλάβωσι τὰς παρὰ τούτων ἐπικουρίας διότι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην μόναι αὐταὶ ἦσαν αἱ διασώσασαι τὰ ἀρχικὰ δικαιώματα τῆς ἐν Δήλῳ

δροσπονδίας. Εἶχον τὰ ὀχυρώματα, τὰ πλοῖα καὶ τὴν ἔνοπλον δύναμιν, καὶ ὤφειλον μὲν νὰ παρέχῃσι ζητούμεναι ἐπικουρίαν κατὰ τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ἀλλ' οὐδένα φόρον ἐτέλουν. Παρέσχον δὲ ἡ Λέσβος καὶ ἡ Χίος ὁμοῦ εἴκοσι καὶ πέντε καὶ εἴτα τριάκοντα ἕτερα πλοῖα (Θουκυδ. Α' 115-117). Ἡ Σάμος μετὰ ἐννεάμηνον κρατεράν ἄμυναν ἠναγκάσθη ἐπὶ τέλους νὰ ὑποκύβῃ εἰς τοὺς Ἀθηναίους καὶ νὰ παραδεχθῇ τοὺς ὅρους αὐτῶν ἥτοι νὰ παραδώσῃ τὸν στόλον, νὰ καθαιρέσῃ τὰ τείχη καὶ νὰ ἀποτίσῃ 200 τάλαντα. Τὴν ταπείνωσιν τῆς Σάμου ταχεῖα ἐπηκολούθησεν ἡ τῶν ἄλλων συμμάχων, οἵτινες δόλῳ ἢ βίᾳ ἐξηναγκάσθησαν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων νὰ παραδώσωσιν εἰς αὐτοὺς τὰ πλοῖα, τὸ ἀργύριον καὶ ἐπὶ πᾶσι τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ τώρα ἡ Λέσβος καὶ ἡ Χίος ἠδυνήθησαν νὰ διασώσωσι τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν κατὰ τῆς ὑπερφιάλου τῶν Ἀθηναίων φιλοδοξίας, φοβούμεναι ὅμως πάντοτε καὶ καταδοκοῦσαι τὴν εὐθετον στιγμὴν τῆς ἀποτινάξεως τοῦ ἀθηναϊκοῦ ζυγοῦ. Ἡ Μιτυλήνη πρὸ πάντων βαρίως ἔφερε τὴν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους συμμαχίαν καὶ δυσπίστως καὶ ἐχθρικῶς πάντοτε πρὸς αὐτοὺς ἐνέβλεπε, τοῦτο δὲ καὶ δι' ἄλλους μὲν πολλοὺς λόγους, πρὸ πάντων δὲ διότι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ὑπάρχῃ ἁρμονία μεταξὺ αὐτῆς, πόλεως οὗτης ὀλιγαρχικῆς, καὶ τῶν Ἀθηναίων, πόλεως κατ' ἐξοχὴν δημοκρατικῆς. Ἐν Μιτυλήνῃ οὐδέποτε ἠδυνήθη νὰ παγιωθῇ καὶ νὰ ριζοβολήσῃ τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα. Ἐρρεπε πάντοτε πρὸς τὴν ὀλιγαρχίαν καὶ ὡς ὀλιγαρχικὴ ἀπεστρέφετο τοὺς δημοκρατικοὺς Ἀθηναίους καὶ ἐκαιροφυλάκει ἵνα ἐν τῇ πρώτῃ εὐνοικῇ περιστάσει ἀποσχιρτήσῃ τῆς πρὸς αὐτοὺς συμμαχίας. Οὕτω κατὰ τὰς παραμονάς τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου οἱ

Μιτυληναῖοι ἔπειμψαν εἰς Σπάρτην πρέσβεις αἰτούμενοι ἵνα συμπεριληφθῶσιν εἰς τὴν συμμαχίαν τῶν Λακεδαιμονίων, ἀλλὰ τότε οἱ ἐν Σπάρτῃ ἀπέπεμψαν τοὺς πρέσβεις ἀπράκτους. Κατὰ τὰ πρῶτα λοιπὸν ἔτη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου οἱ Μιτυληναῖοι καὶ οἱ ἄλλοι Λέσβιοι διετέλουν σύμμαχοι τῶν Ἀθηναίων καὶ ὡς τοιοῦτοι συνεστρατεύσαντο αὐτοῖς εἰς τὰς κατὰ τῆς Ἐπιδαύρου καὶ Ποτιδαίας ἐκστρατείας (431 π. Χρ.).

Ἀποστασία τῶν Μιτυληναίων. — Ἀλλ' ἅμα οἱ Πελοποννήσιοι ἐνέβαλον εἰς τὴν Ἀττικὴν (428 πρ. Χρ.), εὐθετον ἐνόμισαν τὸν καιρὸν οἱ Μιτυληναῖοι ἵνα ἀποστασίαν κηρύξωσι κατὰ τῶν Ἀθηναίων. Πρὶν ἢ ὁμοῦς κηρύξωσι τὴν ἀποστασίαν ἤρξαντο μεγάλας ποιούμενοι κρύφα παρασκευάς. Καὶ δὴ ὠχύρουν τοὺς λιμένας καὶ τὰ τεῖχη, ἐναυπήγουν πλοῖα, εἰσῆγον ἐκ τοῦ Εὐζείνου σῖτον καὶ ἄλλα ἀλλαχόθεν ἐφόδια· παρεσκευάζοντο δηλονότι κατὰ μακρὰς πολιτορκίας. Ἀλλ' ἐκ τῆς Τενέδου, πολεμίως πρὸς τοὺς Λεσβίους ἐχούσης, ἐκ τῆς Μηθύμνης, τεταπεινωμένης τῶν Μιτυληναίων ἀντιπάλου, ἐγκαίρως κατηγγέλθησαν αἱ παρασκευαί. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν οἱ Ἀθηναῖοι αἰτινες δεινῶς εἶχον δοκιμασθῆ ὑπὸ τοῦ πολέμου καὶ τοῦ λοιμοῦ, δυσπίστως ἤκουσαν τὴν καταγγελίαν, ἀλλ' ὅτε ἀγγέλματα ἐξ αὐτῆς τῆς Μιτυλήνης ἐπεβεβαίωσαν τὰς πρὸς ἀποστασίαν παρασκευὰς ἐπλήσθησαν τρόμου· διότι ἡ Λέσβος ἦτο ὁ ἐπισημότερος τῶν κατὰ θάλασσαν συμμάχων καὶ ἐπομένως ἐφοβούντο μὴ τὸ παράδειγμα αὐτῆς ἀκολουθήσωσι καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι. Μὴ θέλοντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι νὰ προβῶσιν ἀμέσως εἰς βίαια μέτρα, προσέταξαν πρότερον τοὺς Μιτυληναίους νὰ παύσωσι τὰς πρὸς πόλεμον παρασκευὰς καὶ ἐπειδὴ οὗτοι δὲν ὑπήκουσαν, βαρεῖαν ἀπεφάσισαν τὴν τιμωρίαν αὐτῶν.

Ἄφου πρῶτον κατέσχον δέκα μιτυληναϊκά πλοῖα ἐν Πειραιεῖ τότε κατὰ συγκυρίαν ὁρμουῦντα καὶ ἤχμαλώτευσαν τὰ πληρώματα αὐτῶν, ἐξέπειψαν συγχρόνως κατὰ τῆς Μιτυλήνης τεσσαράκοντα τριήρεις ὑπὸ Κλειππίδην υἱὸν τοῦ Δεινίου. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Κλειππίδης εἶχε μάθει ἐν Πειραιεῖ ὅτι ἐπρόκειτο νὰ τελεσθῇ ἐν Μιτυλήνῃ ἑορτὴ εἰς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος, εἰς ἣν ἄθροα ἡ πόλις ᾔθελε συρρεύσει, ἐσκέφθη ἐξ ἀπροόπτου νὰ καταλάβῃ τοὺς Μιτυληναίους καὶ ἐξαπίνης νὰ προσβάλῃ τὴν πόλιν. Καὶ ὁ μὲν στόλος ἀνεχώρησε πλέων ἐπὶ Μιτυλήνην. Λέσβιος δὲ τις ἐν Ἀθήναις παρατυχὼν, ἀναχωρεῖ μετὰ σπουδῆς εἰς Εὐβοίαν, ναυλόνει αὐτόθι ἐμπορικὸν πλοῖον καὶ τριταῖος ἀρικόμενος εἰς Μιτυλήνην ἐξήγγειλε τὴν ἐκστρατείαν τῶν Ἀθηναίων. Ἡ πόλις ἐπὶ τῷ ἀγγέλματι τούτῳ ἀνέστειλε τὴν ἑορτὴν καὶ ὅτε ἀφίκετο ὁ ἀθηναϊκὸς στόλος πᾶσα ἡ Μιτυλήνη ἦτο ἑτοιμος πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν πολεμίων. Ὁ Κλειππίδης πρὶν ἢ ἐπιχειρήσῃ τι ἀπέστειλε κήρυκα προσκαλῶν τοὺς Μιτυληναίους νὰ παραδώσωσι τὰ πλοῖα, νὰ καθαιρέσωσι τὰ τείχη καὶ νὰ ἐξώσωσι τοὺς ἀρχηγούς τῆς ἀποστασίας. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Μιτυληναῖοι ἀπέρριψαν τὰς προτάσεις, ὁ Κλειππίδης ἀποκλείσας τὴν πόλιν ἐκήρυξε τὸν πόλεμον. Ἀλλὰ μετὰ τινὰς ἡμέρας συνωμολογήθη ἀνακωχὴ καὶ πρέσβεις πληρεξούσιοι τῶν Μιτυληναίων ἀπῆλθον εἰς Ἀθήνας ταῦτοχρόνως ὁμοως μία μιτυληναϊκὴ τριήρης, ἐπιτηδείως διελθοῦσα διὰ μέσου τοῦ ἀθηναϊκοῦ στόλου, μετήνεγκεν ἑτέρους πρεσβευτὰς εἰς Σπάρτην. Τοῦ ἀθηναϊκοῦ δήμου κηρύξαντος ἀπαράδεκτον πᾶσαν τροποποίησιν τῶν ὑπὸ τοῦ Κλειππίδου προταθέντων ὅρων ἡ Μιτυλήνη ἀπεφάσισε νὰ ἀγωνισθῇ μέχρις ἐσχάτων· εἶχε δὲ συμμάχους πάσας τὰς ἄλλας πόλεις τῆς Λέσβου, πλήν

τῆς Μηθύμνης συμμαχούσης τοῖς Ἀθηναίοις. Ἐξοδος τῶν Μιτυληναίων κατὰ τοῦ ἀθηναϊκοῦ στόλου οἰκτρῶς ἀποτυχοῦσα ἀναγκάζει αὐτοὺς νὰ ἀπρακτῶσι καὶ νὰ προσδοκῶσιν ἐπικουρίαν ἐκ Σπάρτης· ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι ἐπωφελοῦνται τῆς ἀπραξίας τῶν Μιτυληναίων καὶ κατορθοῦσιν ἵνα στενωτέραν καταστήσωσι τὴν πολιορκίαν τῆς πόλεως.

Ἐν τούτοις οἱ εἰς Σπάρτην ἐκπεμθέντες πρέσβεις τῶν Μιτυληναίων ἀφίκοντο αὐτόθι καὶ ἐκ Σπάρτης μετέβησαν εἰς τὴν Ὀλυμπίαν, ὅπου εἶχεν ἤδη συνέλθει σύνοδος τῶν Πελοποννησίων συμμάχων διασκεπτομένη περὶ τῶν πραγμάτων τοῦ πολέμου (Θουκυδ. δ', 8, 14). Ἡ σύνοδος ἀποδεξαμένη τὰς προτάσεις τῶν Μιτυληναίων ἐνέκρινε τὴν παραδοχὴν τῆς Λέσβου ἐν τῇ κοινῇ συμμαχίᾳ καὶ ταῦτοχρόνως ἐψήφισε νέαν ἐπιδρομὴν κατὰ τῆς Ἀστικῆς. Ἠλπίζετο ὅτι ἡ ἐπιδρομὴ θὰ ἐξηνάγκαζε τοὺς Ἀθηναίους νὰ ἀνακαλέσωσι τὸν πολιορκοῦντα τὴν Μιτυλήνην στόλον, ἀλλ' οὔτοι οὐδαμῶς ἀνησυχήσαντες ἐξώπλισαν τὸνναντίον νέας ἑκατὸν ναῦς, δι' ὧν καταστρεπτικὰς ἐποίουν ἀποβάσεις εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Πελοποννήσου.

Ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ οἱ Μιτυληναῖοι ἐκστρατεύουσι διὰ ξηρᾶς κατὰ τῆς Μηθύμνης, ἀλλ' ἀποκρουσθέντες πορεύονται εἰς τὴν Ἀντισσαν, Ἐρεσσὸν καὶ Πύρραν, πόλεις συμμαχοῦς, ὀχυροῦσι τὰ τείχη αὐτῶν καὶ ἐπανέρχονται εἰς τὰ ἴδια. Οἱ Μηθυμναῖοι ἀντεκδικούμενοι ἐκστρατεύουσι κατὰ τῆς Ἀντίσσης, ἀλλ' οὐδὲν καὶ οὔτοι κατορθοῦσι κατὰ τῆς πόλεως ταύτης. Ταῦτα μαθόντες οἱ Ἀθηναῖοι νέας δυνάμεις ἐκπέμπουσι κατὰ τῆς Μιτυλήνης. Ἐν μηνὶ Σεπτεμβρίῳ τοῦ ἔτους 428 δι' ὀχλοὺς ὀπλίζεται ἀφικνοῦνται ἐνώπιον τῆς Μιτυλήνης καὶ με-

τὰ μικρὸν ἡ πολιορκία αὐτῆς κατὰ τε ξηράν καὶ κατὰ θάλασσαν γίγνεται στενωτάτη.

Ἐν μηνὶ Μαρτίῳ τοῦ αὐτοῦ ἐνιαυτοῦ, ὁ Λακεδαιμόνιος στρατηγὸς Σάλαιθος ἀποβάς εἰς Πύρραν κατορθοῖ ἵνα εἰσέλθῃ εἰς Μιτυλήνην (Θουκυδ. Γ', 25). Ἀγγέλλει οὗτος τὴν ἐπικειμένην εἰσβολὴν τῶν Πελοποννησίων ἐν τῇ Ἀττικῇ καὶ τὸν προσεχῆ κατάπλουν τεσσαράκοντα πλοίων εἰς βοήθειαν τῆς πόλεως, τὰ ἀγγέλματα δὲ ταῦτα ἐμψυχοῦσι τοὺς πολιορκουμένους, καταβεβλημένους ἤδη ἐκ τῶν δεινῶν τῆς πολιορκίας καὶ ἀναπτέρουσι τὸ θάρρος αὐτῶν. Καὶ ἐνέβαλλε μὲν ὁ τῆς Σπάρτης βασιλεὺς εἰς τὴν Ἀττικὴν καὶ φθορὰν μεγάλην ἐποίησεν, ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι οὐδὲ διενόηθησαν καὶ νὰ λύσωσι τὴν πολιορκίαν τῆς Μιτυλήνης. Μάτην δὲ ἀνεμένετο ἡ ἐκ Πελοποννήσου ναυτικὴ ἐπικουρία. Εἶχον μὲν πράγματι ἐκπλεύσει τεσσαράκοντα πλοῖα, ἀλλ' ἀντὶ ταῦτα εὐθὺς εἰς Μιτυλήνην νὰ διευθυνθῶσιν ἤσυχολοῦντο καθ' ὁδὸν εἰς μάταια καὶ εὐτελεῖ ἐγχειρήματα. Καὶ αὐτὸς ὁ Σάλαιθος, ὅστις διηύθυνε νῦν τὴν ἄμυναν τῆς πόλεως, ἀπέγκω ἀνεξήγητος ἐραίνετο αὐτῷ ἡ βραδύτης τοῦ κατάπλου τῶν πελοποννησιακῶν πλοίων. Ἀπορρῶσας δὲ νὰ ἀποπειραθῇ τὴν ὑστάτην ἀπόπειραν, ὥπλισε πάντας τοὺς πολίτας ἵνα γενικὴν κατὰ τῶν Ἀθηναίων ἐπιχειρήσῃ ἔξοδον. Ἀλλ' ἡ ἀπόρρῳς τοῦ Σπαρτιάτου στρατηγοῦ ἄλλοιᾶ ἢ οἷα οὗτος ἤλπιζε ἔσχεν ἐπακολουθήματα. Ὁ λαὸς ὀπλισθεὶς ἀπέβαλε τὴν τὴν πειθαρχίαν. Ἦρξατο καταβοῶν κατὰ τῶν πλουσίων καὶ διὰ στασιαστικῶν διαδηλώσεων ἀπειλῶν ὅτι θὰ παρέδιδε τὴν πόλιν εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ἐὰν ἐκ τοῦ παραχρῆμα δὲν κατέπαυεν ὁ τὴν Μιτυλήνην καταμαστίζων λιμὸς (Θουκυδ. Γ' 27—27). Ὁ λαὸς ἐζήτει τὰ ἀδύνατα ἢ στάσις ἦτο ἀναπόδρα-

στος καὶ ἐπικείμενος ὁ ἐμφύλιος πόλεμος. Οἱ ἡγέται τῆς ἀποστασίας ἀδυνατοῦντες νὰ ἀποσοβήσωσι τὸν κίνδυνον, προσπαθοῦσι νὰ ἐλαφρύνωσι τὴν θέσιν αὐτῶν ἀπέναντι τῶν Ἀθηναίων. Καὶ ἤ ἀποστέλλουσι εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Πάχητος πληρεξουσίους ἵνα διαπραγματευθῶσι περὶ παραδόσεως, καὶ οἱ πληρεξούσιοι συνθηκολογοῦσι μετὰ τοῦ Πάχητος, παράδουσιν ἀνευ ὧρων, ἅμετον κατὰληψιν τῆς πόλεως ὑπὸ τοῦ ἀθηναικοῦ στρατοῦ καὶ ἀπαστολὴν εἰς Ἀθήνας πρέσβειων ἐξαιτησομένων τὴν ἐπιείκειαν τοῦ δήμου. Ὁ δὲ Πάχης ὑπεχρεοῦτο νὰ ἀναμείνῃ τὴν ἐξ Ἀθηναίων ἐπάνοδον τῶν πρέσβειων καὶ τὰς διατάγας τοῦ δήμου καὶ οὐδὲν μέχρι τότε νὰ ἐπιχειρήσῃ κατὰ τῆς πόλεως (427 π. Χρ.). Ὅσοι τῶν πολιτῶν εἶχον διακριθῇ ἐν καιρῷ τῆς ἀποστασίας διὰ τὸν ὑπερβάλλοντα αὐτῶν ζῆλον ἐκφορηθέντες κατέφυγον εἰς τοὺς βωμοὺς, ἀλλ' ὁ Πάχης ἐνθαρρύνει αὐτοὺς ὑπισχνόμενος ἀσφάλειαν ζωῆς, ἐξελθόντας ὁμῶς τῶν βωμῶν συλλαμβάνει καὶ ἀποστέλλει ὑπὸ ἀσφαλῇ φρουρᾷ εἰς Τένεδον. Μετὰ ταῦτα δέχεται τὴν ὑποταγὴν τῆς Ἀντίσσης καὶ μαθὼν ὅτι ὁ πελοποννησιακὸς στόλος προσεγγίζει εἰς Μιτυλήνην, ὁρμᾷ κατ' αὐτοῦ καὶ καταδιώξας μέχρι τῆς Πάτμου ἐπανακάμπτει ἵνα συμπληρώσῃ τὴν κατάκτησιν ἀπάσης τῆς Λέσβου (Θουκυδ. Γ' 35). Ὑποτάσσει τὴν Ἐρεσσὸν καὶ τὴν Πύρραν, συλλαμβάνει τὸν Σάλαιθον καὶ ἀποστέλλει αὐτὸν εἰς Ἀθήνας καὶ σὺν αὐτῷ τοὺς ἐν Τενέδῳ ἐγκαθειρχθέντας Μιτυληναίους καὶ πάντας τοὺς τῆς ἀποστασίας πρωτουργοὺς καὶ οὕτως ἀπόλυτος ἄρχων τῆς νήσου γενόμενος ἀσχολεῖται εἰς τὴν ἐμπέδωσιν τῆς τάξεως καὶ εἰς τὴν ἀνόρθωσιν τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος.

Τὸ ἀγγελμα τῆς ὑποταγῆς τῆς Λέσβου μεγίστην χαρὰν

προϋξένησεν ἐν Ἀθήναις. Ὅτε δὲ συνεκλήθη ὁ δῆμος εἰς τὴν ἀγορὰν ἵνα ἀποφασίσῃ περὶ τῆς τύχης τῶν Μιτυληναίων, τὸ βῆμα ἀνέβη πρῶτος ὁ δημαγωγὸς Κλέων. Ἐκκλησίην ποιησάμενος οὗτος εἰς τὰ φαῦλα τοῦ ὄχλου ἔνστικτα κατῴρθωσε νὰ ἐπιψηφισθῇ ἡ πρότασις αὐτοῦ δι' ἧς ὠρίζετο ἵνα οἱ μὲν ἐνῆλικες Μιτυληναῖοι θανατωθῶσι πάντες, αἱ δὲ γυναῖκες καὶ παῖδες ἐξανδραποδισθῶσι. Καὶ ἀπεστάλη μὲν τὸ ἀπάνθρωπον τοῦτο ψήφισμα εἰς τὸν Πάχητα, ἀλλ' οὐ μετὰ πολὺ ἐπεισεστέρων αἰσθημάτων καὶ εὐγενεστέρων φρονημάτων ὑπερισχυσάντων ὁ δῆμος μετέγνω· διὸ συγκληθείσης τῇ ὑστεραίᾳ νέας ἐκκλησίας, τὸ ψήφισμα ἠκυρώθη καὶ νέον παραχρῆμα ἐξεπέμφθη ταχύπλουν ἄλλας πρὸς τὸν Πάχητα κομίζον διαταγάς. Οἱ ἐν Ἀθήναις παρτυγχάνοντες πρέσβεις τῶν Μιτυληναίων προαιρούμενοι νὰ ἀποσπῇσωσι τὴν συμφορὰν ἣτις ἠπείλει τοὺς συμπολίτας αὐτῶν διὰ τοῦ πρώτου ψηφίσματος, ὑπεσχέθησαν μεγάλας ἀμοιβάς εἰς τὸ πλήρωμα τοῦ δευτέρου πλοίου ἐὰν ἐγκαίρως κατέφθανε τὸ πρῶτον καὶ κατ' εὐτυχίαν ἐπετεύχθη ὁ σκοπός. Τὸ πρῶτον πλοῖον πρὸ στιγμῶν τινῶν μόλις εἶχε καταπλεύσει ἐν Μιτυλήνῃ, ὁ δὲ Πάχης ἐν χερσὶν ἔτι ἐκράτει ἀναγινώσκων τὸ πρῶτον ψήφισμα, ὅτε καταπλεύσαν τὸ δεύτερον πλοῖον ἐναντίαν ἐκόμισε διαταγὴν.

Πλὴν ἀλλ' ὅμως φοβερά ἦτον ἡ τοῖς Μιτυληναίοις ἐπιβληθεῖσα τιμωρία. Πάντες οἱ ὑπὸ τοῦ Πάχης εἰς Ἀθήνας ἀποσταλέντες χίλιοι περίπου Μιτυληναῖοι ἐθανατώθησαν, τὰ τείχη τῆς Μιτυλήνης καθηρέθησαν, ὁ στόλος αὐτῆς ἐδημεύθη, αἱ κατὰ τὴν στερεὰν πόλεις αἵτινες διετελοῦν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Μιτυληναίων ἀφηρεθήσαν ὑπ' αὐτῶν, τὸ δὲ ἕδαφος τῆς νήσου, πλὴν τοῦ τῆς Μηθύμνης, διηρέθη εἰς τρισχιλίους

κλήρους, ἐξ ὧν τριακόσιοι μὲν ἀφιερώθησαν εἰς τοὺς θεοὺς, δις-
 χίλιοι δὲ καὶ ἐπτακόσιοι διενεμήθησαν εἰς Ἀθηναίους κληροῦ-
 χους. Παρατηρητέον ἐνταῦθα ὅτι καίτοι ῥητῶς ὁ Θουκυδίδης ἀ-
 ναφέρει ὅτι ἰσάριθμοι τῶν κλήρων κληροῦχοι ἀπεστάλησαν ἐξ
 Ἀθηνῶν εἰς Μιτυλήνην, δὲν φαίνεται ὅμως πιθανὸν ὅτι οὗτοι
 διαρκῶς παρέμειναν ἐν Μιτυλήνῃ, διότι τότε, τοῦλάχιστον ἢ
 πλείους τῶν κληροῦχων, δὲν θὰ ἄφινον τὴν καλλιέργειαν τῶν
 κληρωθεῖσων αὐτοῖς γαιῶν πάλιν εἰς τοὺς Λεσβίους, ὥς ὁ αὐ-
 τὸς Θουκυδίδης ἱστορεῖ. Τὸ βεβαιότερον εἶναι ὅτι οἱ πολλοὶ ἐξ
 αὐτῶν ἐπ' ἀνέκαμψαν εἰς Ἀθήνας, οἱ δὲ ἄλλοι παρέμειναν ὥς
 φρουροὶ τῆς ἀποστάτιδος πόλεως καὶ ἀπετέλεσαν ἴσως μετὰ
 τῶν ἀρχαίων κατοίκων τὸν νέον πληθυσμόν.

Κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ ὀγδόου ἐνιαυτοῦ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πο-
 λέμου, οἱ Λεσβιοὶ, ἦτο δὲ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μέγας, οἵτινες μετὰ
 τὴν κατὰκτησιν τῆς νήσου ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐξέρυγον ἵνα μὴ
 ὑποστῶσι τιμωρίαν, συναγαγόντες Πελοποννησίους καὶ ἄλλους
 μισθοφόρους, κυριεύουσι δύο κατέναντι τῆς Μιτυλήνης πόλεις
 καὶ ὠχυροῦσιν αὐτάς ἵνα ἔχωσιν ὀρμητήριον κατὰ τῶν Ἀθη-
 ναίων. Ἀλλ' ὁ Δημότοκος καὶ ὁ Ἀριστείδης, νύκτοιοι τοῦ Ἀ-
 θηναϊκοῦ στόλου τοῦ παραπλήρους τὰς νήσους καὶ τὰς ἀκτὰς
 τοῦ Ἑλλησπόντου πρὸς συναγωγὴν τῶν φόρων, σπεύδουσι δρο-
 μαίως καὶ μετὰ γενναίᾳ τῶν Λεσβίων καὶ τῶν μισθοφόρων
 ἀμυναν κυριεύουσι τὰς δύο πόλεις, τοὺς δὲ ζωγρηθέντας Λε-
 σβίους παραδίδόσιν εἰς θάνατον.

Τὸν δέκατον ἑννατὸν ἐνιαυτὸν τοῦ πολέμου, δύο μηνυμναῖ-
 καὶ τριῆρεις μετέχουσι τῆς κατὰ τῆς Μήλου ἐκστρατείας τῶν
 Ἀθηναίων. Τὸν ἐπιόντα ἐνικυτὸν (415 πρὸ Χ.) σύμπαξ ὁ τῆς
 Μηθύμνης στόλος παρακολουθεῖ τοὺς Ἀθηναίους εἰς τὴν κατὰ

τῆς Σικελίας ἐκστρατεῖαν αὐτῶν. Ἦτο δὲ ἡ Μήθυμνα ὑποτε-
λῆς μόνον πλοίων, οὐχὶ δὲ καὶ ἀργυρίου ὥς ἦσαν ἡ Τένεδος, ἡ
Ἰμβρος καὶ ἡ Αἴνος.

*Πολιτεία τῶν Λεσβίων κατὰ τὰ ἔσχατα τοῦ Πελοπον-
νησιακοῦ πολέμου.*— Ἡ ἐν Σικελίᾳ πανωλεθρία τῶν Ἀθη-
ναίων δεινὸν ἐπήνεγκε κλονισμόν εἰς τὸ κράτος αὐτῶν. Πάντες
οἱ σύμμαχοι ἐξεγερθέντες κατ' αὐτῶν πρὸς τὴν Σπάρτην ἔστρε-
ψαν τὰ βλέμματα ὑποστήριξιν κατὰ τῶν Ἀθηναίων ἐκλιπα-
ροῦντες. Πρακκληθεὶς ὑπὸ τῶν Εὐβοέων ὁ Ἄγρις, ὅστις τότε
διέτριβεν ἐν Δεκελείᾳ τῆς Ἀττικῆς, ἀπεράσισε νὰ βοηθήσῃ αὐ-
τοῦς, ὅτε ἀρίκετο πρεσβεία Λεσβίων ἱκετεύουσα τὸν βασιλέα νὰ
μὴν ἐγκαταλείψῃ τὴν Λέσβον μελετῶσαν ἀποστασίαν κατὰ
τῶν Ἀθηναίων. Ἐνθούς δ' Ἄγρις ἐνατείλατο εἰς τὸν σπαρτιατι-
κὸν στόλον νὰ πλεύσῃ πρῶτον ἐπὶ Λέσβον, ἀλλὰ πρεσβευτῶν ἐκ
Χίου ἀρικομένων καὶ τούτων ἐπίσης τὴν προστασίαν τῆς Σπάρ-
της ἐκλιπαρούντων, ὁ βασιλεὺς προσέταξε τὸν στόλον νὰ πλεύ-
σῃ πρῶτον εἰς Χίον καὶ εἴτα εἰς Λέσβον (Θουκυδ. Η'. 5—14).
Ἄλλ' οἱ ἀκαταπόνητοι Ἀθηναῖοι προλαβόντες ἐκπέμπουσι
τὸν στόλον αὐτῶν κατὰ τοῦ τῶν Πελοποννησίων καὶ μετὰ κρα-
τεράν ναυμαχίαν ἐξαναγκάζουσιν αὐτὸν νὰ ἐπιζητήσῃ ἄσυλον
ἐν ἀσφαλεῖ ὁρμῇ. Ἐν τούτοις οἱ Χίοι ἀποστάντες ἤδη ἐξακο-
λουθοῦσι κρατερῶς τὴν ἀποστασίαν. Ὅπλίσαντες δὲ τρισκαίδε-
κα τριῆρεις πλέουσιν ἐπὶ Λέσβον καὶ ἐξεγείρουσι τὴν Μήθυμναν
καὶ τὴν Μιτυλήνην. Ἄλλ' οἱ Ἀθηναῖοι καταρθάντες αἰρνης
τὰ μὲν πλοῖα τῶν Χίων τρέπουσιν εἰς φυγὴν, τὴν δὲ Μιτυλήνην
ἀποπειραθεῖσαν νὰ ἀντιστῇ, κυριεύουσιν ἐξ ἐφόδου. Μάτην ὁ
λακεδαιμόνιος ναύαρχος Ἀστύσχος, ὅστις μετὰ τεσσάρων πλοίων
εἶχεν ὑποδοηθῆσαι τὴν ἀποστασίαν τῆς Χίου, προσπαθεῖ νὰ ἀν-

πιπαιδείῃ κατὰ τῶν Ἀθηναίων. Ἐπαναττατεῖ μὲν τὴν Ἐρεσσὸν καὶ ἐκπέμπει τοὺς ὀπλίτας αὐτοῦ εἰς Μήθυμναν καὶ Ἀντισσαν πρὸς ἐνθάρρυνσιν καὶ ἐνύσχυσιν τῶν ἀποστάντων κατοίκων, ἀλλ' εἰς οὐδὲν ταῦτα συντελοῦσιν. Ὁ Ἀστυόχος ἀναγκάζεται νὰ ἐκλίπῃ τὴν νῆσον, ἣτις οὕτως ἅπασα καὶ αὔθις περιέρχεται εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἀθηναίων (412 πρ. Χ.) (Θουκυδ. Η'. 22—45).

Τὸν αὐτὸν ἐνιαυτὸν, ἐν μηνὶ Ὀκτωβρίῳ, νέα ἀπόπειρα ἀποστασίας διωργανώθη ἐν Λέσβῳ (Θουκυδ. Η'. 32). Πρεσβεία Λεσβίων ἀπετάθη εἰς τὸν Ἀστυόχον ἐν Κύμῃ διατρίβοντα, ἀλλ' οὗτος τοῦ πρόσθεν ἀναμιμνησκόμενος ἀτυχήματος, ἀπέρριψε τὴν αἴτησιν. Δευτέρα πρεσβεία ἐκλιπαρεῖ ἐπιμόνως τὴν συνδρομὴν τοῦ Λακεδαιμονίου ναυάρχου, ἀλλ' οὗτος ἀπέπεμψε καὶ πάλιν τοὺς πρέσβεις ἀπράκτους. Ἡ Λέσθος λοιπὸν κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν τοῦτον διετέλει πᾶσα ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Ἀθηναίων· τὸν ἐπιόντα ὁμοῦς (411 πρ. Χ., ἐν μηνὶ Ἰουλίῳ) ἡ Ἐρεσσὸς ἀνέκτησε τὴν ἑαυτῆς αὐτονομίαν τοῦδε τῷ τρόπῳ. Εἰς Κύμην εἶχον καταφύγει πολλοὶ Μήθυμναῖοι καὶ ἄλλοι Λέσβιοι προγεγραμμένοι, οἵτινες μετ' ἄλλων μισθοφόρων καὶ πεντήκοντα ὀπλιτῶν ἀπέβησαν κατ' ἀρχὰς εἰς Μήθυμναν ἀλλ' ἐπειδὴ ἀπεκροῦσθησαν ἀπὸ τῆς ἐν αὐτῇ ἀθηναϊκῆς φρουρᾶς, μετέβησαν εἰς Ἐρεσσὸν καὶ κατισχύσαντες τῶν Ἀθηναίων φρουρῶν ἐκυρίευσαν αὐτήν (Θουκυδ. Η'. 400). Μαθὼν τὴν ἐπιδρομὴν ταύτην ὁ Ἀθηναῖος στρατηγὸς Θράσυλλος ἔδραμε μετὰ ἑξήκοντα καὶ ἑπτὰ πλοίων ἐνώπιον τῆς Ἐρεσσοῦ καὶ πανταχόθεν αὐτήν ἀποκλείσας αὐστηρὰν ἠπείλει τὴν τιμωρίαν τῶν ἐπιδρομέων καὶ τῶν τούτοις συμπαθούντων Ἐρεσσιῶν. Ἀλλὰ τοῦ Μινδάρου μετὰ τοῦ σπαρτιατικοῦ στόλου πλείοντος ἐπὶ

πὲν Ἑλλήσποντον, ὁ Θράσυλλος ἠναγκάσθη νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν καὶ νὰ δράμῃ εἰς καταδίωξιν φοβερωτέρου πολεμίου καὶ οὕτως ἡ Ἐρεσσὸς ἀπηλλάγη ἀνελπίστως τοῦ κινδύνου καὶ ἀνέκτησε τὴν αὐτονομίαν αὐτῆς, ἣν ὅμως δὲν διετήρησεν ἐπὶ μακρόν.

Ἡ ἐν Ἀργινοῦσαις ναυμαχία (406 π. Χρ.).—Τὸν εἰκοστὸν ἔκτον ἑναυτὸν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὁ Καλλικρατίδας προσορμίζεται ἐνώπιον τῆς Μηθύμνης καὶ προσκαλεῖ αὐτὴν εἰς ὑποταγὴν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ κάτοικοι καὶ ἡ ἐν αὐτῇ ἀθηναϊκὴ φρουρὰ ἀπέκρουσαν τὴν πρότασιν, ὁ Λακεδαιμόνιος ναύαρχος ἐκπορθήσας τὴν πόλιν παρέδωκεν αὐτὴν εἰς λεηλασίαν (Ξενοφ. Ἑλλην. Α' 6, 18, 15). Καὶ τοὺς μὲν δούλους ἐξέθηκεν εἰς πώλησιν, τοὺς δὲ ἐλευθέρους πολίτας καὶ τοὺς Ἀθηναίους φρουροὺς ἀφῆκεν ἐλευθέρους. Εἶχε μὲν δοθῇ εἰς τὸν Καλλικρατίδαν ὑπὸ τῶν συμμάχων ἡ συμβουλὴ ἵνα καὶ τούτους ἐξανδραποδίτῃ, ἀλλ' ὁ Λακεδαιμόνιος ναύαρχος ἀπέκρουσε τὴν συμβουλήν. Μάτην ὁ ναύαρχος τοῦ ἀθηναϊκοῦ στόλου Κόνων προσπαθεῖ νὰ βοηθήσῃ τοὺς Λεσβίους· αἱ δυνάμεις αὐτοῦ δὲν ἦσαν ἱκαναὶ νὰ ἀντιμετρηθῶσιν πρὸς τὰς τοῦ πολεμίου. Κατορθοὶ μὲν νὰ εἰσπλεύσῃ ἐν Μιτυλήνῃ, ἀλλὰ πρὸ τούτου ἀναγκασθεὶς εἰς ναυμαχίαν ἀπόλλυσι τριάκοντα τριήρεις. Ὁ δὲ Καλλικρατίδας, ὅστις δὲν ἠδυνήθη νὰ μεταιώσῃ τὸν ἐν Μιτυλήνῃ εἰσπλουν τοῦ Κόνωνος, ἀποφασίζει νὰ ἐκπολιορκήσῃ τὴν πόλιν καὶ διὰ τῆς πολιορκίας νὰ ἐξαναγκάσῃ αὐτὴν καὶ τὸν ἀθηναϊκὸν στόλον εἰς παράδοσιν. Ὅθεν πολιορκεῖ αὐτὴν καὶ ἡ πολιορκία μετὰ τινὰς ἡμέρας γίγνεται στενωπάτη. Οὐδὲν ἐλλείπει εἰς τὸν στρατὸν καὶ τὸν στόλον τῶν Λακεδαιμονίων· τὸ ἀργύριον Κῦρου τοῦ νεωτέρου ἐπάρκει εἰς

πάντα ἀφθόνως. Ὁ Κόνων περιέστη εἰς δεινὴν θέσιν· αἱ τροφαὶ ἐξηντλήθησαν ἐν τε τοῖς πλοίοις καὶ τῷ στόλῳ καὶ οὐδὲν εἶχε μέσον ἵνα προμηθευθῇ τοιαύτας ἐκ τῆς Μητροπόλεως, ἥτις ἡγνόει παντελῶς τὴν ἀπέλτιδα αὐτοῦ θέσιν. Ἀμυχανῶν περὶ τοῦ πρακτέου ἐξώπλισεν δύο ταχίστας τριήρεις καὶ ἐξέπεμψεν αὐτάς περὶ τὸ λυκαυγὲς διὰ μέσου τοῦ σπαρτιατικοῦ στόλου· ἀλλ' ἡ μία συλλαμβάνεται ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, ἡ ἄλλη ὁμῶς κατάρθωται νὰ πλεύσῃ εἰς Πειραιᾶ καὶ ἐξαγγεῖλῃ τὰ κατὰ Κόνωνα. Παραχρῆμα ἐκπλέει ὁ Διομέδων μετὰ δώδεκα τριήρων, ἀλλ' ὅτε αὐταὶ προσήγγιζον εἰς Μιτυλήνην ὄρμῃ κατ' αὐτῶν ὁ Καλλικρατίδης καὶ δέκα μὲν ἐξ αὐτῶν συλλαμβάνει καὶ τὰς δύο ἄλλας τρέπει εἰς φυγὴν.

Οἱ Ἀθηναῖοι τὸ νέον τοῦτο δυστύχημα μαθόντες δὲν ἀποβάλλουσι τὸ θάρρος. Ὁ δῆμος ψηφίζει τὴν ἀποστολὴν δέκα καὶ ἑκατὸν τριήρων καὶ τὴν ὑπὸ τὰ ὅπλα πρόσκλησιν πάντων τῶν ἐνηλίκων, ἐλευθέρων τε καὶ δοῦλων· ἐν διαστήματι δὲ ἕως καὶ μόνον μὴνός αἱ τριήρεις ναυπηγοῦνται, ἐξοπλίζονται καὶ ἀποστέλλονται. Καθ' ὁδὸν προστίθενται δέκα σαιμακαὶ τριήρεις καὶ τριάκοντα ἕτεραι τῶν ἄλλων συμμάχων, οὕτω δὲ ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα τριήρεις καλῶς ἐσκευασμέναι ἐπέρχονται εἰς βοήθειαν τοῦ ἐν Μιτυλήνῃ ἀποκεκλεισμένου Κόνωνος. Ὁ Καλλικρατίδης μολῶν τὴν προσέγγισιν τῶν πολεμίων, τὴν μὲν διεύθυνσιν τῆς πολιορκίας μετὰ πεντήκοντα πλοίων ἀνατίθῃ εἰς τὸν Ἑτερόνικον, αὐτὸς δὲ μετὰ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἑτέρων ἐπέρχεται εἰς συνάντησιν τῶν Ἀθηναίων. Ὁ Λακεδαιμόνιος ναύαρχος ἀναμένει αὐτοὺς περὶ τὸ ἀκρωτήριον Μαλαίας· οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον διανυκτερεύσει περὶ τὰς Ἀργινούσας. Τῇ ἐπιούσῃ οἱ δύο στόλοι προσεγγίζουσι πρὸς ἀλλήλους. Ὁ τοῦ

Καλλικρατίδου πρωρεὺς, Ἑρμῶν δὲ Μεγαρεὺς, τὸ μέγα πλη-
θος τῶν Ἀθηναίων βλέπων συμβουλεύει τὸν ναύαρχον νὰ ἀπο-
φύγῃ τὴν ναυμαχίαν· ἀλλ' οὗτος ἀγερώχως ἀποκρούσας τὴν
συμβουλὴν δίδωσι τὸ σύνθημα τῆς προσβολῆς. Ὁ ἀγὼν διε-
τέλεσεν ἐν πρώτοις ἀμφιρρεπῆς· ἀλλ' ἀκολούθως ἡ σπαρτιατι-
κὴ ναυαρχίς διατρυπηθεῖσα καταποντίζεται μετὰ τοῦ Καλλι-
κρατίδου, ἡ δεξιὰ πτέρυξ τοῦ σπαρτιατικοῦ στόλου καταθραύε-
ται, ἡ δὲ ἄλλη αὐτοῦ μοίρα τρέπεται εἰς ἄτακτον φυγὴν. Οἱ
νικηταὶ Ἀθηναῖοι ἐπανακάμπουσιν εἰς Ἀργινοῦσας· εἶχον ἀ-
πολέσει εἴκοσι καὶ πέντε τριήρεις μετὰ τῶν πληρωμάτων αὐ-
τῶν· ἀλλ' αἱ ἀπώλειαι τῶν Πελοποννησίων ἦσαν πολλῶ δει-
νότεραι· διότι ἐκ μὲν τῶν δέκα σπαρτιατικῶν πλοίων τὰ ἐννέα
κατηποντίσθησαν, ἐκ δὲ τῶν συμμάχων ἐξήκοντα. Μαθὼν δὲ
ὁ Ἐτεόνηκος τὸν θάνατον τοῦ Καλλικρατίδου καὶ τὴν κατα-
στροφὴν τοῦ σπαρτιατικοῦ στόλου λύει τὴν πολιορκίαν τῆς
Μιτυλήνης καὶ τὰ μὲν πλοῖα αὐτοῦ ἐκπέμπει εἰς Χίον, τὴν δὲ
πεζὴν στρατιὰν εἰς Μήθυμναν ὅπου καὶ αὐτὸς μεταβὰς διωρ-
γάνωσεν ἄμυναν κατὰ τῶν Ἀθηναίων.

Πολιτικὴ κατάστασις τῆς Λέσβου κατὰ τὸν τέταρτον
π. Χρ. αἰῶνα.—Μετὰ τὴν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ναυμαχίαν,
ὁ Λύσανδρος ἀφικόμενος εἰς Λέσβον μετὰ διακοσίων πλοίων
κατέστησεν εἰς ἀπάσας τὰς πόλεις αὐτῆς ὀλιγαρχίαν καὶ ἐπέ-
βαλε τὴν σπαρτιατικὴν ἡγεμονίαν (Ξενοφ. Ἑλλην. Β' 2, 5).
ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐν Κνίδω ναυμαχίαν ἡ Μιτυλήνη ἀποτινάξα-
σα τὴν κυριαρχίαν τῆς Σπάρτης ἐγένετο καὶ αὖθις σύμμαχος
τῶν Ἀθηναίων. Ἐπειδὴ δὲ αἱ ἄλλαι πόλεις τῆς Λέσβου ἀπε-
ποιήθησαν νὰ ἀκολουθήσωσι τὸ παράδειγμα τῶν Μιτυληναίων,
ὁ Ἀθηναῖος στρατηγὸς Θρασύβουλος ἐπεχείρησε νὰ ὑποτάξῃ

αὐτὰς διὰ τῆς βίας τῶν ὀπλῶν. Ὅθεν στρατολογήσας ἐν Μιτυλήνῃ τοὺς προγεγραμμένους δημοκρατικούς τῶν διαφόρων πόλεων, οἵτινες εἶχον καταρύγει αὐτόθι, καὶ τοὺς ἀνδρειοτέρους τῶν Μιτυληναίων πολιτῶν ἐξεστράτευσεν κατὰ τῆς Μηθύμνης. Ὅπως δὲ ὑποθάληται τὸν ζῆλον τοῦ στρατοῦ τούτου, εἰς μὲν τοὺς Μιτυληναίους ὑπεσχέθη κυριαρχίαν ἐφ' ἀπάσης τῆς νήσου, εἰς δὲ τοὺς προγεγραμμένους δημοκρατικούς ἀσφαλῆ ἐπάνοδον εἰς τὰς ἐστίας αὐτῶν καὶ ἀπαρκαλώλυτον λεηλασίαν. Ὁ τῆς Μηθύμνης λακεδαιμόνιος ἀρμοστής Θηρύμαχος ἐξῆλθε μετὰ τε τῶν ἰσίων στρατιωτῶν καὶ τῶν ἐκ Μιτυλήνης ὀλιγαρχικῶν φυγάδων κατὰ τοῦ Θρασυβούλου, ἀλλ' ὁ μὲν ἀρμοστής ἐρνεύθη ἐν τῇ μάχῃ, ὁ στρατὸς αὐτοῦ διεσκορπίσθη καὶ ἡ Μηθύμνα παρεδόθη ἄνευ ὄρων εἰς τὸν νικητὴν. Μετὰ ταῦτα ὁ Θρασύβουλος ἐκστράτευσας κατὰ τῶν ἄλλων πόλεων τῆς Λέσβου, τινὰς μὲν αὐτῶν ἀμαχητὶ ἐκυρίευσεν καὶ ἄλλας ἐξ ἐφόδου ἐξεπώρησεν. (Ξενοφ. Ἑλλην. Δ', 8, 28, 30).

Διὰ τῆς ἀνταλκιδείου εἰρήνης ἡ Λέσβος ἀπεσπάρθη τῆς ἀθηναϊκῆς συμμαχίας καὶ προσηρτήθη εἰς τὴν κυριαρχίαν τῆς Σπάρτης (378 πρ. Χρ.). Μετὰ δὲ τὴν εἰρήνην, ἣτις μετολαβούντος τοῦ Ἀρταξέρξου, ἐγένετο μεταξύ Ἀθηναίων καὶ Σπάρτης (375 πρ. Χρ.) ἡ Λέσβος ἀρέθη αὐτόνομος καὶ διετέλεσε τοιαύτη μέχρις οὗ, νέας συμμαχίας μεταξύ Ἀθηναίων καὶ Σπάρτης γενομένης, ἠναγκάσθη νὰ ὑποκύβῃ αὐτῇ τοῖς Ἀθηναίοις (369 πρ. Χρ.).

Ἡ Λέσβος ὑπὸ τὴν Μακεδονικὴν κυριαρχίαν. — Μετὰ τὸν ἐν Ἑλλάδι ἐμφύλιον πόλεμον, ὅστις κατέβηκε τὰς ἑλληνικὰς δυνάμεις καὶ διηυκόλυνε τὴν ἐπικράτησιν τῶν Περσῶν

εἰς τε τὰς παραλίους πόλεις καὶ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου, ἡ Λέσβος ἠναγκάσθη νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν περσικὴν κυριαρχίαν καὶ νὰ παραδεχθῇ τὸ ὀλιγαρχικὸν πολίτευμα. Ὅτε ὁμοῦς ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος διέβη τὸν Γρανικὸν, ἡ Λέσβος αὐθόρμητος ὑπέβαλεν αὐτῷ ὑποταγὴν καὶ καταλύσασα τὴν ὀλιγαρχίαν κατέστησεν αὐτῇ δημοκρατίαν. Ταῦτα δὲ μαθόντες οἱ Πέρσαι βαρεῖαν ἀπεφάσισαν τὴν τιμωρίαν τῆς νήσου. Κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ ἔτους 344 πρ. Χρ., ὁ Ῥόδιος Μέμνων ὅστις διετέλει ἐν ὑπηρεσίᾳ τοῦ μεγάλου βασιλέως, πολυάριθμον ἀθροίσας δύναμιν καὶ τριακοσίας ναῦς καλῶς ἐσκευασμένας ἀφίκετο εἰς Λέσβον καὶ προσεκαλεῖ τὰς πόλεις αὐτῆς εἰς ὑποταγὴν. Καὶ αἱ μὲν πόλεις Ἀντισσα, Μήθυμνα, Πύρρα καὶ Ἑρεσσὸς παρεδόθησαν πάραυτα, ἡ Μιτυλήνη ὁμοῦς ἀπέκρουσε τὴν ἐπιταγὴν ἀποφασίσασα νὰ ὑποστῇ τὰ δεινὰ τῆς πολιορκίας μᾶλλον ἢ νὰ ὑποκύβῃ εἰς τοὺς Πέρσας. Ἐκπολιορκεῖ λοιπὸν τὴν Μιτυλήνην κατὰ τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν ὁ Μέμνων καὶ εἶτα ὁ τοῦτον, θανόντα, διαδεξάμενος Φαρνάβζος. Οἱ πολιορκούμενοι Μιτυληναῖοι κρατερῶς ἀντέκρουον τὰς τῶν πολιορκούντων ἐφόδους, ἀλλ' ἐπὶ τέλους πιεσθέντες ὑπὸ τοῦ λιμοῦ ἠναγκάσθησαν νὰ ὑποκύβωσι καὶ νὰ παραδεχθῶσι τοὺς ὅρους τοῦ Φαρναβάζου, οἵτινες ἦσαν οἱ ἑξῆς: οἱ φυγάδες νὰ ἐπανακάμψωσιν ἀκωλύτως εἰς τὴν πόλιν, αἱ στῆλαι ἐν αἷς ἦτο ἡ μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας συνθήκη νὰ συντριφθῶσι ἰδίαις χερσὶ τῶν Μιτυληναίων, νὰ ἀναγνωρίσωσιν οὗτοι τὴν Περσικὴν κυριαρχίαν καὶ νὰ συστρατεύωνται τοῖς Πέρσαις κατὰ τε γῆν καὶ θάλασσαν. Ὅτε ὁμοῦς εἰσῆλασεν εἰς τὴν πόλιν ὁ Φαρνάβζος, ἰσχυρὰν εἰσῆγαγε φρουρὰν ὑπὸ τὸν Ῥόδιον Λαομέδοντα καὶ μικρὸν μετὰ ταῦτα ἀνασυστήσας τὴν τυραννίδα, τύραν-

γον κατέστησε τὸν Διογένην, ἓνα τῶν ἐξορίστων ὀλιγαρχικῶν. Ἐπέβαλε προσέτι βαρυτάτην χρηματικὴν ποινὴν, βιαίως αὐτὴν εἰσπράξας. (Ἀρριων. Β', 4, 9. Διοδωρ. ΙΖ'. 29).

Ὅτε δὲ ὁ Αἰγὴλόχος ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου (332 πρ. Χ.) ἵνα ἀποδιώξῃ τοὺς Πέρσας ἐκ τῶν νήσων, οὗτος πλεύσας πρῶτον εἰς Χίον καὶ κυριεύσας αὐτὴν ἡτοιμάζετο νὰ πλεύσῃ καὶ εἰς Λέσβον· ἀλλ' ὁ τῆς Μηθύμνης τύραννος Ἀγαθόνικος ἐκλαβὼν τὸν ἐν Χίῳ μακεδονικὸν στόλον ὡς Περσικὸν ἀπέρχεται ἐκεῖσε καὶ οὕτως αἰχμαλωτίζεται ὑπὸ τοῦ Μακεδόνα ναυάρχου. Μετὰ ταῦτα ὁ Αἰγὴλόχος πλέει εἰς Μιτυλήνην, ἣν ὑπὸ δισχιλίῳ Περσῶν φρουρουμένην κυριεύει μετὰ βραχεῖαν ἀμυναν, συνεργούντων καὶ τῶν κατοίκων, οἵτινες προθύμως ἠνέφξαν τὰς πύλας εἰς τοὺς Μακεδόνας καὶ ὦν τὸ παράδειγμα πᾶσαι αἱ πόλεις τῆς Λέσβου ἠκολούθησαν. Οἱ τύραννοι δὲ οἵτινες εἶχον διορισθῇ ὑπὸ τῶν Περσῶν συλληφθέντες ὑπὸ τοῦ Αἰγὴλόχου ἀπεστάλησαν εἰς τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον, ἀλλ' οὗτος ἀντὶ πάσης ἄλλης τιμωρίας ἀπέστειλεν αὐτοὺς πάλιν εἰς τὰς πόλεις, αἵτινες ὁμοῦς σκληρῶς ἐτιμώρησαν τοὺς πῶς αὐτῶν δεσπότας.

Ἀμείβων δὲ ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος τὴν πίστιν καὶ ἀποσίωσιν τῶν Μιτυληναίων ἠϋξῆσε τὸ ἔδαρος αὐτῶν καὶ πολλὰ εὐηργέτησεν. Ἀλλὰ τὸ ἐλατήριον τῆς τοιαύτης εὐνοίας ζητητέον κυρίως εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ἣν παρὰ τῷ δορυκτῆτορι ἤσκειν δύο συστρατευόμενοι αὐτῷ Λέσβιοι, ὁ Λαομέδων καὶ ὁ Ἐρίγειος, υἱοὶ Λαρίχου τοῦ Μιτυληναίου. Ἀναγκασθέντες οὗτοι ἐπὶ Φιλίππου νὰ ἐκλίπωσι τὴν Μακεδονίαν ἀνεκλήθησαν ἀκολούθως ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὅστις ἐπλήρωσεν αὐτοὺς τιμῶν καὶ ἀξιοματίων. Ὁ μὲν Λαομέδων εἶχε τὴν τῶν βαρβάρων αἰχμα-

λώτων ἀρχηγείαν, ὃ δὲ Ἑρίγειος διώκει τὸ συμμαχικὸν ἱππικὸν
μεγάλως διὰ τῆς ἀνδρείας καὶ στρατηγικῆς αὐτοῦ ἐμπειρίας
συντελῶν εἰς τὰς νίκας τοῦ μακεδονικοῦ στρατοῦ. Καὶ ὁ μὲν
τελευταῖος ἀπεβίωσεν ἐν Ἀσίᾳ καὶ ἐκηδεύθη μεγαλοπρεπῶς
ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὃ δὲ Λαομέδων μετὰ τὸν θάνατον τοῦ
δορυκτῆτορος κατέστη κυβερνήτης τῆς Ἀσίας καὶ διετήρησε
τὴν ἐπικρίαν ταύτην μέχρι τῆς ὑπὸ τοῦ Ἀντιπάτρου γενο-
μένης νέας διαιρέσεως τῶν Ἐπαρχιῶν, ὅτε ὁ Πτολεμαῖος, βα-
σιλεὺς τῆς Αἰγύπτου γενόμενος, ἐξέπεμψε κατὰ τοῦ Λαομέδον-
τος Σέλευκον τὸν Νικάνορα καὶ ἐξέβαλεν αὐτὸν τῆς ἀρχῆς.

Ἡ Λέσβος ὑπὸ τὴν Ῥωμαϊκὴν κυριαρχίαν. — Μετὰ τὸν
θάνατον τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἡ Λέσβος ἀποβάλλει τὴν ἥν
ἄχρι τοῦδε κατεῖχεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἐπιφανῆ θέσιν. Ἀποβαλοῦσα
δὲ τὴν αὐτονομίαν αὐτῆς συναπέβαλε καὶ τὴν ἀρχαίαν εὐκλείαν
καὶ ἐπισημότητα.

Ἀπαξ μόνον ὁ Πολύβιος ποιεῖται μνεῖαν τῆς Μιτυλήνης ἵνα
ἀναγράψῃ ὅτι ἡ πόλις αὕτη εἰργάζετο πρὸς συνθηκολογίαν με-
ταξὺ τοῦ Φιλίππου καὶ τῶν Αἰτωλῶν καὶ ἅπαξ τῆς Μηθύμνης
ἵνα ἀναφέρῃ ὅτι θὰ ἀποζημιωθῇ δι' αὐτὴν ὑπέστη ζημίαν ὑπὸ τοῦ
Πρυσίου πολεμοῦντος πρὸς τὸν Ἀτταλον. Ἡ Ἀντισσα τολμᾷ
να βοηθήσῃ ἕνα τῶν στρατηγῶν τοῦ Περσέως πολεμοῦντος πρὸς
τοὺς Ῥωμαίους, ἀλλ' ἡ τόλμη αὕτη δεινὴν ἐπὶ τῆς πόλεως ἐ-
πήνεγκε συμφοράν. Εἰς τῶν Ῥωμαίων στρατηγῶν ἐκπορθήσας
τὴν Ἀντισσαν αὐτὴν μὲν παρέδωκεν εἰς λεηλασίαν τοὺς δὲ κα-
τοικοὺς πανοικεῖ μετέστησεν εἰς Μήθυμναν (167 πρ. Χ.) (Πλίν.
Ε. 31.

Τὸν κατὰ τῆς Ῥώμης ἀγῶνα τοῦ Μιθριδάτου ἀσπάζεται
σύμπαντα ἡ Ἀσία. Πᾶσαι αἱ πόλεις αὐτῆς ἀποκηρύσσουσι τὴν

πρὸς τοὺς Ῥωμαίους σμυχνίαν συντάσσοντι τῷ βασιλεῖ τοῦ Πόντου. Οἱ Λέσβιοι τῷ γενικῷ ἐπόμενοι παραδείγματι προσκαλοῦσι τὸν Μιθριδάτην καὶ ἐξ ὑπερβάλλοντος ζήλου παρὰδίδουσιν αὐτῷ τὸν Ῥωμαῖον στρατηγὸν Ἀκύλιον, ὅστις ἤττηθεις ἐν προηγουμένη μάχῃ καὶ εἶτα νουήσας ἐζήτησεν ἄστυλον ἐν Μιτυλήνῃ (Ἀππ. κεραι. κ'). Μετὰ τὴν ἥτταν τοῦ Μιθριδάτου, ἡ Μιτυλήνη ἠρνήθη νὰ καταθέσῃ τὰ ὅπλα, ἀλλὰ Μινούκιος ὁ Μάρκος ἐκστρατεύσας τὴν μὲν πόλιν ἐξεπόρθησε, τοὺς δὲ κατοικοὺς δεινῶς ἐτιμώρησεν. Ἐν τῇ ἐκστρατείᾳ ταύτῃ ἠρίστευσε τὸ πρῶτον καὶ στεφάνῳ ἐτιμήθη ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ (Σουετ. κερ. 6').

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης (88 π. Χρ.) ἡ Λέσβος ἐγένετο Ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία καὶ διετέλεσε τοιαύτη μέχρις οὗ ὁ Πομπήϊος χαριζόμενος εἰς τὸν Μιτυληναῖον Θεοφάνην, ἐπιστήθιον φίλον τοῦ μεγάλου στρατηγοῦ, ἐκήρυξε τὴν νῆσον αὐτόνομον καὶ ἐλευθέραν. Ὅτε δὲ ὁ Πομπήϊος περὶ τὰς τὸν πειρατικὸν πόλεμον καὶ νικήσας τὸν Τιγράνην, βασιλέα τῆς Ἀρμενίας, μετέβη εἰς Μιτυλήνην (62 π. Χρ.) ἡ πόλις ἐποιήσατο αὐτῷ ἐνθουσιωδестаτὴν δεξίωσιν καὶ πρὸς τιμὴν αὐτοῦ ἐτέλεσε ποιητικὰς ἀγῶνας, ἐν οἷς ἰδίως ἐξυμνοῦντο τὰ κατορθώματά του. Ὁ Ῥωμαῖος ὑπάτος κολακευθεὶς ἐξέτεινεν ἐπὶ μᾶλλον τὰ πρόνομια τῆς πόλεως, καθ' ἃ δὲ ἱστορεῖ ὁ βιογράφος αὐτοῦ Πλούταρχος . . . «ἦσθεις τῷ θεάτρῳ τῆς Μιτυλήνης περιεγράψατο τὸ εἶδος αὐτοῦ καὶ τὸν τόπον ὡς ὅμοιον ἀπεργασόμενος τὸ ἐν Ρώμῃ». Μετὰ τὴν ἐν Φερσαλοῖς μάχην ὁ Πομπήϊος μετέβη καὶ αὐθις εἰς Μιτυλήνην ἵνα ἀναζητήσῃ τὴν σύζυγον Κορνηλίαν καὶ τὸν υἱὸν Σέξστον οὗς εἶχεν ἀποστείλει ἐκεῖσε μακράν τοῦ πολεμικοῦ θορύβου, ἀλλ' ἀπεποιήθη νὰ ἀποδῇ εἰς τὴν

πόλιν μεθ' ὅλας τὰς παρακλήσεις τῶν εὐγνωμονούντων Μιτυληναίων.

Τῆς αὐτῆς ἐνθουσιώδους δεξιώσεως ἔτυχεν ἐπίσης καὶ ὁ Σέξτος ὅτε οὗτος ἡττηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀγρίππα κατέφυγεν ἐν Μιτυλήνῃ. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Ἀγρίππας ὅστις μετὰ ταῦτα ἐγένετο γαμβρὸς τοῦ Αὐγούστου, δυσχεραίνων διότι ἔβλεπε προτιμώμενον τὸν Μάρκελλον, ἀπεχώρησεν ἐκ Ρώμης καὶ ἐλθὼν ἐφυσύχαιεν ἐν τῇ περηνῇ Μιτυλήνῃ, ἣν ἐπλήρωσεν εὐεργετημάτων. Οἱ Μιτυληναῖοι εὐγνωμονοῦντες ἔστησαν αὐτῷ ἀνδριάντα καὶ σωτῆρα καὶ κτίστην τῆς πόλεως ἀνεκήρυξαν.

Τῷ 18 μετὰ Χριστὸν μετέβη εἰς Μιτυλήνην καὶ ὁ Γερμανικὸς μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ Ἀγριππίνης, ἥτις ἔτεκεν αὐτῷ τὴν Ἰουλίαν. Ἡ Μιτυλήνη κολακεύουσα τὸν ἐπιφανῆ Ρωμαῖον ἐτίμησε τὴν γέννησιν τῆς παιδὸς διὰ μεγαλοπρεπεστάτων ἐορτῶν καὶ πανηγύρεων.

Ὁ Αὐγούστος καὶ οἱ μετ' αὐτὸν Ρωμαῖοι Αὐτοκράτορες ἐσεβάσθησαν τὴν αὐτονομίαν τῆς Λέσβου οἷαν εἶχεν ἀνακηρύξει ὁ Πομπήιος, ἀλλὰ τῷ 70 μετὰ Χριστὸν ὁ Οὐασπесиανὸς καταργήσας αὐτὴν κατέστησε τὴν Λέσβον ἀπλῆν ἐπαρχίαν τοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους.

Ἐπὶ τῆς ρωμαϊκῆς κυριαρχίας ἀναφέρονται μόναι αἱ πόλεις Μιτυλήνη, Μήθυμνα καὶ Ἐρεσσός· αἱ ἄλλαι πόλεις τῆς νήσου οὐδὲν διδῶσι σημεῖον ὑπάρξεως.

Γ'.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ
ΤΗΣ ΛΕΣΒΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΑΡΧΑΙΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ.

Πολιτική κατάστασις. — Περὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ πολιτικοῦ βίου τῶν Λεσβίων κατὰ τὴν μακρὰν ταύτην περίοδον τῶν αἰώνων, ἣν ἐν τοῖς ἄνωθι διὰ βραχέων ἀφηγήθημεν, ὀλίγισται περιεσώθησαν ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Τὰς σελίδας τῆς ἱστορίας τῆς νήσου πληροῦσι κατὰ μέγα μέρος ἀγῶνες κατ' ἐξωτερικῶν ἐπιδρομῶν καὶ ἐσωτερικαὶ ἀλληλομαχίαι καὶ διενέξεις. Αἱ πόλεις τῆς Λέσβου ἢ διετέλουν συμμαχοῦσαι πρὸς τὰς Ἀθήνας, τὴν Σπάρτην καὶ τὸν Μέγαν Βασιλέα κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ τὴν ἐπιρροὴν ἣν ἕκαστος τούτων εἶχεν ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου, ἢ ἐξηντιλοῦντο εἰς ἀμοιβαίους ἀγῶνας καὶ διαπληκτισμούς. Πεισματώδης πάλη ὑφίστατο ἰδίως μεταξὺ Μιτυλήνης καὶ Μηθύμνης καὶ ἀνταγωνισμὸς τοσοῦτω σφοδρὸς, ὥστε ἑκατέρα τῶν δύο πόλεων αἵσχος ἐνόμιζε νὰ συμμαχήσῃ μετὰ τῆς ἄλλης, καὶν ἔτι ἢ ἀντίπαλος ἠγωνίζετο ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ ἀνεξαρτησίας τῆς ὅλης νήσου. Τότε μόνον κατέπαυον τὸν ἀγῶνα ὅτε ἐξηναγκάζοντο ὑπὸ ἐσωτερικῶν κομματικῶν ἐξεγέρσεων, ἀλλ' ὅπως σφοδρότερον μετὰ ταῦτα ἐπαναλάβωσι τὸν ἀγῶνα. Οὐχὶ δὲ τὰς δύο μεγάλας ταύτας πόλεις, ἀλλὰ καὶ πάσας τὰς ἄλλας τῆς νήσου κατεσπάρασσον οἱ διαπληκτισμοὶ καὶ αἱ ἀντιζηλίαι τῶν μερίδων. Καθὼς ἐν ἀπάσῃ τῇ Ἑλλάδι, οὕτω καὶ ἐν Λέσβῳ ὑφίστατο ἡ αἰώνιος πάλη τοῦ ὄγμου κατὰ τῆς ὀλιγαρχίας, τῶν πενήτων κατὰ τῶν πλου-

σίων, τῶν ἀστῶν κατὰ τῶν εὐγενῶν οἴκων. Ἡ νικῶσα μερὶς ἐπικνηγύριζε τὴν νίκην διὰ τῆς σπαγῆς ἢ τῆς ἐξορίας τῶν ἀντιπάλων, ἡ δὲ νικωμένη ἐζήτει βοήθειαν καὶ προστασίαν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ. Καὶ τῶν μὲν ὀλιγαρχικῶν προστάτις καὶ βοηθὸς ἦτον ἡ Σπάρτη, τοῦ δὲ δήμου αἱ Ἀθῆναι.

Ἀνεφέρομεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, ὅτι πρῶτον εἶδος πολιτεύματος ἐν Λέσβῳ ὑπῆρξεν ἡ βασιλεία, ἣτις καταλυθεῖσα ἀντικατέστη διὰ τῆς αἰσυμνητείας. Βραδύτερον ἀναφέρονται ἐν Μιτυλήνῃ, Ερεσσῷ καὶ ἀλλαχοῦ πρυτάνεις, ἀλλ' ἄγνωστον διατελεῖ ὁποῖόν τι ἀκριβῶς ἦτο τὸ λειτούργημα τῶν ἀρχόντων τούτων. Ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἀναφέρεται ἐν Μιτυλήνῃ Γερουσία λειτουργοῦσα κοινῇ μετὰ τοῦ δήμου· ἀλλ' ἄγνοεῖται ἐὰν ὁ θεσμὸς οὗτος εἰσῆχθη τότε ἢ ἦσαν ἀρχαιότερος. Ἐπὶ τῆς ῥωμαϊκῆς κυριαρχίας, οὔτε πρυτάνεις, οὔτε Γερουσίαι ἀναφέρονται ἀλλὰ μόνον στρατηγοί. Ἀλλ' ἦσαν ἄρα γε οὗτοι στρατιωτικοὶ μόνον ἀρχηγοὶ ἢ συνάμα καὶ πολιτικοὶ ἀρχοντες; Οὐδὲν ἔχομεν εἰπεῖν.

Νομοθεσία. Ἡθῇ καὶ Ἐθῇ.— Οὐδὲ περὶ τῆς νομοθεσίας τῶν Λεσβίων περιεσώθησαν εἰδήσεις. Δύο νόμοι μόνον εἶναι γνωστοί καὶ οὗτοι ἀνερχόμενοι εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Πιπτακοῦ. Καὶ κατὰ μὲν τὸν πρῶτον τὰ ἐν ὥρᾳ μέθης διαπραττόμενα πταίσματα ἐτιμωροῦντο αὐστηρότερον ἢ συνήθως, κατὰ δὲ τὸν δεύτερον ἀπηγορεύετο εἰς Μιτυληναίους πολίτας νὰ συνωδεύωσιν ἐκτορὰν ξένου. Ἀλλ' ἄρα γε δὲν πρέπει νὰ θεωρήσωμεν ὡς δημόσιον θεσμὸν καὶ τὰ καλλιστεῖα; Ἦσαν δὲ ταῦτα ἐορτὴ καθιερωμένη εἰς τὴν καλλονὴν καὶ τὴν ὥραιότητα. Αἱ ὥραιαι τῆς Λέσβου συνήρχοντο ἐν τῷ ναφί τῆς Ἡρας, ἐν Μιτυλήνῃ, ἡ δὲ περικαλλεστέρα αὐτῶν ἐστέρετο δημοσίᾳ ἐν

ἐπεύφημίαις καὶ ἀλλαλαγμαῖς πάσης τῆς πόλεως καὶ καλλίστη ἀνεκηρύττετο. Ἡ ἐορτὴ αὕτη συνήγειρεν ἐν Μιτυλήνῃ μέγα πλῆθος ἐξ ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἦτο δὲ, καὶ ὁ ἕκ τινος χωρίου τοῦ Ὀμήρου τεκμαίρεται, ἀρχαιότερα τοῦ Τρωικοῦ πολέμου.

Ἦσαν δὲ αἱ Λεσβίδες γυναῖκες ἐν τῇ ἀρχαιότητι περιώνυμοι ἐπὶ τῷ κάλλει, τῇ εὐρυΐᾳ, τῇ διανοητικῇ ἀναπτύξει καὶ τῇ ζωηρότητι καὶ χάριτι τοῦ ἥθους.

Ἡ ἐν γένει ἀγωγή ἐπηύξανε τὰ φυσικὰ θέληγητρα τῶν Λεσβιδῶν. Δὲν διετέλουν κατάκλειστοι ἐν τῷ γυναικωνίτῃ, ὡς ἐν Ἀθήναις καὶ ταῖς πλείσταις τῶν ἰωνικῶν πόλεων· ἀλλ' ἐλεύθεροι ἐλευθέρως ἐξήρχοντο καὶ ἡ μετὰ τῶν ἀνδρῶν ἀναστροφή ἀνέπτυσσε τὰς γνώσεις καὶ ἐμόρφου τὸ πνεῦμα αὐτῶν. Ἡ Λεσβὶς ἐσεμνύνετο ἐπιδεικνύσα γνώσεις καὶ πολυμαθειαν καὶ περιεφρόνει τὴν ἀμάθειαν καὶ ἀμουσίαν ἔστω καὶ περιστοιχιζομένην ὑπὸ τοῦ πλούτου καὶ τῆς πολυτελείας.

Ἀλλ' ἀτυχῶς ἡ ἄλλη τῶν Λεσβιδῶν κατάστασις δὲν ἦτο κατὰ πάντα ἄφογος. Καὶ δὲν ἐννοοῦμεν μὲν νὰ παραδεχθῶμεν ὡς ἀληθῆ πανθ' ὅσα ἐρλυάρησαν οἱ κωμικοὶ χαριζόμενοι εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ἀσπόνδους τῶν Μιτυληναίων πολεμίους, ἀλλὰ καὶ δὲν ἐννοοῦμεν ἐπίσης ν' ἀπαλλάξωμεν αὐτὰς κοινωνικῶν τινῶν ἐλαττωμάτων οὐχὶ ὅμως τοσούτῳ μεγάλων, οἷα ἐτερατούργησεν ἡ παράβολος τῶν κωμικῶν φαντασία καὶ ἡ τῶν Ἀθηναίων ταπεινὴ ἀντιζηλία.

Διανοητικὴ Κατάστασις.— Ἦσαν μὲν οἱ Λέσβιοι λαὸς κατ' ἐξοχὴν ἐμπορικὸς, ἀλλ' οὐχ ἦττον ἐναμίλλως ἐκαλιέργουν καὶ τὰ γράμματα. Ἡ φιλομουσία ἦτο παρ' αὐτοῖς, ὡς εἰπεῖν, ἔμρυτος. Καὶ εἰς πάντας μὲν τοὺς κλάδους τῆς ἀνθρω-

σορίας διέπρεψαν καὶ μνημεῖον ἀθάνατον κατέλιπον, ἀλλ' ἐξαιρέτως ἐπέδωκαν εἰς τὴν ποίησιν καὶ μουσικὴν, αἵτινες παρὰ τοῖς Λεσβίοις ἀνῆλθον εἰς τὸν ὑπατον βαθμὸν τῆς τελειότητος.

Μυθολογεῖται ὅτι ἡ κεφαλὴ καὶ ἡ λύρα τοῦ Ὀρφέως ριφθεῖσαι ὑπὸ τῶν Μαιναδῶν εἰς τὸν Ἑβρον ποταμὸν ἐσύρθησαν ὑπὸ τῶν κυμάτων μέχρι τῶν ἀκτῶν τῆς Ἀντίσσης. Ἡ θρηνηδὴς μολπὴ τῆς λύρας ἐπλήρου τὴν Ἀντισσαν καὶ τὰς παρακειμένους ἀκτὰς καὶ ὑπὸ τῶν ἤχων αὐτῆς ὁδηγηθέντες οἱ κάτοικοι ἀνεκάλυψαν τὴν κεφαλὴν τοῦ Ὀρφέως ἣν ἔθαψαν μετὰ μεγάλων τιμῶν, θέντες ἐν τῷ τάφῳ καὶ τὴν λύραν. Ἐκτοτε ἡ Λέσβος ἐγένετο τὸ προσφιλέστατον κατοικητήριον τῶν Μουσῶν, ἡ ἡγαπημένη γῶρα τῆς Μελπομένης. Ὁ Ἀπόλλων εὐλόγησε τὴν Λέσβον, ἐξόχους τιμὰς ἀποδοῦσαν εἰς τὸν εὐνοούμενον αὐτοῦ θεράποντα (τὸν Ὀρφέα) καὶ ἀμείβων ἐπροίκισε τοὺς Λεσβίους διὰ μελωδικωτάτης φωνῆς, τοὺς δὲ ἐν τῇ Λέσβῳ γεννωμένους ποιητὰς ἐπλούτισε δι' ἰδιαιτέρων χαρισμάτων. Καὶ αὐταὶ αἱ ἀηδόνες, ἔλεγον, μελωδικώτερον ἔψαλλον ἐν Λέσβῳ ἢ ἀλλαχοῦ.

Ὁ χάρις οὗτος μῦθος ἔχει τὴν ἀρχὴν ἀναμφιβόλως εἰς τὰς ἀρχαιοτάτας παραδόσεις τῶν Λεσβίων. Οἱ Αἰολεῖς τῆς Λέσβου ἦλθον ἐκ τῆς Βοιωτίας, τῆς χώρας δηλονότι τῶν Μουσῶν. Κομίσαντες δὲ οὗτοι εἰς τὴν νέαν αὐτῶν πατρίδα τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς μουσικῆς καὶ τῆς ποιήσεως, συνεχόμισαν ἐπίσης καὶ πρὸς τὰ ἱερὰ ταῦτα ὀνόματα σεβασμὸν, ὥστε οὐδὲν ἄπορον εἶναι τσαῦται τιμὰς ἀπεδόθησαν εἰς τὴν μνήμην τοῦ Ὀρφέως καὶ εἰάν οἱ Λέσβιοι ἐνόμιζον ἑαυτοὺς ἐμπνεομένους πάντοτε ὑπὸ τοῦ ἀρχαίου τούτου ἀοιδοῦ.

Τιηται καὶ Μουσικοὶ τῆς Λέσβου.— Ἡ Λέσβος πολ-

λους καὶ ἐξόχους ἀριθμεῖ τοὺς ποιητὰς καὶ τοὺς μουσικοὺς, ἐπιφανέστεροι δὲ αὐτῶν εἶναι—'Ο Τέρπανδρος, γεννηθεὶς τῷ 698 π. Χρ. ἐν Ἀντίσῃ ἢ κατὰ τὸν Διόδωρον ἐν Μιτυλήνῃ, ποιητὴς διάσημος τετράκις στεφθεὶς εἰς τὰ Πύθια'—'Ο Ἀρίων, Μηθυμναῖος ἀκμάσας κατὰ τὰ ἔσχατα τοῦ ἐβδόμου π. Χρ. αἰῶνος, πρῶτος αὐτὸς κατὰ τὸν Ἡρόδοτον ἐπινοήσας τὸν διθύραμβον—'Ο Λέσχης, ἐκ Μιτυλήνης, κυκλικὸς ποιητὴς ποιήσας κατὰ μίμησιν τοῦ Ὀμήρου τὴν Μικρὰν Ἰλιάδα, ἧς ὀλίγα σώζονται ἀποσπάσματα. Ἐγεννήθη οὗτος κατὰ τὸ 660 π. Χρ.—'Ο Ἀλκαῖος, σύγχρονος, συμπολίτης καὶ ἀντίπαλος τοῦ Πιπτακοῦ, καθ' οὗ φαρέτραν ὕδρεων ἐξεκένωσεν ἐν ταῖς πολιτικαῖς αὐτοῦ ᾠδαῖς ἢ σατύραις. Τὰ ποιήματα τοῦ Ἀλκαίου μέγα ἐν τῇ ἀρχαιότητι τιμώμενα ἀπώλοντο, μικρὰ δὲ τινα μόνον ἀποσπάσματα ὕμνων εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, τὸν Ἡφαιστον καὶ τὸν Ἑρμῆν περιεσώθησαν—'Η Σαπφώ, ἐσοχωτάτη ποιήτρια γεννηθεῖσα ἐν Μιτυλήνῃ ἢ κατ' ἄλλους ἐν Ἐρεσσῷ περὶ τὸ 612 π. Χρ. Οἱ ἀρχαῖοι κατέτασσον αὐτὴν ἐν τοῖς μεγίστοις τῶν ποιητῶν, ὁ δὲ Πλάτων ὀνομάζει αὐτὴν δεκάτην Μοῦσαν—'Η Ἥρινα, ἐκ Μιτυλήνης, σύγχρονος τῆς Σαπφῆς. Αὕτη ἐν καὶ μόνον ἐποίησε ποίημα περὶ οὗ μετὰ θαυμασμοῦ ἀναφέρουσιν οἱ ἀρχαῖοι. Ἀπεβίωσε δὲ μόλις τὸ δέκατον καὶ ἑννακτὸν ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτῆς ἄγουσα.—'Ο Φρύνης, ἔτοχος μουσικὸς ἐκ Μιτυλήνης παίζων ἀπαραμείλλως τὴν κιθάραν διὸ καὶ ἐβραβεύθη τῷ 456 εἰς τὰ Παναθηναῖα.—'Ο Ἀ-

1. Ἐκτελεῖς τούτων ἀπάντων βιογραφίας εὐρήσει ὁ ἀναγνώστης ἐν τῷ περὶ τῆς ὥρᾳ ἡμῶν ἐκδοθησμένῳ «Λεξικῷ τῶν ἐνδόξων Λεσβίων, ἀρχαίων καὶ νεωτέρων».

γῆνωρ, ἐπίσης ἐκ Μιτυλήνης, ιδρύσας σχολὴν μουσικῆς πολλοὺς καὶ ἐκλεκτοὺς μουσικοὺς ἀναδείξασαν.—Ὁ Διονύσιος ἐπιλεγόμενος σκυτοτόμος, Μιτυληναῖος ἡγράφας καὶ μουσουργήσας πολλὰ περὶ ὧν μετ' ἐπαίνων ἀναφέρουσιν ὅ, τε Ἀπολλώνιος ὁ Ρόδιος καὶ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης. Ἀγνοεῖται πότε ἀκριβῶς ἤκμαζεν, ἀλλὰ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα πρὸ τοῦ πέμπτου π. Χρ. αἰῶνος.—Ἀγνοεῖται ἐπίσης πότε ἤκμαζεν Θεόλυτος ὁ ἐκ Μιτυλήνης. Οὗτος ἐποίησεν ἱστορίαν τοῦ Βάκχου καὶ ἱστορίαν τῆς Λέσβου, ἀλλ' ἐκ τῶν δύο τούτων ποιημάτων τρεῖς μόνον στίχοι σώζονται τοῦ πρώτου παρ' Ἀθηναίῳ.—Αἰσχυρίων, Μιτυληναῖος καὶ σύγχρονος τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου παρακολουθήσας αὐτὸν εἰς τὰς ἐκτετρατείας του.—Ἀναφέρονται ἐπίσης Ἀλφαῖος ὁ Μιτυληναῖος καὶ Κριναγόρας ὁ Μηθυμναῖος, ἐπιγραμματοποιοὶ διάστημα, ἔτι δὲ Ἀρχύτας ὁ ἐκ Μιτυλήνης καὶ Κρητίνος ὁ ἐκ Μηθύμνης, ἑξοχοὶ ἀμφοτέρω μουσικοί.

Ἱστοριογράφοι τῆς Λέσβου. — Ἀρχαιότατος Λέσβιος ἱστοριογράφος εἶναι ὁ Ἑλλάνικος γεννηθεὶς ἐν Μιτυλήνῃ τῷ 496 καὶ ἀποθανὼν τῷ 415 π. Χρ. Συνέγραψεν οὗτος πολλὰ ἱστορικὰ συγγράμματα, ἀλλ' οὐδὲν αὐτῶν διεσώθη. Μετὰ τὸν ἱστοριογράφον τοῦτον ἔπονται.—Ὁ Μορτίλος ἢ Μυρσίλος, ἱστοριογράφος ἐκ Μηθύμνης. Ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν ἤκμαζεν εἶναι ἀβέβαιος, ἔγραψε δὲ ἱστορίαν τῆς Λέσβου, ἐξ ἧς ἀρθρόνως ἠρύσθησαν ὁ Στράβων, ὁ Πλίνιος καὶ Διονύσιος ὁ Ἀλικαρνασσεύς.—Ὁ Ἑρμέας, ἐκ Μηθύμνης, γράψας ἱστορίαν τῆς Σικελίας ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τοῦ πρώτου ἐνιαυτοῦ τῆς 101ης Ὀλυμπιάδος (378 π. Χρ.).—Ὁ Ἡράκλειτος, συγγραφεὺς ἱστορίας τῆς Μακεδονίας.—Ὁ Χάρης, ἐκ Μιτυ-

λήνης, γράψας δεκάβιβλον ἱστορίαν τῶν πράξεων τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ἐξ ἧς πολλὰ ἠρύσθησαν ὅ,τι Ἀθηναῖος καὶ Πλούταρχος. Ὁ πρῶτος μάλιστα παρατίθῃσιν ὁλόκληρα τεμάχια τῆς ἱστορίας τοῦ Χάρητος, ἐξ ὧν καταφαίνεται ὅτι ὁ Λέσβιος ἱστοριογράφος δὲν περιωρίσθη μόνον εἰς τὴν ξηρὰν ἀφήγησιν τῶν μεγάλων κατορθωμάτων τοῦ μεγάλου κατακτητοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐπιμελῶς προσεπάθησε νὰ συλλέξῃ παντοίας ἐθνογραφικὰς καὶ τοπογραφικὰς πληροφορίες περὶ τῶν κατακτωμένων λαῶν καὶ πόλεων. — Ὁ Θεοφάνης, ἐπιφανέστατος ἱστοριογράφος, γεννηθεὶς μὲν ἐν Μιτυλήνῃ, βιώσας δὲ ἐν Ρώμῃ. Ἡ ἀκριβὴς ἐποχὴ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ καθὼς καὶ τὸ πρῶτον στάδιον τοῦ βίου ἀγνοοῦνται, μολις δὲ ἐκ τοῦ Κικέρωνος μαθηάνομεν ὅτι τὸ γένος εἶλκεν οὐχὶ ἐξ εὐγενῶν. Συνεδέετο διὰ στενωτάτης φιλίας πρὸς τὸν Πομπήϊον, ὅστις χαριζόμενος αὐτῷ ἀνεκήρυξε τὴν Μιτυλήνῃν αὐτόνομον. Ἐγραψε δὲ ὁ Θεοφάνης ἱστορίαν τῶν ἐκστρατειῶν τοῦ φίλου αὐτοῦ Πομπηίου, ἧς τέσσαρα μόνον σώζονται ἀποσπάσματα, τρία παρὰ Στράβωνι καὶ ἓν παρὰ τῷ Πλουτάρχῳ, ὅστις δαφιλῶς ἠρύσθη ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ Μιτυληναίου ἱστορικοῦ εἰς σύνταξιν τοῦ βίου τοῦ Πομπηίου. Ἐγραψεν ἐπίσης ἱστορίαν τῆς ζωγραφικῆς, ἀναφερομένην ὑπὸ Διογένης τοῦ Λαερτίου καὶ τινα ἐπιγράμματα, ὧν δύο μόνον σώζονται ἐν τῇ Ἀνθολογίᾳ. Ὁ Θεοφάνης ἀπέβιωσε περὶ τὰ ἔσχατα τοῦ τελευταίου π. Χρ. αἰῶνος.

Φιλόσοφοι τῆς Λέσβου. — Πιττακὸς ὁ Μιτυληναῖος. Δὲν ἦτο μόνον ἑνδοξὸς πολιτευτὴς ἀλλὰ καὶ ἐπιφανὴς ποιητὴς ὡς ὁ σύγχρονος καὶ ἐράμιλλος αὐτοῦ Σόλων. Κατὰ τὸν Σουΐδαν καὶ Διογένην τὸν Λαέρτιον, ὁ Πιττακὸς συνέθεσεν ἑξακοσίους ἐλεγειακοὺς στίχους καὶ ἀπήγγειλεν ἑμμέτρον λόγον ἐνώπιον

τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ, συμβουλευόντων ὑπακοήν καὶ εὐπείθειαν· εἰς τοὺς νόμους τῆς πατρίδος. Ὡς φιλόσοφος ἐξεταζόμενος ἦτον ἀνὴρ πρακτικοῦ πνεύματος καὶ ἀμέμπτου ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις βίου. Ἀπλὸς, ὁμιλητικὸς, ἐπιεικὴς καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἐχθροὺς του, ἀφιλοκερδὴς, πιστὸς εἰς τὸ καθήκον, φιλόανθρωπος καὶ ἐν γένει ἀγαθὸς, τὸ ἀγαθὸν μόνον ποιῶν καὶ διδάσκων. Τὸν τοιοῦτον δὲ οἱ ἀρχαῖοι ἐκάλουν σοφόν.

Ἡ Μιτυλήνη εἶχε διάσημον φιλοσοφικὴν σχολὴν ἐν ᾗ ἐλθὼν ἐδίδαξεν ὁ Ἐπίκουρος, διάδοχον καταλιπὼν τὸν Μιτυληναῖον Ἑρμαχόν. Ἐδίδαξεν ἐπίσης ἐπὶ δύο ἔτη ὁ Ἀριστοτέλης, τὸ μαθητὴς προσφιλέστατος καὶ εὐδοκιμώτατος ἐγένετο ὁ Θεόφραστος.

Ὁ Θεόφραστος ἐγεννήθη ἐν Ἐρεσσῷ τῷ 374 πρὸ Χριστοῦ. Διήκουσε πρῶτον τοῦ συμπολίτου αὐτοῦ Ἀλκίππου καὶ εἷτα μετέβη εἰς Ἀθήνας, ἔνθα τὸ πρῶτον ἐγνωρίσθη μετὰ τοῦ Ἀριστοτέλους, μαθητεύοντος παρὰ Πλάτωνι. Ὅτε ὁ Ἀριστοτέλης ἀναγκάσθη νὰ καταλίπῃ τὰς Ἀθήνας, διάδοχον κατέστησε τὸν Θεόφραστον προτιμήσας αὐτὸν τοῦ Ῥοδίου Εὐδάμου, ἡ φήμη δὲ τοῦ ἐξ Ἐρεσσοῦ φιλοσόφου μεγάλη ἦρ' ἀπασαν τὴν Ἑλλάδα, ἠυξήθη ἔτι μᾶλλον διὰ τῆς προτιμήσεως τοῦ ἐξόχου διδασκαλοῦ, διὸ πανταχόθεν πλῆθος ἀκροατῶν εἰς τὴν σχολὴν αὐτοῦ συνέρρευσαν, ὧν γνωστότεροι εἰσὶ Νικόμαχος υἱὸς τοῦ Ἀριστοτέλους, ὁ κωμικὸς ποιητὴς Μένανδρος καὶ Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς. Ἀναγκασθεὶς νὰ ἀπέλθῃ ἐξ Ἀθηνῶν ἕνεκα τοῦ ὑπὸ τοῦ δημαγωγοῦ Σοφοκλέους εἰσαχθέντος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου ψηφίσματος, καθ' ὃ ἀπηγορεύοντο αἱ φιλοσοφικαὶ σχολαί, ἐπὶ ἀνῆλθε μετὰ ἐν ἔτος ἀνακληθέντος τοῦ ψηφίσματος. Ὁ Θεόφραστος ἀποκρούσας τὰς προσφορὰς τοῦ βα-

σιλέως τῆς] Αἰγύπτου Πτολεμαίου καὶ τὰς τοῦ Κασσάνδρου, βασιλέως τῆς Μακεδονίας, ἐπροτίμησε νὰ μείνῃ ἐν Ἀθήναις, τῇ θετῇ αὐτοῦ πατρίδι, ἔνθα καὶ ἀπεβίωσεν εἰς ἄκρον γῆρατος γε-
νόμενος. Τὴν περιουσίαν αὐτοῦ κατέλιπε διὰ διαθήκης εἰς τοὺς
δύο ἐξ ἀδελφῆς ἀνεψίους, τὴν δὲ βιβλιοθήκην εἰς τὸν μαθητὴν
αὐτοῦ Νηλέα. Ὁ Θεόφραστος κατὰ Διογένην τὸν Λαέρτιαν
ἔγραψε διακόσια συγγράμματα πραγματευόμενα περὶ γραμματι-
κῆς, λογικῆς, ρητορικῆς, μουσικῆς, καὶ περὶ μαθηματικῶν, φυσικῶν
καὶ ἠθικῶν ἐπιστημῶν, ἐξ αὐτῶν δὲ σώζονται μόνον ἀποσπά-
σματα τῆς ἱστορίας τῶν ζώων, πραγματεία περὶ λίθων, ἡ ἱστο-
ρία τῶν φυτῶν καὶ οἱ ἠθικοὶ χαρακτῆρες.

Φκίνας ὁ Ἑρέσιος, φίλος καὶ σύγχρονος τοῦ Θεοφράστου.
Τὰ κατὰ τὸν βίον αὐτοῦ διατελοῦσιν ἄγνωστα, ἀναφέρεται δὲ
γράφας πεντάβιβλον πραγματεῖαν περὶ φυτῶν, δύο βιβλία περὶ
ποιήσεως, ἱστορίαν τῶν Πρυτάνεων τῆς Ἑρεσσοῦ καὶ πολλὰ
ἕτερα συνεχῶς ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἀναφερόμενα.

Σύγχρονοι τοῦ Θεοφράστου ἦσαν ἐπίσης Ἐφεικρατίδης ὁ Μη-
θυμναῖος καὶ Κράτιππος ὁ Μιτυληναῖος, ὃν ὁ Κικέρων θεωρεῖ
ἰορτυὴν τῆς σχολῆς τῶν Περιπατητικῶν.

Ἦκμασεν μετὰ ταῦτα οἱ φιλόσοφοι Ἀριστοτέλης, Πραξι-
φάνης καὶ Πριμιγένης, πάντες ἐκ Μιτυλήνης, καθὼς καὶ ὁ Λε-
σβῶναξ. Οὗτος ἔζη κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Αὐγούστου, ἐσπού-
δασε τὴν φιλοσοφίαν ἐν τῇ σχολῇ τοῦ Τιμοκράτους καὶ λίαν
εὐδοκίμως ἐδίδαξεν ἐν Ρώμῃ τὴν ρητορικὴν. Τοῦ Λεσβώνακτος
σώζονται δύο λόγοι ὕφους καὶ κάλλους μεστοί.

Οὐχ ἥττον διάσημος τοῦ πατρὸς ἐγένετο, καὶ ὁ υἱὸς Ποτά-
μων ὁ Λεσβώνακτος. Ἐδίδαξεν ἐπίσης ἐν Ρώμῃ τὴν ρητορικὴν
καὶ ἔγραψε διάφορα συγγράμματα ἐν οἷς ἀξιολογώτερα μνημα-

νεύονται ὁ βίος τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ τὰ ἐγκώμια εἰς Βροῦτον καὶ εἰς τὸν Τιβέριον.

Πλὴν δὲ τῶν ἐν τῇ ποιήσει, μουσικῇ, φιλοσοφίᾳ καὶ ἱστοριογραφίᾳ διαπρεφάντων τούτων Λεσβίων, ἡ εὐκλεῆς νῆσος ὑπῆρξε γενέτειρα καὶ πολλῶν ἄλλων ἐνδόξων ἀνδρῶν διαπρεφάντων εἰς τε τὰ ἀνωτέρω καὶ εἰς πάντα τὰ ἄλλα εἶδη τῶν ἐπιστημῶν. Τούτων ἀπάντων πλήρη κατάλογον εὐρήσει ὁ ἀναγνώστης ἐν τῷ προμνημονευθέντι συγγράμματι.

Η ΛΕΣΒΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΜΕΣΑΙΩΝΑ.

Κατάστασις τῆς Λέσβου ὑπὸ τὴν Βυζαντινὴν μοναρχίαν.— Διαιρεθείσης τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας, ἡ Λέσβος μετὰ τῶν λοιπῶν νήσων συμπεριληφθεῖσα ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Αὐτοκρατορίᾳ κατετάχθη εἰς τὸ ΙΖ'. Θέμα, τὸ καλούμενον Αἰγαῖον Πέλαγος καὶ εἰς τὴν ΚΘ'. ἐπαρχίαν, τὴν ἐπιλεγομένην τῶν νήσων. Καὶ ἐνὸσφ μὲν ἡ Βυζαντινὴ Μοναρχία ἦτον ἰσχυρὰ καὶ ἐπιδρομῶν ἐλλοφύλων ἀπηλλαγμένη, ἡ Λέσβος διέτελει εἰρηνεύουσα· ἀλλ' ὅτε οἱ ἐξ Ἀνατολῶν καὶ Δυσμῶν ἐπιδρομεῖς ἤρξαντο ἐπιτρέχοντες τὰς θαλάσσας τοῦ Αἰγαίου δεινὰ πολλὰ καὶ κακὰ πειρὰ ποικίλας κατὰ καιροὺς ὕφίστατο. Ἡ θέσις αὐτῆς εἰς τὰ πρόθυρα τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ κατέναντι τῆς Ἀσίας ἐφείλκυε τὰ βλέμματα παντὸς φιλοδόξου ἐπωρθαλμιῶντος τὸν Θρόνον τοῦ Κωνσταντίνου καὶ ἐποίει αὐτὴν ὁρμητὴν

ριον παντός τυχοδιώκτου, ὅστις δὲν ἐπεδίωκεν ἢ τὴν ἀρπαγὴν καὶ τὴν δόλῳ. Ἡ ἱστορία τῆς Λέσβου κατὰ τὰς πρώτας ἑκατονταετηρίδας τοῦ Μεσαίωνα δὲν ἀναγράφει ἢ σειρὰν ἐπιδρομῶν καὶ κακώσεων. Ἐπῆθε δὲ ἰδίᾳ ἡ Λέσβος ὑπὸ τῶν Σκυθῶν τῷ 376, ὑπὸ τῶν Σλάβων τῷ 769, ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν τῷ 824, 884, 1033 καὶ ὑπὸ τῶν Ρώσων τῷ 864 καὶ 1027. Οἱ κάτοικοι ἔνα ἀπαλλαγῶσι τῶν κακώσεων καὶ τῆς δουλείας κατελίμπανον τὰς ἐστίαις των καὶ ἀπεσύροντο εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς νήσου, ἀλλ' οἱ ὧμοὶ ἐπιδρομεῖς ἐξειδικούντο τοὺς φεύγοντας κατοίκους δηρὸντες τὰς πόλεις καὶ τοὺς ἀγρούς. Ὡστε μὴ ἔρκει δὲ ἡ ἐκ τῶν ἐπιδρομῶν καταστροφή, καταστροφή ἑτέρα, πολλῶ τῆς πρώτης δεινότερα, ἡ ἐκ τῶν σεισμῶν καταστροφή, συνεπλήρου τὴν πανωλεθρίαν τῆς δυστήνου νήσου. Τὸν τέταρτον, πέμπτον, ἑβδομον καὶ δέκατον αἰῶνα, ἡ θεομηνία αὕτη δεινῶς ἐμάστισε τὴν Λέσβον, ἥς πόλεις ἀνθηραὶ καὶ ἀκμαῖαι ἄρδην κατέπιπτον εἰς σῶρον ἐρειπίων ἄμορφον μεταβαλλόμεναι. Μέχρι τῆς ΙΑ' ἑκατονταετηρίδος τοιαύτη τις ἀναγράφεται ὑπὸ τῶν συγχρόνων χρονογράφων ἡ ἱστορία τῆς Λέσβου, ἱστορία θλιβερά ἅμα καὶ μονότονος, τὴν δὲ μονοτονίαν ταύτην μόλις ἀρκοῦσι νὰ συγκεράσωσιν ἱστορήματα ἑτέρου εἶδους, συγκεχυμένα καὶ ταῦτα ἀπαντῶντα ἐν τοῖς χρονογράφοις.

Ὁ ἱστορικὸς Προκόπιος ἀναφέρει ὅτι κατὰ τὸ 538 μετὰ Χριστὸν, τετρακόσιαι Βάνδαλοι αἰχμάλωτοι, ἐξ ἐκείνων οὓς ὁ Βελισσάριος εἶχε μεταφέρει εἰς Κωνσταντινούπολιν, διετάχθησαν νὰ ἐκστρατεύσωσι κατὰ τῶν Περσῶν. Καὶ ἀνεχώρησαν μὲν οὗτοι ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλ' ὅτε τὰ φέροντα αὐτοὺς πλοῖα προσωρμίσθησαν εἰς Λέσβον πρὸς ὕδρευσιν, οἱ Βάν-

δαλοι ἀποστάντες ἐξηνάγκασαν τὰ πληρώματα νὰ μεταφέρωσιν αὐτοὺς εἰς Πελοπόννησον, ὅθεν κατώρθωσαν τὴν εἰς Ἀφρικὴν ἐπάνοδον.

Τῷ 741, τὸ λαίψανον Εὐρημίας τῆς Μεγαλομάρτυρος καὶ Πανευφύμου ῥιφθὲν εἰς τὴν θάλασσαν ὑπὸ τοῦ φανατικοῦ εἰκονομάχου Κωνσταντίνου τοῦ Κοπρωνύμου ἐσύρθη ὑπὸ τῶν κυμάτων μέχρι τῶν ἀκτῶν τῆς Ἑρεσοῦ. Οἱ κάτοικοι μετὰ τιμῶν καὶ εὐλαβείας αὐτὸ παραλαβόντες εἶχον μέχρις οὗ καὶ πάλιν ἀνεκομίσθη εἰς Κωνσταντινούπολιν. (Χρον. Μιχαὴλ Γλυκᾶ, βιβλ. Δ').

Ἀρχομένου τοῦ ἐννάτου αἰῶνος μεγάλη ἀλλ' ἀτυχὴς ὑπαρξίς σθένεται ἐν Μιτυλήνῃ. Ἡ αὐτοκράτειρα Εἰρήνη ἐκθρονισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Νικηφόρου ἐξορίζεται πρῶτον μὲν εἰς τὴν νῆσον τῆς Προποντίδος Πρίγκηπον καὶ ἀκολούθως εἰς Μιτυλήνην ἔνθα μετὰ ἓν ἔτος ἀπεβίωσεν. Εἰς τὴν αὐτὴν δὲ ἔνδειαν κατήντησεν ἡ δύστηνος ἀνασσα, ὥστε ἵνα ἐξοικονομῇ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἐπιτήδεια, ἐνήθην ἔριον.

Τὸν ἐβδόμον ἐνιαυτὸν τῆς βασιλείας Μιχαὴλ τοῦ Γ' (849), ὁ τῆς Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχης Ἰγνάτιος ἠρνήθη νὰ μεταδώσῃ εἰς τὸν Καίσαρα Βάρδαν τὰ ἄχραντα μυστήρια ἐνεκα τῶν πρὸς τὴν Εὐδοξίαν ἀθεμίτων αὐτοῦ σχέσεων. Ὁ πανίσχυρος Βάρδας καθαιρεῖ τὸν πατριάρχην καὶ ἀποστέλλει αὐτὸν ἐξόριστον εἰς Μιτυλήνην. Ἀλλ' εὐτυχέστερος οὗτος τῆς Εἰρήνης δὲν ἐπέρανε τὸν βίον ἐν τῇ ἐξορίᾳ (Συμεὼν Μάγιστρος σελ. 664 ἐκδ. Παρισίων).

Τῷ 945 νέοι ἐπιφανεῖς ἐξόριστοι ἀποβιβάζονται ἐν Μιτυλήνῃ. Οἱ υἱοὶ τοῦ Αὐτοκράτορος Ρωμανοῦ τοῦ Δεκαπηντοῦ Στέφανος καὶ Κωνσταντῖνος, οἵτινες πρὸ ὀλίγου μόλις εἶχον ἐκθρο-

νίσει τὸν πατέρα αὐτῶν καὶ ἐγκλείσει ἐντὸς μοναστηρίου, ἐκ-
θρονίζονται καὶ οὗτοι ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ αὐτῶν Κωνσταντίνου
Ζ'. Συλληφθέντες ἐν ὥρᾳ δείπνου καταναγκάζονται ἀμφοτέροι
νὰ περιδληθῶσι τὸ μοναχικὸν ράσσον. Ὁ Στέφανος ἐξωρίσθη
εἰς Προικόνησον, εἶτα εἰς Ρόδον καὶ τελευταῖον εἰς Μιτυλή-
νην ἔνθα ἐβίου δέκα καὶ ἑννέα ἑνιαυτοὺς ἡσυχος καὶ ἄφροντις.
Ἀλλὰ τὴν πρωΐαν τοῦ Μεγάλου Σαββάτου τοῦ 964 ἐπιστρέ-
ψας ἐκ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ ὅπου εἶχε κοινωνήσει τῶν ἀχράντων
μυστηρίων, κατέπεσεν αἵρνης ἄπνους· εἶχε ποτισθῇ ὁ δύστη-
νος κατὰ διαταγὴν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἰσχυρώτατον δη-
λητήριον.

Τῷ 971, ὅτε ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰωάννης ὁ Τσιμικτοῦς ἡσχο-
λεῖτο εἰς τὴν ἀπόκρουσιν τῶν Ρώσων, ἐξεργάγη ἀνταρσία ὑ-
ποκινηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Βάρδα Φωκά. Ὁ τοῦ ἀποστάτου στρατη-
γοῦ πατήρ, Λέων ὁ Κουροπαλάτης, ὅστις διετέλει ἐξόριστος ἐν
Μιτυλήνῃ, κατῴρθωσε νὰ συνάψῃ σχέσεις μετὰ τοῦ ἐπισκόπου
τῆς Ἀβύδου Στεφάνου καὶ δι' αὐτοῦ ὑπισχνεῖτο εἰς τὰ μακεδο-
νικὰ τάγματα τιμὰς καὶ πλοῦτη ἐὰν ἐξεγείροντο κατὰ τοῦ
Τσιμικτοῦ (Λέοντ. Διακ. Η' 1, 2). Ἀλλ' ὁ Αὐτοκράτωρ ἐγ-
καίρως καταστείλας τὴν ἀνταρσίαν διέταξε τὴν τύφλωσιν τοῦ
Λέοντος. Καὶ ἡ μὲν ἀπάνθρωπος ποινὴ δὲν ἐξετελέσθη, ὁ Λέων
ὅμως δὲν ἔπαυε κρύφα ραδιουργῶν καὶ μηχανώμενος κατὰ τοῦ
Αὐτοκράτορος, ὅστις, τελευταῖον, ἀποδράντα τὸν Λέοντα ἐκ
Μιτυλήνης, συλλαβὼν ἐτύφλωσε καὶ τυφλὸν ἐνέκλεισε ἐν μω-
νῇ τῆς Καλλολίμου.

Τὸν ἐπόμενον αἰῶνα ἡ Μιτυλήνη καὶ ἕτερα ἐπιφανῆ θύ-
ματα τῶν περιπετειῶν τῆς τύχης δέχεται ἐν τοῖς κόλποις αὐ-
τῆς. Ἐπὶ ἑπτὰ ἤδη ἑνιαυτοὺς αὐστηρῶς ἐρρουρεῖτο ἐν Μιτυ-

λήνη Κωνσταντίνος ὁ Μονομάχος, ὅτε διαταγὴ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως μετέβαλε τὴν τύχην αὐτοῦ. Τὴν ἐξορίαν αὐτοῦ ἐπήνεγκεν ὁ πρὸς τὴν ἀνασσαν Ζωὴν ἔως τοῦ πρὸς ὃν καὶ αὐτὴ ἀντεπεκρίνετο. Ἡ Ζωὴ δηλητηριάζει τὸν ἀτυχῆ σύνευνον Μιχαήλ τὸν Ε' καὶ ἀνακαλεῖ ἐκ Μιτυλήνης τὸν ἐραστήν, ὃν πρῶτον μὲν κατέστησε κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος καὶ εἵτα συζευχθεῖσα (11 Ἰανουαρίου 1042) ἀνεκέρυξε συμβασιλέα. Ὑπέρτατος ἄρχων γενόμενος οὗτος πρῶτιστα πάντων ἐπιλαμβάνεται τῆς τιμωρίας τῶν ἐχθρῶν του. Ἐν τινι κατὰ τὸν Βόσπορον μονῇ ἐβίου ὁ εὐνοῦχος Ἰωάννης, ἀδελφὸς Μιχαήλ τοῦ Παφλαγῶνος. Κατηγορηθεὶς οὗτος ὡς πρωταίτιος τῆς ἐξορίας Κωνσταντίνου τοῦ Μονομάχου, συλλαμβάνεται καὶ ἀποστέλλεται εἰς Μιτυλήνην μετὰ τῆς διαταγῆς νὰ ἐξορυχθῶσιν οἱ ὀφθαλμοὶ του. Ὁ δούστυνος Ἰωάννης ὑρίσεται τὴν φοβεράν ποινήν ἀτάραχος· ἀλλ' ἑνδεκα ἡμέρας μετὰ ταῦτα θνήσκει (12 Μαΐου 1043) (Ζωναρᾶς Τόμ. Β' σελ. 254. Ἐκδ. Παρισίων).

Ἡ Μιτυλήνη ἐχρησίμευεν ἄρα κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ὡς τόπος ἐξορίας. Ἐξωρίζοντο δὲ εἰς αὐτὴν οὐχὶ μόνον ἡγεμόνες καὶ ἡγεμονόπαιδες, ἀλλὰ καὶ στρατηγοὶ καὶ μεγιστάνες καὶ ἄλλοι (ἐπιφανεῖς ἄνδρες, ὅσοι ἐκ διαφόρων λόγων ὑπέπιπτον εἰς τὴν δυσμένειαν τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐλῆς.

Επιδρομὴ τοῦ Τσαχᾶ.— Φθίνοντος τοῦ ἑνδεκάτου αἰῶ-
νος, κατὰ τὸ 1081, ἀνῆλθεν εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως Ἀλέξιος ὁ Κομνηνός, μονάρχης δραστή-
ριος περὶ τὰ πολεμικὰ καὶ συνέσεως πολιτικῆς οὐχὶ ἄμειρος.

Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τούτου τὸ βυζαντινὸν κράτος ἐκ δυσμῶν μὲν ἐπέδραμε Ροβέρτος τῆς Ἀπουλίας βασιλεὺς, ἐξ ἄρκτου δὲ καὶ ἀνατολῶν οἱ Σκύθαι, οἱ Πατζινάκαι καὶ οἱ Κουμάνοι, φύλα ἄγρια καὶ θηριώδη. Ἐνῷ δὲ ὁ Ἀλέξιος ἡσχολεῖτο εἰς τὴν ἀποκρυσιν τῶν ἐπιδρομέων τούτων, ὁ Τσαχᾶς, γόνος τοῦ σουλτανικοῦ οἴκου τοῦ Ἰκονίου, ἀνὴρ δὲ τολμηρὸς καὶ ρέκτης, ἐξοπλίσας τεσσαράκοντα πλοῖα κυριεύει τὰς Κλαζομενάς, τὴν Φώκαιαν καὶ ἑτέρας παραλίους πόλεις. Ἐπαρθεὶς ἐπὶ ταῖς ἐπιτυχίαις ταύταις ὁ Τσαχᾶς γράφει πρὸς τὸν κουράτορα ἥτοι διοικητὴν τῆς Μιτυλήνης Ἀλωπὸν τῶνομα, ὅτι θὰ στρατεύσῃ μετὰ μεγάλης δυνάμεως κατὰ τῆς νήσου καὶ ἐπομένως συνεβούλευεν αὐτὸν νὰ ἀπέλθῃ, διότι ἄλλως συλλαμβάνων θὰ τὸν ἐκρέμαζεν. Ὁ Ἀλωπὸς φεύγει, ὁ δὲ Τσαχᾶς πλεύσας καταλαμβάνει ἐξ ἐφόδου τὴν Μιτυλήνην. Ἡ Μήθυμνα ὁμοῦς ἀποκρούει τὴν ἔφοδον καὶ ἀπορρίπτει νὰ ὑποστῇ πολιορκίαν· ἀλλ' ὁ Τσαχᾶς μὴ κρίνας τὴν πόλιν ταύτην ἀξίαν τοῦ χρόνου ὃν ἤθελεν ἀπολέσει πρὸς ἐκπολιόρκησιν αὐτῆς, ἐκπλέει ἐντεῦθεν καὶ ὁρμᾷ ἐπὶ τὴν ἐκπόρθησιν τῆς Χίου, ἀφοῦ ὁμοῦς προηγουμένως καλῶς ὠχύρωσε τὴν Μιτυλήνην καὶ Ἰκανὴν ἐν αὐτῇ κατέλιπε φρουράν. Ἡ Χίος ἐκυριεύθη σχεδὸν ἀμαχητεῖ. (Ἄννα Κομν. βιβλ. ζ').

Ταῦτα μαθὼν ὁ Αὐτοκράτωρ ἐκπέμπει κατὰ τοῦ Τσαχᾶ στόλον (1089) ὑπὸ Νικήταν τὸν Κασταμονίτην, ἀλλ' οὗτος ἡττᾶται ὑπὸ τοῦ Τσαχᾶ καὶ μοῖρα τοῦ βυζαντινοῦ στόλου περιπίπτει εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ. Δεύτερος αὐτοκρατορικὸς στόλος ὑπὸ Κωνσταντῖνον τὸν Δαλασσηνόν, θεῖον πρὸς μητρός τοῦ Αὐτοκράτορος, ἐκπλέει εἰς Χίον· τὴν φορὰν δὲ ταύτην ἡττᾶται ὁ Τσαχᾶς καὶ ἀνγκάζεται νὰ ἐκλίπῃ τὴν νῆσον καὶ νὰ διαπεράσῃ εἰς Σμύρνην. Μετὰ τὸ κατόρθωμα τοῦτο ὁ Δα-

λασσηνός πλέει ἐν τάχει εἰς Κωνσταντινούπολιν ἵνα βοηθήσῃ τὸν Αὐτοκράτορα πολεμοῦντα κατὰ τῶν Σκυθῶν, καὶ τῶν ἐπιδρομέων τούτων ἀποκρουσθέντων ὁ Ἀλέξιος στρέφει πᾶσαν αὐτοῦ τὴν προσοχὴν εἰς τὸν Τσαχᾶν, ὅστις ἐν τῷ μεταξύ εἶχεν ἀνακηρύξει ἐαυτὸν Σουλτάνον καὶ ἔδραν τοῦ κράτους αὐτοῦ κατέστησε τὴν Σμύρνην (Ἄννα Κομν. βιβλ. Θ'). Ἐξοπλίσας λοιπὸν στόλον ἰσχυρὸν καὶ στρατὸν ἐκλεκτὸν ἀθροίσας ἐκπέμπει εἰς λύτρωσιν τῆς τε Μιτυλήνης καὶ τῶν ἄλλων νήσων καὶ πόλεων ἃς εἶχε κυριεύσει ὁ Τσαχᾶς. Καὶ τοῦ μὲν τοῦ στρατοῦ διοικητὴν ἔταξε τὸν Δούκαν Ἰωάννην, ἀδελφὸν τῆς βασιλίσσης καὶ ἄνδρα ἱκανώτατον περὶ τὰ πολεμικά, τοῦ δὲ στόλου ναύαρχον κατέστησε αὐτὸν τὸν τὴν Χίον ἀνακτήσαντα Κωνσταντῖνον τὸν Δαλασσηνόν. Κατελθὼν λοιπὸν εἰς Μιτυλήνην ὁ Δούκας ἔρξατο ἄνευ ἀναβολῆς νὰ ἐκπολιορκῇ αὐτήν. Διωκεῖτο δὲ τότε ἡ πόλις ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Τσαχᾶ Γαλαβάτζη, ἀλλὰ παραχρῆμα ἔδραμεν ἐκ Σμύρνης καὶ αὐτὸς ὁ Τσαχᾶς ἵνα αὐτοπροσώπως διευθύνῃ τὴν ἄμυναν. Τρεῖς ἤδη μῆνας διήρκει ἡ πολιορκία, καθ' οὗς γενναίως ἡμύνητο ὁ Τσαχᾶς· ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐξαντληθέντων τῶν ἐφοδίων αὐτοῦ ἐπρότεινεν εἰρήνην ἐπὶ τῷ ὄρω νὰ διαπεράσῃ ἀσφαλῶς εἰς Σμύρνην. Ἐγένετο λοιπὸν ἀνακωχή καὶ συνθῆκαι μεθ' ὅρκων διωμολογήθησαν καὶ ὁμηροὶ ἐκατέρωθεν ἀντηλλάγησαν· ἀλλ' ἀπρόοπτα συμβάντα διέλυσαν τὴν εἰρήνην, μεθ' ὃ Κωνσταντῖνος ὁ Δαλασσηνός ἐπιφανεῖς ἐκ θαλάσσης κατέστρεψε τὸν στόλον τοῦ Τσαχᾶ καὶ ἠχμαλώτευσεν τὰ πληρώματά του. Μόλις ἠδυνήθη ὁ Τσαχᾶς νὰ διασωθῇ μετεμφισθεὶς εἰς ἄπλοον ναύτην καὶ δι' ἐλαφροῦ ἀκατίου νὰ διαπεράσῃ εἰς τὴν ἀντίπεραν ἀκτὴν. Οὕτω δὲ ἡ Λέσθος μετὰ ἐνιαύσιον κυριαρ-

χλιν τοῦ Τσαχᾶ προστετέθη καὶ αὖθις εἰς τὸ σκῆπτρον τῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου (1092 μ. Χρ.).

Ἐπιδρομὴ τῶν Βενετῶν.— Μόλις εἶχεν ἀναλάβει ἡ Λέσβος ἐκ τῶν δεινῶν τοῦ πολέμου τούτου, ὅτε νέαι συμφοραὶ ἐπέσκηψαν. Οἱ Βενετοὶ ἐξοργισθέντες ἔνεκα προσβολῆς γενομένης ὑπὸ τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐλῆς εἰς τὸν Δόγην αὐτῶν, ἐπέδραμον μετὰ πολλῶν πλοίων τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου καὶ ἀνήκεστα εἰς αὐτάς ἐποίησαν κακὰ. Τῷ 1128, ὁ Δομίνικος Μικέλης, Βενετὸς ἄγριος ἀγρίων ἡγούμενος στιρῶν, ἀποβιβάζεται εἰς τὴν Λέσβον καὶ ἐπὶ πολλὰς ἐβδομάδας λεηλατεῖ αὐτὴν εἰς πῦρ καὶ σιδήρον τὰ πάντα παραδιδούς. Τότε μόνον ἐκόρεσε τὴν ἀγρίαν μακίαν ὁ ἄγριος ἐπιδρομεύς, ὅτε οὐδὲν εἶχε πλέον νὰ καταστρέψῃ· ὅτε δὲ ἀπῆλθε τὰ πλοῖα εἶχε κατάμεστα παίδων καὶ κορασίδων ἀπάγων νὰ πωλήσῃ δούλους (Ἰωάνν. Κίνναμ. βιβλ. Γ').

Κυριευθείσης δὲ τῷ 1204 τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων καὶ τοῦ βυζαντινοῦ κράτους διανεμηθέντος μετὰ τῶν αὐτῶν, ἡ Λέσβος μετὰ τινων ἄλλων νήσων ἐκληρώθη εἰς τοὺς Λατίνους. Ἀλλὰ μετὰ τὴν μάχην καθ' ἣν ὁ Λατῖνος Αὐτοκράτωρ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ροβέρτος ἠττήθη ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Δούκα Βατάσης, ὁ νικητὴς ἐκυρίευσε τὴν Λέσβον καὶ προσήρτησεν εἰς τὴν αὐτοκρατορίαν τῆς Νικαίας (1224). Τὸν αὐτὸν ὅμως ἐνιαυτὸν εἰρήνης διαπραχθείσης, ὁ Βατάσης ὑπεχρεώθη νὰ ἐκχωρήσῃ τὴν Λέσβον, ἀλλὰ τῷ 1247 ἐπαναληφθέντος τοῦ πολέμου, ὁ Βατάσης ἐκυρίευσε πάλιν τὴν Λέσβον καὶ προσήρτησεν ὀριστικῶς εἰς τὸ ἴδιον κράτος, ὅπερ πεσσαρακαίδεκα ἐνιαυτοὺς μετὰ ταῦτα ἀνέκτησε τὴν Κωνσταντινούπολιν διὰ Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου καταλύσαντος

τὴν τῶν Λατίνων Αὐτοκρατορίαν (Ἐφρ. Βιβλ. Ε'. Χρον. Γεωργ. Ἀκροπολ. βιβλ. ΙΘ').

Ἐπιδρομὴ τῶν Καταλανῶν.—Μιχαὴλ τὸν Παλαιολόγον διεδέξατο τῷ 1282 ὁ τοῦτου υἱὸς Ἀνδρόνικος Β'. ὅστις εἴκοσι πρὸς τοῖς ἔξ ἔτη ἐβασίλευσεν, ἑνδεκα μὲν μόνος, ἕτερα δὲ δεκαπέντε συμβασιλέα παραλαβὼν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Μιχαὴλ τὸν νεώτερον. Ἀλλ' ἡ μακρὰ βασιλεία τοῦ ἡγεμόνος τοῦτου πολλῶν δεινῶν ὑπῆρξε μεστή. Στάσεις ἐσωτερικαί, πειρατεῖαι Καταλανῶν, σφετερισμοὶ Βενετῶν καὶ Γενουαίων, ταῦτα πάντα ἐπιπίπτοντα συνάμα ἐξήντλουν τὰς δυνάμεις τοῦ κράτους καὶ δεινῶς ὑπέσκαπτον τὰ θεμέλια αὐτοῦ. Ἦτο μὲν ὁ Ἀνδρόνικος δραστήριος καὶ μάχιμος, ἀλλὰ δι' ὧν διέθετε μέσων ἀδύνατον ἦτο νὰ ἀντιστῇ πρὸς τοσοῦτους καὶ τηλικούτους ἐχθρούς. Ὅθεν ἐπέβαλε νέους φόρους, συνεκρότησε ναυτικόν, ἐστρατολόγησε μισθοφόρους, συνῆψε συμμαχίας πρὸς τοὺς βαρβάρους Μασαγέτας καὶ Ἀλανοὺς, πρὸς τοὺς πειρατὰς Καταλανοὺς καὶ Ἀμογαβάρους, ἀλλὰ τὰ πάντα εἰς μάτην· τὸ κράτος ἔβαινε μοιραίως εἰς τὴν πτώσιν του. Αἱ συμμαχίαι μάλιστα αὗται ἐπήνεγκον πλείονα κακὰ ἢ οἱ ἐκ τοῦ προφανοῦς ἐχθροὶ, ὥς λίαν προσφυῶς παρατηρεῖ ὁ ταῦτα ἐξιστορῶν Νικηφόρος ὁ Γρηγοράς. Ἡ μετὰ τῶν Καταλανῶν ἰδίως γενομένη συμμαχία πολλῶν δεινῶν ἐγένετο πρόξενος. Οὗτοι κατήγοντο ἐκ τῆς Καταλωνίας, βορειοανατολικῆς ἐπαρχίας τῆς Ἰσπανίας, ἦσαν δὲ εἰθισμένοι εἰς πλάνητα καὶ ληστρικὸν βίον, ἀνδρεῖοι ὅμως ἐν ταῖς μάχαις καὶ ριψοκίνδυνοι. Ὅτε ὁ τῆς Σικελίας βασιλεὺς Θεοδέρικος ἐπολεμεῖτο ὑπὸ τοῦ τῆς Ἰταλίας Καρόλου, τούτους εἰς βοήθειαν αὐτοῦ προσεκάλεσεν ἦν καὶ τελεσφόρον διὰ τῆς ἀνδρείας αὐτῶν καὶ τόλμης ἀπέδειξαν. Τοῦ πολέμου δὲ τούτου καταπαύσαντος, οἱ

Καταλανοὶ διεννοοῦντο ποῦ νὰ τραπῶσι πρὸς πορισμὸν κέρδους, ὅτε ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν Ροντζίριος, τὴν οἰκτρὰν κατὰττασιν τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους γινώσκων, πείθει νὰ δράμῃσιν μετ' αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἀνδρόνικον καὶ τούτῳ νὰ προσφέρωσι τοὺς βραχίονάς των ἄρθονα βεβαιῶν τὰ κέρδη. Ὁ Ἀνδρόνικος ἀναγκαζόμενος ὑπὸ τῶν περιστάσεων νὰ ξενοτροφῇ καὶ μακρόθεν ἀκούων τὰ κατ'ορθώματα τῶν Καταλανῶν ὡς ἔρμκειον ἐδράζατο τὴν προσέλευσιν αὐτῶν καὶ ἄνευ πολλῆς σκέψεως καὶ ἀναβολῆς, τὸν μὲν Ροντζίριον ἐτίμησε διὰ τοῦ ἀξιώματος τοῦ Μεγάλου Δουκὸς ἦτοι ἀρχικυάρχου καὶ γαμβρὸν ἐπὶ τῇ ἀνεψιᾷ Μαρίᾳ ἐποίησε, τοὺς δὲ περὶ αὐτὸν ἄνδρας διὰ πλουσίων δώρων ἐκολάκευσεν.

Ἄλλ' ἐκ συρφετοῦ τοιούτων συγκλύδων τί καλὸν ἠδύνατο νὰ προκύβῃ; Ἀποῦ ἐν αὐτῇ τῇ Κωνσταντινουπόλει πολλὰς διέπραξαν ἀταξίας καὶ ἀρπαγὰς ἐξῆλθον τέλος εἰς βοήθειαν τῆς τότε πολιορκουμένης Φιλαδελφείας· ἀλλ' εἰς πάσας τὰς χώρας δι' ὧν διῆλθον ἴχνη οἰκτρὰ κατέλιπον τῆς ὀλεθρίου αὐτῶν διαβάσεως· ληστεῖαι, ἀρπαγαί, βάσανοι, ἀπαγχονισμοί, ταῦτα ἤσαν τὰ κατ'ορθώματα τῶν ποθητῶν συμμάχων. Ταχέως δὲ λυθείσης τῆς πολιορκίας τῆς Φιλαδελφείας καὶ τῆς πόλεως προφοδοτηθείσης, οἱ Καταλανοὶ ἀρκεσθέντες εἰς τὸν θρίαμβον τοῦτον ἐπ' ἀνέκαμπτον ὀπίσω ἀργυρολογοῦντες, ἀπογυμνοῦντες πᾶσαν πόλιν καὶ πάντας ἀνθρώπους μηδεὶς φειδόμενοι μοναχῶν κληρικῶν, ἀρχόντων ἢ εὐνοουμένων τοῦ βασιλέως. Τότε διελθόντες Ἑρεσον, Μαγνησίαν, Χίον ἦλθον καὶ εἰς Λέσβον ἵνα φόνων καὶ ἀρπαγῶν πληρώσωσι τὰς αἰμοδιφεῖς αὐτῶν χεῖρας.

Πολλοὶ εἶχον καταφύγει εἰς Μιτυλήνην κατ' ἐκεῖνο τοῦ καιροῦ ἐκ τῆς ἀπέναντι παραλίας φεύγοντες τὰ δεινὰ ὧν αὐτὴ τότε ἦτο θέατρον. Μεταξὺ τῶν προσφύγων ἦτο καὶ τις

Μαχράμης, ἀνὴρ πλουσιώτατος κατοικῶν τὴν περὶ τὸν Σκάμανδρον χώραν· ἐπειδὴ δὲ ταύτην διέτρεχον ληστρικὰ στίφη, πρῶτον μὲν μετὰ πολλῶν ἄλλων κατέφυγεν εἰς Ἄσσον καὶ εἶτα εἰς Μιτυλήνην ὡς εἰς τόπον ἀσφαλῆ. Ἀλλ' ἐνταῦθα ἐνέπεσεν εἰς τοὺς ὄνυχας πολεμίου φοβερωτέρου. Διότι μετὰ τινας ἡμέρας προσορμισθεὶς εἰς τὴν νῆσον ὁ Ροντζίριος μετὰ τῶν ἀγρίων αὐτοῦ στιφῶν συνέλαβεν ἐπὶ διαφόροις προφάσεσι πολλοὺς τῶν ἐγγχωρίων καὶ ξένων ὧν ἄλλους μὲν ἔρριψεν εἰς τὰ δεσμὰ καὶ ἄλλους εἰς τὰ βασανιστήρια παρέδωκεν. Καὶ εἰ μὲν τις προλαμβάνων ἐκένου τὸ βυλάντιον εἰς χεῖρας τῶν ἀπλήστων Καταλανῶν ἐσώζετο, εἰ δὲ μὴ ὀδυνηρὸν ἐλάμβανε θάνατον. Μεταξὺ τῶν ἄλλων συνελήφθη καὶ ὁ Μαχράμης, ὅστις ῥιφθεὶς εἰς τὰ δεσμὰ ἠπειλεῖτο διὰ θανάτου ἐὰν δὲν ἐξιλέου τὸν γαμβρὸν τοῦ βασιλέως διὰ πεντακισχιλίων χρυσῶν νομισμάτων. Μάτην ὁ Μαχράμης ὀδυρόμενος ἔλεγεν ὅτι ἠπόρει εἰς τὴν ἀπότισιν τοσούτων λύτρων· παρεδόθη ὁ τάλας εἰς φρικτὰ βασανιστήρια καὶ εἶτα ἀθλίως ὁ ἄθλιος ἀπετμήθη τὴν κεφαλὴν. Τοσαύτας δὲ καὶ τηλικαύτας θηριωδίας διαπραΐξαντες οἱ Καταλανοὶ καθ' ἅπασαν τὴν νῆσον καὶ καταληστεύσαντες τοὺς κατοίκους ἀπῆλθον τέλος ἀμύθητα συγκομιζόμενοι χρήματα (Νικηρ. Γρηγ. βιβλ. Ζ' Γεωργ. Παχυμ. βιβλ. Ε'. Γ. Α. Ἀριστείδου Τετραλ. Πανηγ, σελ. 83—83. Univers Pittoresque βιβλ. 20 σελ. 329).

Ἐπιδρομὴ τῶν Γενοαίων.—Ταῦτα συνέβαινον κατὰ τὸ 1306, εἰκοστὸν τέταρτον ἔτος τῆς βασιλείας Ἀνδρονίκου τοῦ Β'.

Τῷ δὲ 1336, Ἀνδρονίκου τοῦ Γ' βασιλεύοντος, ἡ Λέσβος νέαν ὑπέστη συμφορὰν καὶ ἡ Μιτυλήνη νέαν πολιορκίαν καὶ

άλωσιν. Εἰς τὸν Γενουαῖον Ἀνδρέαν Κατάνην εἶχε παραχωρηθῆ ὑπὸ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει κυβερνήσεως ἡ ἡγεμονία ἐπὶ τῆς Νέας Φωκαίας ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ ἀναγνωρίζῃ τὴν κυριαρχίαν τοῦ Αὐτοκράτορος καὶ νὰ πληρώνῃ φόρον. Ἀποθανόντος τοῦ Ἀνδρέου Κατάνη τὴν ἡγεμονικὴν ἀρχὴν διεδέξατο ὁ υἱὸς αὐτοῦ Δομίνικος Κατάνης· ἀλλὰ φιλοδοξώτερος οὗτος ὢν τοῦ πατρὸς διενόηθη νὰ κατακτήσῃ τὴν Λέσβον καὶ τὴν Μιτυλήνην νὰ καταστήσῃ ἔδραν τῆς ἡγεμονίας αὐτοῦ. Ἐπὶ τῷ τοιοῦτῳ σκοπῷ συνῆψε συμμαχίαν μετὰ τῶν ἱπποτῶν τῆς Ρόδου καὶ τοῦ Νικολάου Σανούδη, ἡγεμόνος τῶν Κυκλάδων, ἴσῃ μὲν ὑπισχνούμενος τὴν λείαν καὶ ἴσα τὰ λάφυρα, ἄλλα δὲ κατὰ φρένα βουλευόμενος.

Ἡ Μιτυλήνη καταληφθεῖσα ἐκ τοῦ ἀπροόπτου τῆς προσβολῆς ἐκυριεύθη ἄνευ ἀντιστάσεως καὶ οἱ σύμμαχοι παρεσκευάζοντο ἤδη ἐπὶ τὴν διανομὴν τῶν λαφύρων καὶ ἐπὶ τὴν κατάκτησιν τῶν ἄλλων πόλεων καὶ φρουρίων τῆς νήσου, ὅτε ὁ Δομίνικος Κατάνης δολίως εἰσῆλθαι ἐῖχεν μόνον φρουρὰν ἐν Μιτυλήνῃ καὶ μόνος κύριος τῆς πόλεως γενόμενος ἀπεπαιήθη νὰ δεχθῇ τοὺς συμμαχούς. Ὁ στόλος δι' οὗ ἐκυριεύθη ἡ Μιτυλήνη ἀπληροῦτο ἐξ εἴκοσι καὶ ἐνὸς πλοίων, ὧν δέκα ἦσαν τοῦ Κατάνη, τέσσαρα τῶν ἱπποτῶν τῆς Ρόδου καὶ ἑπτὰ τοῦ ἡγεμόνος τῶν Κυκλάδων, ὥστε ὁ Γενουαῖος εἶχεν ἴσῃν δύναμιν πρὸς τοὺς ἄλλους συμμαχούς ὁμοῦ. Ἐξωργισθέντες οὗτοι ἐπὶ τῇ δολιότητι καὶ ἀπιστίᾳ τοῦ Κατάνη ἀπῆλθον μετὰ τῶν πλοίων των, αὐτὸς δὲ ἐγκατέστη ἐν Μιτυλήνῃ καὶ μετ' ὀλίγον μεταπεμφάμενος ἐκ τῆς Νέας Φωκαίας τὴν οἰογένειάν του καὶ ὀχυρώσας τὴν πόλιν ἐξῆλθεν ἐπὶ τὴν κατάκτησιν τῶν ἄλλων πόλεων καὶ φρουρίων τῆς νήσου. Καὶ πάσας μὲν ἀμα-

χητὲι σχεδὸν ἐκυρίευσε, μόναι δὲ ἡ Μήθυμνα καὶ ἡ Ἑρεσσὸς κρητερῶς ἀπέκρουσεν τὰς ἀλλεπαλλήλους τοῦ Γενουαίου σφετεριστοῦ ἐφόδους καὶ προσβολὰς (Νικηφ. Γρηγ. βιβλ. ΙΑ').

Μαθὼν τὴν ἐπιβουλὴν ταύτην ὁ Ἀνδρόνικος σφόδρα ἐξωργίσθη καὶ πικρῶς ἐμέμψατο τὴν ἀπιστίαν καὶ δολιότητα τῶν Γενουαίων, ἀλλ' ἐπειδὴ ὀργὴ καὶ μομφαὶ οὐδὲν ἤνυσαν διέταξε στρατιωτικὰς παρασκευάς. Ἐν διαστήματι εἴκοσιν ἡμερῶν στόλος ἐξ ὀγδοήκοντα πλοίων εὐρέθη ἑτοιμος πρὸς ἀπόπλουν· εἵποντο δὲ καὶ πολλὰ σκευαγωγὰ φέροντα πεζὴν δύναμιν, τροφὰς καὶ πολέμου ἐφόδια (Κατακ. βιβλ. Β'). Ὁ βασιλεὺς ἀποφασίσας νὰ ἐκστρατεύσῃ αὐτοπροσώπως δὲν ἐξεκίνησεν ἢ κατὰ τὸ μέρος ὅτε ἔπνεον αἱ ἐτησίαι. Προσῆγγιζεν ἤδη ὁ αὐτοκράτορικός στόλος εἰς τὴν Καλλιπόλιν, ὅτε πρόσκοποι τῶν Γενουαίων πόρρωθεν διακρίναντες ἀνήγγειλαν εἰς τὸν Κάτάνην· οὗτος δὲ μὴ δυνάμενος νὰ ἀντιπαραταχθῇ κατὰ τῆς ἐπερχομένης δυνάμεως ἠρκέσθη νὰ ἀποστείλῃ εἰς τὸν Πυρραῖον κόλπον πέντε πλοῖα ἵνα τροποδοτήσωσι καὶ ἐνισχύσωσι τὸ φρούριον τῆς Καλλονῆς, πολυανθρώπου καὶ εὐδαίμονος τότε πόλεως τῆς Λέσβου (Νικηφ. Γρηγ. βιβλ. ΙΑ'). Ὁ αὐτοκράτωρ προορμισθεὶς εἰς Μήθυμναν καὶ Ἑρεσσὸν ἐπῆρνεσε τοὺς κατοίκους διὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν θρόνον ἀρσίωσιν αὐτῶν, καὶ ἡτοιμάζετο νὰ προσπλεύσῃ εἰς Μιτυλήνην, ἐνεκὰ ὁμοῦς τῆς ἐναντιότητος τῶν ἀνέμων διέταξε νὰ πηδαιλουχῇσωσιν ἐπὶ Χίου. Ἐξεκίνουν ἤδη τὰ πλοῖα ὅτε φρουρὸς ἀπὸ ὑψηλοτάτης σκοπῆς ἠρώτητε μεγάλωρῶνως «Τίνος ἦσαν τὰ πλοῖα;» καὶ ἀκούσας ὅτι ἦσαν τοῦ βασιλέως ἀνήγγειλεν ἑτέρα πλοῖα ναυλοχοῦντα ἐν τῷ Πυρραίῳ κόλπῳ. Ὁ Ἀνδρόνικος νομίσας ὅτι ὁ ἐχθρικός στόλος καταλιπὼν τὴν Μιτυλήνην

εἰσέπλευσεν εἰς τὸν κόλπον τοῦτον ἔσπευσε καὶ αὐτὸς νᾶ εἰσπλεύσῃ μετὰ τῶν πλοίων του, ἀλλὰ δὲν εὔρεν ἢ τὰ ἀνωτέρω πέντε πλοῖα ἐρριμμένα ἐπὶ τῆς ἀκτῆς καὶ ἔρημα πληρωμάτων. Οἱ βασιλικοὶ ἀνιχνεύσαντες εἰς τὰς λόχμας ἐξώγησαν ἱκανοὺς Γενουαίους ναύτας ὧν ἄλλους μὲν ἀπέκτειναν καὶ ἄλλους ἤχμαλώτευσαν

Μετὰ ταῦτα ἀποβιβάσας ὁ Ἀνδρόνικος πεζὴν στρατιάν ὑπὸ τὸν θεῖόν του Ἀλέξανδρον Φιλανθρωπινὸν ἀπέστειλεν αὐτὴν διὰ ξηρᾶς καὶ τινὰ πλοῖα διὰ θαλάσσης πρὸς πολιορκίαν τῆς Μιτυλήνης καὶ τῶν ἄλλων πόλεων καὶ φρουρίων τῆς νήσου ἅτινα κατεῖχοντο ὑπὸ τῶν Γενουαίων, αὐτὸς δὲ ἀπῆρεν εἰς Χίον.

Ὁ Φιλανθρωπινὸς εὐκόλως μὲν ἐκυρίευσεν ἀπὸ τῶν Γενουαίων τὰς ἄλλας πόλεις καὶ φρούρια, μάτην δὲ ἠγωνίζετο ἵνα καὶ τὴν Μιτυλήνην ἐκπορθήσῃ. Πέντε ἤδη ὅλοι μῆνες παρῆλθον καὶ οὔτε οἱ πολιορκοῦντες διὰ τῶν ἐφόδων καὶ τειχεμαχιῶν κατώρθουν τί ἄξιον λόγου, οὔτε οἱ πολιορκούμενοι διὰ τῶν συνεχῶν καὶ κρατερῶν αὐτῶν ἐξόδων ἐποίουν τι γενναιότερον. Τελευταῖον ὁμῶς ἐξαντληθέντων τῶν τροφίμων ἠναγκάσθησαν οἱ τελευταῖοι νᾶ προτείνωσιν εἰρήνην καὶ ἐγένετο τοιαύτη, μεσολαβοῦντων καὶ τῶν ἱπποτῶν τῆς Ρόδου, ἐπὶ τοῖς ὅροις νᾶ ἐκκενώσῃ ὁ Κατάνης τὴν Μιτυλήνην καὶ νᾶ ἀναγνώρισῃ ὡς ἡγεμὼν τῆς Νέας Φωκίας τὴν κυριαρχίαν τοῦ Αὐτοκράτορος. Οὕτω δὲ διαπραχθείσης τῆς εἰρήνης, ὁ μὲν Ἀνδρόνικος μεθ' ὅλου τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ στόλου ἀνέπλευσεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὁ δὲ Φιλανθρωπινὸς διαμείνας ἐν Μιτυλήνῃ ἐπανήγαγε τὴν τάξιν, ἀποπέμψας κατ' ὀλίγους τοὺς ἐπὶ νήσου εὑρεθέντας πεντακοσίους Λατίνους μισθοφόρους, οὓς ὁμῶς

ἀδρῶς ἐφιλοδώρει ἵνα προλάβῃ τὰς ἀταξίας αὐτῶν καὶ τὰς ἀρπαγὰς.

Δευτέραν ταύτην φορὰν ἡ Λέσβος ἀνακτᾶτο ὑπὸ τῆς Βυζαντινῆς Μοναρχίας· εἴκοσιν ὅμως ἐνικυτοὺς μετὰ τὰ ἀνωτέρω συμβάντα παρεδίδοτο εἰς τὴν δεσποτείαν τῶν Γενουαίων τῶν ἐπομένων ἕνεκα περιστάσεων.

Ἡ Λέσβος ὑπὸ τοὺς Γατελουζοὺς. — Ἀποθανὼν ὁ Ἀνδρόνικος ὁ Γ' κατέλιπεν υἱὸν ἀνήλικα διὸ ἐπίτροπος τῆς βασιλείας κατέστη Ἰωάννης ὁ Καντακουζηνός. Ὑμῶρει μὲν οὗτος πλεονεκτημάτων τινων, ταῦτα ὅμως ἐπεσκίαζεν ἡ ἀκάθεκτος αὐτοῦ φιλοδοξία ἧς ἕνεκα τὰ πάντα ἐν δευτέρᾳ ἐτίθετο μίρα. Ἀπὸ ἐπιτροπῆς ὁ Καντακουζηνός ἐκήρυξεν ἑαυτὸν βασιλέα, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ λαὸς ἤσχαλλεν, ἠναγκάσθη νὰ παρλάβῃ συμβασιλέα τὸν υἱὸν Ἀνδρονίκου τοῦ Γ', Ἰωάννην τὸν Παλαιολόγον ὃν καὶ γαμβρὸν ἐπὶ θυγατρὶ κατέστησε. Μικρὸν ὅμως διήρκησεν ἡ μεταξὺ πενθεροῦ καὶ γαμβροῦ ἀρμονία. Ὁ Ἰωάννης ἔφυγεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ὁ δὲ Καντακουζηνός φιλοδοξῶν νὰ μεταβιβάσῃ τὸ αὐτοκρατορικὸν στέμμα εἰς τὸν ἴδιον οἶκον τὸν μὲν Παλαιολόγον ἐκήρυξεν ἑκπτωτον τῆς βασιλείας, συμβασίλεα δὲ ἀνέκλυξε τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν Ματθαῖον. Πρὸς καθιέρωσιν ὅμως τῆς τολμηρᾶς ταύτης μεταβολῆς ἀπητείτο ἵνα ἐπισήμως ὁ Ματθαῖος περιβληθῇ τὸ στέμμα ὑπὸ τοῦ πατριάρχου, ἀλλ' ὁ τότε πατριρχεύων Κάλλιστος ἤρνετο ἐπιμόνως, καίτοι ὁ Καντακουζηνός ποικίλοις τρόποις ἐπειράθη νὰ κατανικήσῃ τὴν ἐπιμόνον τοῦ πατριάρχου ἄρνησιν. Ἐπειδὴ ὅμως οὐδὲν ἴσχυεν, ὁ Καντακουζηνός συγκαλέσας σύνοδον ἀρχιερέων ἀρσιωμένων αὐτῷ καθήρεσε τὸν πατριάρχην Κάλλιστον. Ὁ τούτου δὲ διάδοχος πρόθυμος συνήνεσε νὰ στέψῃ ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀγίας

Σοφίας τὸν Ματθαῖον βασιλέα ἐν Χριστῷ καὶ Αὐτοκράτορα τῶν Ρωμαίων (1553 μ. Χρ.).

Ὁ Ἰωάννης Παλαιολόγος καταλιπὼν τὴν Κωνσταντινούπολιν κατέφυγεν εἰς Τένεδον καὶ μικρὸν μετὰ ταῦτα λαβὼν δύο πλοῖα ἀπῆλθεν εἰς Εὐρώπην. Ἀφοῦ δὲ περιῆλθε τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Γερμανίαν καὶ παντοῖα συνήγαγε βοηθήματα εἰς προφύλαξιν δῆθεν τῶν Ἀγίων Τόπων ἐπανῆλθεν εἰς Τένεδον. Ἐνταῦθα ὁ Ἰωάννης Παλαιολόγος διελογίζετο περὶ τοῦ τρόπου καὶ τοῦ μέσου πρὸς ἀνάληψιν τοῦ πατρικοῦ θρόνου καὶ ἦτον ἀπελπισ οὐδένα ἐξευρίσκων. Ἐν Τενέδῳ διέτριβεν ἐπίσης τότε εὐγενὴς τις Γενουαῖος, Φραγκίσκος Γατελουζος τὸνομα, ἔλθων μετὰ δύο πλοίων ἵνα ἀποσπάσῃ καὶ αὐτὸς τεμάχιον ἐκ τοῦ καταρρέοντος βυζαντινοῦ θρόνου ὅπως πρὸ αὐτοῦ εἶχον πράξει καὶ ἕτεροι Γενουαῖοι καὶ Βανετοὶ ἀντιποιηθέντες διάφορα φρούρια καὶ πόλεις τῆς Βυζαντινῆς Μοναρχίας, λάρυρον ἤδη καὶ ἔρμαιον προκειμένης τοῦ τυχόντος τυχοδιώκτου. Τούτῳ λοιπὸν ὁ Ἰωάννης Παλαιολόγος ἀνακοινωσάμενος τοὺς διαλογισμούς του ἠτήσατο τὴν συνδρομὴν αὐτοῦ εἰς ἀνάληψιν τοῦ πατρικοῦ θρόνου ὑπισχνούμενος τὴν ἀδελφὴν του Μαρίαν ὡς σύζυγον καὶ τὴν Λέσβον ὡς προῖκα ταύτης.

Ὁ Γατελουζος καίπερ δύο μόνον εἶχε πλοῖα πρόθυμος ἐδέξατο τὴν πρότασιν καὶ παραχρῆμα ἀπῆρε μετὰ τοῦ Ἰωάννου Παλαιολόγου, ἱσάριθμα καὶ τούτου ἔχοντος πλοῖα, καὶ ἐπορεύοντο εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ὁ πονηρὸς Γενουαῖος ἐγίνωσκεν ὅτι διὰ τεσσάρων πλοίων οὔτε δι' αἰφνιδίας προσβολῆς οὔτε ἐξ ἐφόδου ἦτο δυνατόν νὰ κυριευθῇ ἡ Κωνσταντινούπολις. Κατέφυγε λοιπὸν εἰς στρατήγημα τὸ ὁποῖον καὶ ὁ τόπος καὶ ἡ ὥρα ἐνέπνευσαν αὐτῷ. Ἦτον ἡ νύξ

φοβερά καὶ σφοδρῶς ἐκλυδωνίζετο ἡ θάλασσα. Προσπειρή-
 θη λοιπὸν ναυάγιον καὶ πλησιάσας εἰς τὴν Πύλην τῆς
 Ὀδηγητρίας, τὴν σήμερον Ἀχὺρ Καπῆ λεγομένην, ἤρξα-
 το κραυγάζων καὶ ζητῶν βοήθειαν ὡς δῆθεν ναυαγῶν, συγ-
 χρόνως δὲ οἱ ναῦται ἔθραυον κατὰ τοῦ τείχους ἐλαιοδόχους πί-
 θους κενούς καὶ ἐβόων βοήην μεγάλην ὡς δῆθεν ἐν τῷ ἐσχάτῳ
 ὄντες κινδύνῳ. Αἱ κραυγαὶ καὶ ὁ θόρυβος ἀφύπνισαν τοὺς ἀπὸ
 τοῦ τείχους φύλακας, οἵτινες προκύψαντες ἠρώτουν τὴν αἰτίαν,
 οἱ δὲ ἐν τοῖς πλοίοις μεθ' ὀδυρμῶν καὶ θρήνων ἀπήντησαν ὅτι
 ἦσαν πλοῖα ἐμπορικὰ κομίζοντα φορτία ἐλαίου εἰς Κωνσταντι-
 νούπολιν καὶ Εὐξείνον καὶ κινδυνεύουσιν ἕνεκα τοῦ σκότους καὶ
 τοῦ κλύδωνος νὰ καταποντισθῶσι. «Πρὸς Θεοῦ λοιπὸν, ἀνέκρα-
 ξαν, σῶσατε ἡμᾶς καὶ τὸ ἥμισυ τοῦ φορτίου ἔστω ὑμῖν σῶ-
 στρα». Ἐπίστευσαν οἱ φύλακες καὶ ἐξῆλθον ἵνα ὀδηγήσωσιν
 ἐντὸς τοὺς ναυαγούς, ἀλλὰ πεντακόσιοι Γενουαῖοι, οἵτινες ἐνή-
 δρευον ὑπὸ τὰ τείχη, σφάξαντες τοὺς φύλακας εἰσώρμησαν ἐν-
 τὸς καὶ τὰ περίεχ' καταλαβόντες εἰσήγαγον καὶ τὸν βασιλέα. Καὶ
 ὁ μὲν Παλαιολόγος ἀνήγγειλε πάραυτα εἰς τοὺς φίλους καὶ
 οἰκείους τὴν ἔλευσιν αὐτοῦ, ὁ δὲ Γατελοῦζος ὑπὸ φρουρὰν Ἑλ-
 λήνων καὶ Γενουαίων στρατιωτῶν περιστοιχίσας τὸν βασιλέα
 ἀνέβη εἰς τόπον ὑψηλὸν καὶ ἤρξατο κραυγάζων. «Ζήτηω ὁ βα-
 σιλεὺς Ἰωάννης Παλαιολόγος». [Μόλις δὲ κατηύγαζεν ἡ ἡώς,
 ἡ πόλις ἀθρόα συνέρρεεν εἰς τὸ ἵπποδρόμιον ἀνευρημοῦσα τὸν
 Παλαιολόγον καὶ ἐν ἀλλαλαγμῷ ὀδηγοῦσα εἰς τὰ βασιλεια.
 Ὁ Καντακουζηνὸς τὰ μείζω φοβούμενος προσῆλθεν ἀμέσως
 εἰς τὴν Μονὴν τῆς Περιβλέπτου καὶ ἐκάθη μοναχός, τὴν δὲ
 ἐπιούσαν ἀπῆλθεν εἰς τὸν Ἀθῶνα μονάσων.

Ἀναλαβὼν δὲ τὰ σκήπτρα τῆς βασιλείας Ἰωάννης ὁ Πα-

λαιολόγος δὲν ἐλησμόνησε τὴν πρὸς τὸν Γενουαῖον ὑπότχῃσιν. Μετὰ τινὰς ἡμέρας ὁ Φραγκῖσκος Γατελοῦζος ἐτέλεσε μεγαλοπρεπεῖς γάμους μετὰ τῆς ἀδελφῆς τοῦ βασιλέως Μαρίας καὶ τὸν ἴδιον ἐνικυτὸν (1355) οἱ νεόνυμφοι ἀπῆλθον εἰς τὴν ὡς προῖκα δοθεῖσαν αὐτοῖς Λέσβον (Δούκ. βιβλ. IB').

Ὁ νέος ἡγεμὼν τῆς Λέσβου κατελθὼν εἰς Μιτυλήνην περιστοιχίζετο ὑπὸ 800 Γενουαίων καὶ Λατίνων μισθοφόρων· ἀλλὰ καὶ ἄνευ τῆς φρουρᾶς ταύτης οὐδεμίαν θὰ εὑρίσκεν ἀντίστασιν ἀπὸ μέρους τῶν κατοίκων· διότι ἐξηντλημένοι ὄντες οὗτοι ἐκ τῶν προηγούμενων πολέμων καὶ ἀπειρηκότες ἐκ πολλῶν καὶ ποικίλων κακώσεων πᾶν ἄλλο διεννοῦντο ἢ νὰ ἀντιστῶσιν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ γαμβροῦ τοῦ βασιλέως. Ἠγανάκτησαν βεβαίως οἱ Λέσβιοι πωληθέντες εἰς ξένον τὴν καταγωγὴν καὶ τὰ ἦθη δεσπότην, ἀλλὰ τί ἠδύναντο νὰ πράξωσιν, ἀροῦ ἡ ὁμογενὴς ἀρχὴ ὑπὲρ ἧς οὐ πρὸ πολλῶν ἐνικυτῶν θυμωσάμενος ἡγωνίσθησαν καὶ ἧς τὸ γόητρον διέσωσαν παρέδωκεν αὐτοὺς νόμιμα ἄλλοτρίων;

Ὁ Φραγκῖσκος Γατελοῦζος δὲν ἐστερεῖτο ποιᾶς τινοσὶ κακότητος καὶ διοικητικῆς ἐμπειρίας· διότι καὶ τὴν γεωργίαν, τὴν ναυτιλίαν καὶ τὸ ἐμπόριον τῆς νήσου, ἅτινα ἦσαν ἐντελῶς κατεστραμμένα ὑπέθαλψε καὶ ἐπροστάτευσε καὶ τὴν κυριαρχίαν αὐτοῦ βαθυηδὸν ἐπὶ τῆς Ἀἰώνου, Σαμοθράκης καὶ Θάσου ἐξέτεινεν. Ἀλλ' ἐκτείνας δὲν ἠδύναντο νὰ προστατεύσῃ κατ' ἐκείνων, αἵτινες ἦσαν προωρισμένοι ἀπάσης τῆς Ἀνατολῆς νὰ κυριαρχήσωσιν. Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ὁρχάν, ὁ τῆς Ἰωνίας Τοπάρχης Ὁμέρ Βένης ἐλεηλάτησε τὴν Λέσβον (Παχυμ. βιβλ. Δ'), ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας Ἀμουράτου τοῦ Α'. ὁ Γουνῆ Ἀγᾶς προσορμισθεὶς μεθ' ἱκανῶν πλοίων ἐνώπιον τῆς

Μηθύμνης ἤρξατο κανονοβολῶν αὐτὴν ἀλλ' ἀπῆλθεν ἄπρακτος (Χαλκονδ. βιβλ. Ι'). Ὁ Σουλτάνος Βαγιαζίτης Α'. ἀπηγόρευσε τὴν ἐξαγωγὴν σιτηρῶν ἐκ τῆς ἀντίπεραν στερεᾶς, τὸ δὲ μέτρον τοῦτο ληφθὲν πρὸς τιμωρίαν τοῦ ἡγεμόνος τῆς Λέσβου, κατηγορηθέντος ὅτι ὑπέθαλπε καὶ ἐπροστάτευε τὴν λυμαينوμένην τὰ ὀθωμανικὰ παράλια πειρατείαν, δεινῶς ἐμάστισε τὴν Λέσβον. Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα μέχρι τῆς ἐν ἔτει 1396 συγκροτηθείσης ἐν Νικοπόλει μεγάλης μάχης, ὅτε καταστραφέντος τοῦ χριστιανικοῦ στρατοῦ ἐνέπεσαν εἰς χεῖρας τοῦ νικητοῦ ἐπιφανέστατοι αἰχμαλῶται.

Τὸν Φραγκίσκον Γατελοῦζον ἀποθανόντα διεδέξατο ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἰάκωβος Γατελοῦζος, οὗτος δὲ ἀνέλαβε νὰ διαπραγματευθῇ μετὰ τοῦ Σουλτάνου τὴν ἐξαγορὴν τῶν αἰχμαλῶτων, Γάλλων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, καὶ τῶν λύτρων ὀρισθέντων εἰς 200,000 χρυσῶν νομισμάτων ὁ Ἰάκωβος Γατελοῦζος ἐγένετο ἐγγυητὴς περὶ τῆς πληρωμῆς τοῦ ποσοῦ (Δουκ. βιβλ. ΙΓ'). Ὅτε δὲ ἀπελύθησαν οἱ αἰχμαλῶται ὁ Ἰάκωβος Γατελοῦζος μετέβη εἰς Προῦσαν, ὅπου ἦτο τότε ἡ καθέδρα τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους, ἵνα παραλάβῃ τοὺς αἰχμαλῶτους καὶ παραλαβὼν ἐξένισε μεγαλοπρεπῶς ἐν Μιτυλήνῃ. Διὰ τούτων ὁ ἡγεμὼν τῆς Λέσβου ἐπεδίωκε προδῆλως τὴν εὐνοίαν καὶ προστασίαν τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας, ἀλλ' ὁ μὲν σύμμαχος ὃν ἐθήρευσεν ἦτο πολὺ μακρὰν, ἐνῶ ὁ κραταιὸς πολέμιος δὲν ἀπέτρεχεν ἢ ἐν βῆμα. Οἱ Γενουαῖοι ἡγεμόνες ἵνα ἀποσοβήτωσι τὸν κίνδυνον εἰς ποικίλας ὑπεβάλλοντο θυσίας καὶ εἰς παντοίους ἐξευτελισμούς. Ὅτε ὁ Ταμερλάνος ἐκυρίευσεν τὴν Σμύρνην (1402), ὁ ἡγεμὼν τῆς Λέσβου μετέβη ἐκεῖσε καὶ ἀνεγνώρισεν ἐαυτὸν ὑποτελεῖ τοῦ Ταρτάρου, μεγίστην δὲ ἐκδήλωσιν εὐνοίας ἐθεώρησε λαβὼν

παρά τοῦ Μωχαμέτ Μιρζᾶ, ἐγγόνου τοῦ Ταμερλάνου, εὐτελές τι δῶρον ἀντὶ τῶν πλουσιωτάτων δσα αὐτὸς εἶχε φέρεῖ εἰς Σμύρνην. Ὅτε δὲ Μωάμεθ ὁ Α' ὑπέταξε τὴν Σμύρνην (1414) ὁ ἡγεμὼν τῆς Λέσβου ἔσπευσε νὰ μεταβῇ πάλιν αὐτόθι καὶ νὰ ὑποβάλῃ τὴν ὑποταγὴν του εἰς τὸν Ὀθωμανὸν Μονάρχην. Ἐπίσης δὲ βασιλεύοντος Ἀμουράτου τοῦ Β' ὁ Γατελοῦζος μετέβη εἰς Ἐρεσον πρὸς προσκύνησιν τοῦ Σουλτάνου καὶ πληρωμὴν τοῦ φόρου τῆς ὑποτελείας εἰς ὃν ἀπὸ Ἀμουράτου τοῦ Α' ὑπεβάλλοντο οἱ τῆς Λέσβου Γενουαῖοι δεσπότες. Τὰ πάντα ὁμως εἰς μάτην! Τὸ οἰκοδόμημα τῶν Γατελοῦζων ἔμελλεν ἀναποδράστως νὰ καταρρεύσῃ. Ἄν δὲ ἐπὶ μικρὸν ἔτι διετηρήθη, ἀποδοτέον τοῦτο εἰς τὸ ὅτι οἱ μεγάλοι τῆς μεγάλης ἡδὴ ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας Μονάρχαι ἐπὶ μείζονα ἄλλα ἐτρέποντο καὶ ἐπὶ σπουδαιότερα εἶχον προσηλωμένον τὸν νοῦν.

Συγκροτηθείσης τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ Συνόδου πρὸς ἑνώσιν τῶν Ἐκκλησιῶν (1438) παρέστη ἐν αὐτῇ καὶ ὁ μητροπολίτης Μιτυλήνης Δωρόθεος παρακαθήσας μετὰ τοὺς μητροπολίτας Τραπεζοῦντος, Κυζίκου, Νικαίας καὶ Νικομηδείας. Ὁ Δωρόθεος ἦτο δεινὸς ἐλληνιστὴς καὶ διαπρεπὴς θεολόγος εὐγλώττως συγγραψας τὴν ἱστορίαν τῆς Συνόδου.

Τῇ 6 Δεκεμβρίου τοῦ 1441 ἡ Μιτυλήνη εἰς μεγάλην ἤτο κίνησιν. Ὁ Γεώργιος Φραντζῆς ἦλθε ζητῶν εἰς γάμον διὰ τὸν δεσπότην τῆς Πελοποννήσου Κωνσταντῖνον Δραγάτην, τὸν μετὰ ταῦτα Αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον ΙΒ', τὴν θυγατέρα τοῦ ἡγεμόνος τῆς Λέσβου Αἰκατερίνην. Καὶ ὁ μὲν Φραντζῆς ἐποίησε τὴν μνηστείαν καὶ ἀπῆλθε, τῇ δὲ 27 Ἰουλίου τοῦ αὐτοῦ ἐνιαυτοῦ ἀφίκετο εἰς Μιτυλήνην ὁ Κωνσταντῖνος ἐπὶ βασιλικῶν τριήρεων διοικουμένων ὑπὸ Λουκᾶ τοῦ Νοταρᾶ

καὶ ἐτέλεσε τοὺς γάμους του. Μετ' ὀλίγον ὁ Κωνσταντῖνος ἀπῆλθε καταλιπὼν τὴν νύμφην παρὰ τῷ ἑαυτῆς πατρὶ καὶ μετέβη εἰς Πελοπόννησον, τὸν δὲ ἐπιόντα ἐνιαυτὸν ἦλθε πάλιν ἐν Μιτυλήνῃ καὶ παραλαβὼν τὴν σύζυγον ἤγαγεν εἰς Ἀῤῥμνον. Ἀλλ' ἐνταῦθα ἡ Αἰκατερίνη ἀπεβίωσεν ἐν μηνὶ Αὐγούστου τοῦ 1442 (Γεωρ. Φραντ. βιβλ. Β').

Τῷ 1444 ἀποβιώσαντος τοῦ μητροπολίτου Μηθύμνης, τοῦ προρρηθέντος Δωροθέου, ὁ Πάπας Εὐγένειος Δ' διάδοχον αὐτοῦ αὐτογνωμόνως διώρισε τὸν ἐκ Χίου Λεονάρδον. Ἀλλ' ὁ λαὸς καὶ πᾶσα ἡ ἐπαρχία ἀπεποιήθησαν νὰ ἀναγνωρίσωσιν αὐτὸν καὶ ἐντόνως ἀπέκρουσαν τὴν παππικὴν δικαιοδοσίαν. Δύο ἐνιαυτοὺς μετὰ ταῦτα ὁ Λεονάρδος διετάχθη ὑπὸ τοῦ Πάπα νὰ μεταβῇ εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ προτρέψῃ τὸν βασιλέα εἰς τὴν ἐπίσημον ἀνακήρυξιν τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ συντελεσθείσης ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν· ἀλλ' ἡ ἀποστολὴ αὐτοῦ ἐντυχάγησε.

Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους κατεστράφη ἡ Καλλονή, μεγάλη καὶ εὐδαίμων τότε πόλις τῆς Λέσβου. Ἦρξατο κυρίως συνοικιζομένη ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ ΙΑ' αἰῶνος, ἔνεκα δὲ τοῦ πλουσίου αὐτῆς ἐδάφους καὶ τῆς ἐπιτηδείας θέσεως ταχέως προήχθη εἰς εὐημερίαν, πλοῦτον καὶ πληθυσμόν. Ἐπὶ Ἀνδρονίκου Β', Ἀνδρονίκου Γ' καὶ μετὰ ταῦτα ἡ Καλλονὴ ἐθεωρεῖτο μία τῶν πλουσιωτέρων πόλεων τοῦ κράτους, ἐπὶ δὲ τῆς κυριαρχίας τῶν Γενουαίων εὐνοηθεῖσα καὶ προστατευθεῖσα ὑπ' αὐτῶν ὑπέροχον κατέλαβε θέσιν ἐν τῇ ἐμπορικῇ κινήσει τῆς ὅλης νήσου. Ἀλλὰ κατὰ τὸ 1445 ἐρημώθη ἐξ ὁλοκλήρου ὑπὸ τοῦ ἐπάρχου Καλλιουπόλεως.

Τὰ ἔσχατα τῶν Γατελούζων. — Τῷ 1451 ἀνῆλθε τὸν ὀρόνον τῶν Ὀσμανιδῶν Μωάμεθ ὁ Β', μονάρχης μεγαλεπή-

βουλος τὸν νοῦν καὶ τὰ ἔργα. Ὁ ἡγεμὼν τῆς Λέσβου Δουρῆ-
 νος Γατελοῦζος ἀπέστειλεν εἰς Ἀδριανούπολιν ἀντιπρόσωπον
 μετὰ πλουσιωτάτων δώρων ἵνα συγχαρῇ τῷ Σουλτάνῳ καὶ
 συνάμα ὑποβάλλῃ τὴν εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ ἀποσίωσιν καὶ ὑ-
 ποταγὴν του. Τῇ 30 Ἰουνίου τοῦ 1455 θανόντα τὸν Δουρῆνον
 Γατελοῦζον διεδέξατο ὁ υἱὸς αὐτοῦ Δομίνικος Γατελοῦζος. Τῇ
 1 Αὐγούστου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀπέστειλεν ὁ νέος ἡγεμὼν εἰς
 Ἀδριανούπολιν τὸν παρ' αὐτῷ ὑπουργοῦντα Δούκαν ἵνα προ-
 κυνήσῃ ἀπὸ μέρους αὐτοῦ τὸν Σουλτάνον, ἐν Ἀδριανουπόλει
 τότε διατρίβοντα, καὶ συνάμα κομίσῃ τὸν ἐνιαύσιον φόρον ἀ-
 ποτελούμενον ἐκ 5325 χρυσῶν νομισμάτων. Ἐλθὼν εἰς Ἀ-
 δριανούπολιν ὁ Δούκας εὔρε τὸν Σουλτάνον ἀριστῶντα καὶ
 προσκυνήσας ἐκάθησε κατὰ γόνυ μέχρι τέλους τοῦ ἀρίστου.
 Τὴν ἐπισῶσαν παρέδωκεν εἰς χεῖρας τῶν ὑπουργῶν τὰ χρυσᾶ
 νομίσματα, οἵτινες παραλαβόντες αὐτὰ ἀνθρώπων εἶτα περὶ
 τῆς ὑγείας τοῦ ἡγεμόνος τῆς Λέσβου. Εἰπόντος δὲ τοῦ Δούκα
 ὅτι καλῶς ἔχει· ἀλλ' ἡμεῖς, ὑπέλαβον οἱ ὑπουργοί, ἐρωτῶμεν
 περὶ τοῦ γέροντος ἡγεμόνος τῆς ὅλης νήσου. Τότε ὁ Δούκας
 ἐδιηγήθη ὅτι πρὸ τεσσαράκοντα ἡμερῶν ἐκεῖνος εἶχεν ἀποθά-
 νει καὶ ὅτι ἕνεκα τοῦ βαθέως γήρατος καὶ ζῶν ἔτι εἶχεν ἀνα-
 θέσει πρὸ ἐτῶν τὴν ὅλην διοίκησιν τῆς νήσου εἰς τὸν νῦν
 ἡγεμονεύοντα υἱόν του. Οἱ ὑπουργοί ὁμῶς ἀπήντησαν εἰς τὸν
 Δούκαν ὅτι ὁ Δομίνικος Γατελοῦζος δὲν δύναται νὰ ὀνομασθῇ
 καὶ ἀναγνωρισθῇ ἡγεμὼν τῆς Λέσβου· ἐὰν δὲν ἔλθῃ αὐτοπρο-
 σῶπως ἵνα περιβληθῇ τὴν ἀρχὴν παρὰ τοῦ κυριάρχου τοῦ
 Σουλτάνου. Ὁ Δομίνικος ἔσπευσε νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὴν
 διαταγὴν ταύτην καὶ παραλαβὼν τὸν Δούκαν ἀπῆλθεν εἰς
 προσκύνησιν τοῦ Σουλτάνου, ὃν στρατεύοντα κατὰ τῆς Σερβίας

συνήντησεν ἐν κώμῃ τινὶ Βουλγαρικῇ, μεταξὺ Φιλιππουπόλεως καὶ Σοφίας. Ὁ Σουλτάνος ἐδέξατο τὸν Δομίνικον εὐμενῶς· τὴν δὲ ἐπιούσαν οἱ ὑπουργοὶ αὐτοῦ Μαχμούτ πασᾶς καὶ Σαῖτ πασᾶς ἀπήτησαν ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου τῶν τῆν παραχώρησιν τῆς Θάσου καὶ τὸν διπλασιασμὸν τῶν φόρων. Καὶ τὴν μὲν Θάσον ὁ ἡγεμὼν προθύμως παρεχώρησε, διὰ δὲ τὸν διπλασιασμὸν τῶν φόρων εἶπεν ὅτι δὲν δύναται νὰ ὑποσχεθῇ τὸ αἰτούμενον ὃν ὑπὲρ τὴν δύναμίν του. Ὁ Σουλτάνος συγκατένευσε τότε εἰς τὴν αὐξήσιν τῶν φόρων κατὰ ἓν τρίτον, συγχρόνως δὲ ὑπεχρέωσε τὸν Δομίνικον Γατελοῦζον νὰ ἐπιτηρῇ τὸ Ἀρχιπέλαγος καὶ τὰ ἀσιατικὰ παράλια ἀπὸ τῆς Ἀσσοῦ μέχρι τοῦ Καϊκου καταστήσας αὐτὸν ὑπεύθυνον εἰς δόσας ζημίας ἤθελου τυχόν ὑποστῇ τὰ ὀθωμανικὰ πλοῖα ὑπὸ τῶν πειρατῶν. Τοὺς ὅρους τούτους ἀποδεξάμενος ὁ Δομίνικος καὶ προσκυνήσας τὸν Σουλτάνον ἔλαβε τὴν ἄδειαν νὰ ἀναχωρήσῃ· ὅτε δὲ ἀπῆρχετο περιεβλήθη στόλῃν χρυσούρραντον, οἱ δὲ περὶ αὐτὸν μεταξίνους (Δούκ. βιβλ. ΙΘ').

Μόλις ὁ ἡγεμὼν ἀρίκετο εἰς Λέσβον, στόλος ὀθωμανικὸς ἔρριψε τὴν ἄγκυραν πρὸ τῆς Μιτυλήνης· ἦτο δὲ οὗτος ὁ κατὰ τῆς Ρόδου ἐκστρατεύσας ὑπὸ τὸν ἀρχιναύαρχον Χαμζᾶν καὶ ἐπανερχόμενος. Ὁ Δομίνικος Γατελοῦζος ἐτοιμάσας ἀμέσως δεῖπνον πολυτελεῇ ἀπέστειλε μετὰ τοῦ Δούκα εἰς τὴν ναυαρχίδα ὅπου καὶ αὐτὸς ἔπροσελθὼν συνεδείπνησε μετὰ τοῦ ἀρχιναύαρχου. Κολακευθεὶς ὁ Χαμζᾶς ἐκ τῆς ταιαύτης δεξιώσεως, νὰ προσορμισθῇ μὲν παρὰ τὴν Μιτυλήνην ἀπεποιήθη, μετήνεγκε δὲ τὸν στόλον εἰς τὴν Περαιᾶν τῆς Ἀσίας εἰς τὸ σήμερον Ἀγιασματί καλούμενον, ὅπου ὁ ἡγεμὼν τῆς Λέσβου πλοῦσια ὤωρα πρὸς τὸν ἀρχιναύαρχον καὶ τὰ πληρώματα τοῦ στό-

λου ἀπέστειλε· δῆλα δὴ ὀκτὼ στολὰς ἐκ μετάρξης καὶ ἐρίου ὕφαντάς, ἐξ χιλιάδας ἀργυροῦ νομίσματος, εἴκοσι βόας, πεντήκοντα πρόβατα, ὀκτακόσια μέτρα ἐλαίου, δύο μόδια (760 ὀκάδας) ἄρτου περρυγμένου, ἐν μόδιον ἄρτων μαλακῶν καὶ τυροῦ λίτρας χιλίας.

Πλὴν ἀλλ' ὁμως εἰς οὐδὲν ταῦτα πάντα συνετέλουν. Δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποτραπῇ τὸ μοιραῖον τέλος. Μωάμεθ ὁ Β'. ἔδραν ἡδὴ τοῦ μεγάλου αὐτοῦ κράτους ἔχων τὴν Κωνσταντινούπολιν δὲν ἠδύνατο νὰ ἀνεχθῇ ἡγεμονίσκους εἰς τὰ πρόθυρα τῆς πρωτεύουσας του. Ἀπέσχε μὲν νῦν τῆς πραγματώσεως τοῦ σκοποῦ, ἀρῆρασεν ὁμως τὴν Λῆμνον καὶ τὴν Φώκαιαν ἀπὸ τῆς δεσποτείας τοῦ Γενουαίου ἡγεμόνος τῆς Λέσβου καὶ προσήρτησεν εἰς τὸ ἴδιον κράτος. Πλὴν τούτου δὲν ἔλειψαν καὶ ἄλλαι ἀφορμαὶ ὁμως ὁ μέγας πορθητὴς ἀπογυμνώσῃ τὸν Γενουαῖον πάσης ἀρχῆς. Τῷ 1457 ἑνδεκα πλοῖα σταλέντα ὑπὸ τοῦ πάπα Καλλίστου Γ' ὑπὸ τὴν ἀρχηγείαν τοῦ πατριάρχου τῆς Ἀκυληίας, πλήρη δὲ τολμηρῶν ἀνδρῶν ἢ μᾶλλον ἐξησκημένων πειρατῶν, ἐπέδραμον τὰς νήτους Λῆμνον, Σαμοθράκην, Ἰμβρον καὶ Θάσον, κτήσεις ἀπάσας τοῦ Σουλτάνου, χωρὶς ὁ τῆς Λέσβου ἡγεμὼν συμρώνως πρὸς τὴν ἦν ἀνεδέξατο ὑπόσχεσιν νὰ ἀποκρούσῃ διὰ τῶν πλοίων του τὴν ἐπιδρομὴν. Ἐπίσης δὲ καὶ εἰς τὴν λυμαινομένην τὰ ὀθωμανικὰ παράλια πειρατεῖαν δὲν ἦτο πάντῃ ἀμέτοχος ὁ ἡγεμὼν τῆς Λέσβου, διότι εἰς τὴν Μιτυλήνην ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον προσωρμίζοντο τὰ πειρατικὰ πλοῖα, καὶ ἐνταῦθα ἐγίνετο ἡ διανομὴ τῶν λαφύρων, ἐξ ὧν ἡ μοῖρα τοῦ Γενουαίου ἡγεμόνος, δὲν ἦτον ἡ ἥττον εὐκαταρρόνητος. (Χαλκονδ. βιβλ. Ι'). Ἐξοργισθεὶς ἐπὶ τούτοις ὁ Σουλτάνος ἐξέπεμψε κατὰ τοῦ Γατελού-

ζου στόλον ὑπὸ τὸν ναύαρχον Ἰσμαήλ πασᾶν· ἀλλ' ἡ ἐκστρατεία αὕτη ἀπέτυχεν, ὁ δὲ Σουλτάνος ἐπὶ μείζονας θριάμβους τραπεῖς ἀνέβαλε πρὸς καιρὸν τὴν τιμωρίαν τοῦ Γενουαίου.

Ἡ Λέσβος ὑπὸ τὴν ὀθωμανικὴν κυριαρχίαν. — Ἀλλ' ἐσήμανε καὶ ἡ ὥρα τῆς καταλύσεως τῆς ἐν Λέσβῳ δεσποτείας τῶν Γενουαίων. Ὁ μέγας πορθητὴς ἐν θριάμβῳ ἐπανακάμψας ἐκ τῆς Βλαχίας ἐκήρυξε πάραυτα τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Λέσβου. Τῆς νήσου ἤρχεν ἤδη ἀπὸ τοῦ 1458 ὁ Νικόλαος Γατελοῦζος, δολοφονήσας τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Δομίνικον, ἵνα ἀρπάσῃ τὴν ἐξουσίαν. Εἶχε δὲ συνάρχοντα καὶ τὸν συγκατεργάτην τῆς δολοφονίας Λουκᾶν, ἐξάδελφον αὐτοῦ. Ὁ νέος ἡγεμὼν μαθὼν τὰς κατ' αὐτοῦ γενομένας παρασκευὰς μετὰ μεγάλης σπουδῆς ἐπεχείρησε καὶ αὐτὸς τὴν ὀχύρωσιν τῆς Μιτυλήνης. Καὶ δὴ ἀνώρυξε περὶ αὐτὴν τάφρους βαθείας, ἤγειρε προχώματα, κατεσκεύασε προμαχῶνας, εἰσήγαγε τροφὰς καὶ πολέμου ἐφόδια καὶ πεντακισχιλίους συνήγαγε πολεμιστὰς μετὰ τριακοσίων πειρατῶν· ὅλον δὲ τὸ ἐν τῇ πόλει πλῆθος, πλὴν τῶν μαχίμων, συνεποσοῦτο εἰς δεκακισχιλίας ψυχὰς, γυναικῶν καὶ παίδων συμπεριλαμβανομένων.

Ὁ Σουλτάνος ἀπολύσας τὸ πολὺ τοῦ στρατοῦ μεθ' οὗ εἶχε ἐκστρατεύσει κατὰ τῆς Βλαχίας, τὸ δὲ λοιπὸν παραλαβὼν μετὰ δισχιλίων Γενιτσάρων ἐπήρχετο κατὰ τῆς Λέσβου, αὐτὸς μὲν καταβαίνων διὰ τῆς Ἀσίας, τὸν δὲ στόλον ἐξ 70 πλοίων συγκείμενον ἐκπέμψας διὰ θαλάσσης μετὰ πάντων τῶν εἰς πολιορκίαν ἐπιτηδείων. Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ φθινοπώρου, ἐν μηνὶ Σεπτεμβρίῳ, ὁ μὲν στόλος κατέπλεεν εἰς Μιτυλήνην, ὁ δὲ Σουλτάνος ἐστρατοπέδευεν εἰς τὴν ἀπέναντι ἡπειρον, περὶ τὰ

Ἀγιασμάτι. Καὶ πρῶτον διαβάς εἰ ἦν νῆσον αὐτὸς προσε-
κάλεσε τὸν ἡγεμόνα νὰ παραχωρῇ τὴν νῆσον ὑπισχνούμενος
αὐτῷ ἄλλην χώραν ἰκανὴν πρὸς διατροφήν. Ἀλλ' ὁ Νικόλαος
ὑπερηφάνως ἀπέρριψε τὴν πρότασιν ἀπαντήσας· «Οὐκ ἔστι δυ-
νατὸν παραδοῦναι τὴν πόλιν καὶ τὴν νῆσον, εἰμὴ πρῶτον αὐ-
τοὶ πολεμικῷ νόμῳ καταθήσονται (Δούκ. βιβλ. ΙΘ').

Τοιαύτην ὑπερήφανον ἀπάντησιν λαβὼν ὁ Σουλτάνος αὐ-
τὸς μὲν πάλιν διεπέρασεν εἰς τὴν ἀπέναντι ἡπειρον, τὴν
δὲ πολιορκίαν καὶ ἄλωσιν τῆς Μιτυλήνης ἀνέθηκεν εἰς
τὸν βεζύρην Μαχμούτ πασᾶν. Οὗτος διαιρέσας κατὰ μοίρας
τὸν στρατὸν καὶ πανταχόθεν κατὰ τε γῆν καὶ κατὰ θάλασ-
σαν ἀποκλείσας τὴν πόλιν ἔρχισε νὰ κατακυροβολῇ τὰ τεῖχη
καὶ τὰ ἐντὸς αὐτῶν δι' ὀλμων, ὧν αἱ σφαῖραι πίπτουσαι ἔνδον
τῆς πόλεως καὶ θανάτους ἐπέφερον συχνούς καὶ εἰς μεγάλην
ταραχὴν ἐνέβαλον τοὺς πολιορκουμένους. Ἡ πολιορκία ἐξηκο-
λούθει καὶ ἡ πόλις ἀνθίστατο ἤδη ἡμέρας εἴκοσι καὶ ἑπτὰ.
Ἀλλ' ἐκ τῶν συχνῶν σφαιροβολισμῶν πολλὰ ρήγματα ἐγέ-
νοντο εἰς τὰ τεῖχη, πολλοὶ πύργοι καὶ προμαχῶνες κατέπεσαν,
μέρος δὲ τι τῆς πόλεως Μελανούδιον καλούμενον κατεστράφη
ἐξ ὀλοκλήρου. Ἀπογνοὺς ὁ ἡγεμὼν Νικόλαος ἐξέπεμψε πρε-
σβεῖαν πρὸς τὸν Μαχμούτ πασᾶν προτείνων νὰ παραδώσῃ τὴν
πόλιν καὶ τὴν νῆσον τῷ Σουλτάνῳ, ἐὰν οὗτος παρεχώρῃ τῷ
ἡγεμόνι πρόσοδον καὶ χώραν ἄλλην ἴσην πρὸς τὴν ἐκέκτητο.
Ὁ Βεζύρης παραδεχθεὶς τὰς προτάσεις τοῦ ἡγεμόνος ἀνεκοίνω-
σεν αὐτὰς εἰς τὸν ἀντικρὺ διατρίβοντα Σουλτάνον, οὗτος δὲ ἐπι-
δοκιμάσας αὐτὰς διεπέρασε παραχρῆμα εἰς τὴν νῆσον καὶ προ-
σεκάλεσε τὸν Γατελουῆζον εἰς ὑπογραφὴν τῶν συνθηκῶν. Ἐξῆλ-
θεν ὁ Νικόλαος μετ' ἀπάντων τῶν προκρίτων πολιτῶν κομίζων

τάς κλείς τῆς πόλεως καὶ ἐπέδωκεν τοῖς αἰσὺς ὑποταγῆς καὶ προσελθὼν προσηύχθη τῷ Θεῷ λέγων· ὦ Θεέ μου, ἐλέησον τοὺς πόδας αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο οὖν καὶ τὴν νῆσον ἀπέδωκεν αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ νικητοῦ ἤρξατο κατηγορῶν τῶν πολιτῶν ὡς αὐτῶν δῆθεν προτρεπόντων νὰ μὴ δεχθῇ τὰς καλὰς ὑποσχέσεις τοῦ Σουλτάνου καὶ εἰς ποταμὸν δακρύων ἀνελύετο τὸ ἔλεος καὶ τὴν ἐπιείκειαν τοῦ νικητοῦ ἐξαιτούμενος. Ἐπικυρωθεῖσάν δὲ τῶν συνθηκῶν ἐγένετο ἡ παράδοσις τῆς πόλεως καὶ εἶτα αὐτὸς οὗτος ὁ ἡγεμὼν περιελθὼν τὴν νῆσον παρέδωκε τὰς πόλεις καὶ τὰ φρούρια εἰς τοὺς Τούρκους ὑπάρχους.

Ἐκτοτε, ἤτοι ἀπὸ τοῦ 1462, ἡ Λέσβος διατελεῖ ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τῶν Ὀσμανιδῶν.

Τ Ε Λ Ο Σ .

Σημ. Ἀβλεψία τοῦ διορθωτοῦ παρεισέφρησαν ἐν τῷ κειμένῳ παροράματα τινὰ, ὧν ἡ διόρθωσις ἀφίεται εἰς τὴν ἐπιείκειαν τοῦ ἀναγνώστου.
